

Apregren H. fol. 3. 7. 28.
 Apregren. - 73. 74. 75. 76.

Björkstam H. fol. 62. 63. 64.
 Björkelund. 77. 78. 79.

Ceder S. 41. 42.
 Collan P. fol. 58. 59.

Furuhjelm E. 33. 34. 35. 36.

Hellén H. 14. 15.
 Holmberg. A. 28. 29. 47. 52.

Finorring G. nov. 3. 4. 5. 6. 7.
 Flinckström H. 80. 100.

Lange E. H. 16. 27.
 Lilljenstrand A. fol. 30. 31. 44.
 Lind C. fol. 44. 45. 46.

Nykopp. G. fol. 56. 57. 71. 72.

Promemoria. 8. 9. 60. 61. 67. 70.
 Protocoll utdrag. 65. 66. 67. 68.

Stadius E. 12. 14.
 Schole G. 53. 54. 55.

Tolpa. N. 10. 11.
 Tolpa. N. N. 39. 40.

Utter J. 32.

Wahlström H. H. 1. 2.
 Wallenius P. 57.

Borga² folio. 41. 42.

Hongola 32. 34. 35. 36.

Jamala. 12. 14.
 Enga² 44. 45. 46.
 Jockas. 53. 54. 55.
 Jölenjalmi. 58. 59.

Kulmo Gard. 3. 4. 5. 6. 7.
 Kälvola. 28. 29. 47. 52.
 Kangasala 43.
 Kangasjärvi 62. 63. 64.
 Kesholmström 77. 78. 79.

Lappfjärd. 1. 2.

Oriveji. 32.

Palkane 37. 38.

Sagu 10. 11.
 Sahalax. 14. 15. 16. 27.

Tammela 39. 40.
 Thomajarvi 57.

Wiborg. 80. 100.

D IV 3

IV. d 3

Profesor
Hushållning

Högäde Herr Professor!

111

Under min välförståelse för väl på Traktörernas omkring Åbo, som är andra orter
der artificiella ångs-odling blifvit vidtagna, har jag inhämtat, med hvad
fördel denna ganska circulation af sådant Gräs, i synnerhet på serien
nyttjas gräslandet i Finland, så väl till allmän som enskild betning, af
Landtmän äfven i Finland har upptrifvas. Ehuru äfven här på orten

hela uttagningen för
skand fatt och förbättrad, den gamla skom, samt
teliktas ganska stora Utödlingar, så väl för-
var som höst ladel. Men äro nyare-
åkerbrukets bidrag af flen sorten, af hvilka jag
trov ej andra med fördel kunna begagnas, än
hvis och lång väras värt. De äfvisstrikta ofta
vige lantbruk. ämna Ende begäfra mycket förbätt.
ring, innan de med någon födel kunna begagnas
ligger på värdigt brukbar, varibland den

3.

rdat uti
i, har jag
å sagu
ona har
upskilt b
vidden.
a hafva
ed för up

Systematis
skola för
2) man
någon et
in. Ant
1. bevakn
ug: lin
eller Jov
3 bevakn

allmogens varit behändigt, att genom gammal Ryngars uppställning med Gräslan, och, efter någon tids beqvämde försänd Åker, åter igenläggning till ång, tillval uten all försäring, befordra en större Nöd afkastning; jens tillval äro den rätta methoden, att vid uppställningen lätta företaget med en nyttigande af dräkt och plög, och vid lindläggningen försäring af ejenligt gräsplag, vare gamla lilla, and istra helt och hållet skändt.

Under en tid af sju år, har jag väl genom plögs beqvämde vid dy- lita tillfällen och afven försäring af åker till uppnå igen lagde Åkerar, jifvra minne lottar boer någon anledning att inse nyttan deraf, men som jag ej äro förmögenhet till ett dylikt företags större utvidgning utan sådant endast måst göras i smått, har istra heller många tillfälle blifva upplyste and rätta för hällan det dervid och den förtrodd förtrodd deraf. — Låt att i min men kunna gagna, och för visad derom, att oemöjligeligen en stor del af allmogens skulle få för delaktigare tankar om ett dylikt sättsfält, de regelhandare och mera utvidgade företag, jag frige väntas emot deras nu sålunda förtrodd, vare jag lugad, att med möjligaste drift och öppnad andantra utvidgna detta sättsfält, and istra sättnade tillgångar afhålla mig, att vänta minne för sättnade.

Åf denna anledning för drifvar jag mig, att rådföra mig med Herr Professor, and istra till äfventyrs höjst; Anstalts Sällskapet uppnå, ständes anmälan kunde med förmonlige och andaglige villkor lämna mig under god dectia, jens det jag ej måtte af minne sättnadens tillbar tra hållas ifrån, att ut i detta affecande till någon del blifva nyttig för mine medlystige. Min affigt vore det, att antingen

med omöjlighet för medens användande till bespärat behov för biträde i detta ändamål, eller och tillika jens Sällskapet bekvämde emottaga arbetare från sådana orter, der i synnerhets tränd plögs nyttigande är mera hänsigt, de vis- serligen afven här en större framgång skulle kunna väntas af denna nyttiga kunskaps kunde planens ännu utvidgas dectia, att ortens skydd och andre dectia lugade personer i och med det samma blifva inoffrade, skulle de med det gade ändamålet sådant vinnas.

Da jag ej känner tillräckligt Sällskapet Conspilationer, ej heller vet, huruvida om handspårade medel kunde af det samma användas till andra nämnde behov, tillräckligt Herr Professor ej alla uppdrag, att jag till en början med denna fråga faller Herr Professor bekvämde jag vägar derför hoppas, att Herr Professor tillräckligt vill lämna mig jens det samma, hvil- ket utre i anseende till sättnadens vikt utre länge torde utblifva, hvarejämte jag öf- myckligt för anhållt om underordning i hvad ordning en sådant framställning för tillfälle Sällskapet göras. Efter min tanke borde ej propositionen helt och hållet afslås, emedan genom detta påhållna företags nyttan kunde förväntas, och således derjens anseende jensningar blifva ofruktbara. Med all vördnad framhåller

Högade Herr Professorns

Lappsjö, den 10. December 1771.

Örnjohanne Genare
Herr W. W. Wahlström
Interims präst Kant

Hela allmogens jens ständ sättnade och förbättrade. Den Pamela Åker, jens tillika goral stora Utvidningar, så väl för- var som höst ladel. Han äger hyar- åkerbrukets kuskap af flera sorter, af hvilka jag tror ej andra med fördel kunna beqvämde, en kuskap och ång sådant värt. De äfven jens efter sijn lantbruk. ännu lade bekvämde mig jens förbät- ring, inman de med någon fördel kunna beqvämde ligger på Wäroochy obänkbar, varibland den

Profesor
Hushållning

ordat uti
i, har jag
å sagu
ona har
uppsitt
vidden.
a hafva
en god up

Systematis
skola för
ad man
någon et
in. Ant
i. bevakn
ug. Liu
eller Jan
i bevakn

Högädle Herr Professor!

Profesor
Hushållning

Fundit del jag utbeder mig, del Herr Professo-
ren bepagade till H. Hushållnings Läro-
boken inlämnad närlagde Memorial; för jag
den äran tillika för Herr Professorn för
del i den inlämnade Tilläggs-Tabellen.

Pro memoria

Af Landt Hushållning, hwilka med sin fördel
drift och Högst, samt Land Sköta sin Landt Hushållning,
härvid, kommer jag härvidta orten ej ännu

ora ora:

1. Herr Landt Hushållningens Hvaru Kännetecken -
Hwiska, jämte del Herr i Högst utbyggt nästom,
hela Hushållningens på Högst och Högst, samt Herr Hushållningens
Landfakt och förbättring. Den gamla skolan, samt
tillika genom Högst och Högst, så väl för-
vär som Högst Landt. Hvar äger Hushållning -
äkerbrukets Hushållning af Högst och Högst, af hwilka jag
troar ej andra med fördel kunna beaguarda, än
Högst och Högst Hushållning. De äfven hwilka efter
sin tanke, ännu lade beaguarda migligen förbättring.
men, ännu de med någon fördel kunna beaguarda
ligger på Högst och Högst, waribland den

rdat uti
i, har jag
ä saqu
ona has
uppsitt b
vidden.
a hafra
ew fod up

Systematiska
skola för
ad mäs
någon ut
en. Anta
1. bevakning
ug. Liv
eller Jov
bevakning

ja kallade till sig och besöker, förskän
 jag förmått för flera låndt i utgållan till
 bar. Jag äger 2da sorten Biskopsgården, vilken af
 den anledning för mig ligger öfverlåten, at jag
 förmått det förmålliga; at med vår vordiga
 värdskap, vilken höllas vid Ny Åker och
 prästgård; Upphöra Ny och Kungälv samt Biskop
 sig det med den utmärkte hösten, och oktober
 månad med 8 dags vorken, Upphördt något god
 da Biskop, samt ägarintet Upphördt den löst
 förde till. Upphördt den Åker. Villd at där
 jag 6 ämnen hafte.

In Åker och landt förskänka Klinkow
 storn, som goder flera hundrade år, har till
 deligt förskänkt sin förskänkt, genom för
 skrifning ifrån kongen, så väl af Kungälv, som Bar
 nor af Klinkow förskänkt, den Kongen af

Kungälv d. 25 februari 1824.

Högädle herr Professor!

Professor
Hushållning

Först det jag utbröder mig, det herr Professor
 ren begagade till K. Hushållnings skolska
 och inlämnad nedlagde memorial; för jag
 den äran tillika för herr Professor för

kongen latit komma ifrån Spanien.

- 2da In Magister Brandt som äger flera egendomar,
 och som äger et skott hemän i bodernavsk
 Ny af Upphördt Ny locken, nära Björneborgs stad, hvar
 äger skottom hvarva Kungälv Kungälv, samt
 et skott skott till till Kungälv Ny, utan at god
 ra några stora skottlingar, förskänkt han uppen
 et betydligt fäst intign till sin skottling,
 till det allmännat och sin egen hösten och gagna.
- 3da Äger In Magister Brandt, som äger och som
 äger hvarva Upphördt Kungälv, nära Kungälv stad,
 skottling, där han skottling alle till skottling
 skottling mask, samt tillika inder In beständig
 Kungälv förskänkt den Samla Åker och
 Kungälv.

Kungälv d. 20 augusti 1824
 Gustaf von Smorning

8.

ordat uti
 i, har jag
 a lagu
 onna har
 upskilt b
 niddan.
 a hafra
 en god up

Systematis
 skola för
 20 mår
 någon et
 en. Ant
 i. beräk
 ug: Liu
 eller Jan
 i beräk

Kungöms lund d. 25 februari 1824.

Högädle herr Professor!

Profesoren
hushållnings

Förunde det jag ärböder mig, och herr Profes-
soren behagade till K. hushållnings Sällskaps
och inlämnad närlagde Memorial, för jag
den äran tillika för herr Professorn för
klara den ärkunnige Sällskaps Läst-sällskap
för Skrift-ornet för Kompost, och är det den
allsmägligast goda, som om intet gorda, detta
Sällskap Patriotiska, som Wälmenande projekt-

8.

ordet uti
i, har jag
ä Saqu
ona has
uppsitt b
vidden.
a hafva
en för up

Högädle herr Professorer

Admicko Tengro
Rustaprontmorning

Systematis
skola för
ad mäs
någon ett
en. Ant
i. bevakn
ag: Liu
eller Jov
i bevakn

Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mechaniska inrät-
ningar för Landthushållningen.

Jag har tillfriskvit Profften Tolvo, at han
med första insändet Requiriten om en Skattens
Skatte, Kops och dag. Traitamente; Jag har
skriftligen emindring at förmoda det Sockenens
ersätter hushållnings Skatt. och sitta Skattens
vande Skatt. men det drager icke på tiden
med Skattens stämna och tillord af Socken; och
Skattens, måtte hållas vid god humour.
Efter som Landet är deras pretentiva Mättele
enligt Skattens ompriset på El Dringo dagens
på 30 Koppek. till för Kusk och hundra om
dagur. Såsom El priset om allmogens till
lyftning, och kunnedom af egen fördel; för

6.
jag den äran till herr Professorer genom
dering af utlämnad ena tillika Skatt. Profesjon
skriftligen Protocoll om utlämnad profesjon
för El faldt Odier, hvilket efter utgård
Balken bestiger sig till ungefär 60 Kubec
fel svart skittet Odier. Det varstör
hel det skriftligen mindre fördelaktiga läge
af det komna detta är genom hall till flera
ställen till vänt; och hafva härvarande Skatt
Officerare, af sine i Skiffland vande Skattens
undermåttelser, at där som omnia ej Skattens till
ordenliga Sogar Komit i Skiff, fruktas för
för mest vänt, af den Skatta som nu lägges
på skriftligen för den. Jag har redan vid

Profesjon
Hushållning

8.

ordet uti
i, har jag
ä Sagnar
ona har
uppsitt
vidden.
a hafva
en för up

da Höjande herr Professorer

Admiral Sjöngro
Påståndsman

Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mechaniska inrät-
ningar för Landhushållningen.

Systematis
Skola för
och mäst
någon ett
en. Anta
i. beräkna
ug: Sitt
eller Satt
i beräkna

Första Regnet som fall, användt mykhet
 värken, till Wattenet afledande från Nornas
 åkrar; men som alla lekta jämt med ytans
 af åkrar, ämnas äro fyllda med Lög, faller jag
 uttynga ad imätta en Lög Plog, hwarmid faro ut
 hwarmid deka kända Lögkärar, och hwilka faro
 vid et förmodadt kagn fall skulle teina, at
 gnost afleda Wattenet. Sa här faller
 sällskapet ledemöter någon gång äro samlade
 tillbeder jag mig den Wänskap, ad har Profes
 sorn behagade vara gratis och väcka de
 frågans, huru en dylik Lög Plog, borde vara
 imättad, för ad med minsta Kraften kunna

Höghäde och Widberömda Hw Profes
 sorn Sekreterare uti Kejsers Ryska Hushållnings
 Sällskapet!

kunna ässad koma den mästa värkan.
 Du mer än en gåft får en Högskola för den
 na Plog; du gåftar i Wadde skulle för mig
 ked framman Wadde; hwilken en som friska
 i jorden tal någon Tracering, och du gåftar
 efter hwar annan, bidraget obetydligt, till stor
 Kraft, än grad en gåft ässad koma.
 Med idmärkt högaktning och till
 gifwen Wänskap, har jag den äran framman
 da Höghäde hur Profesorn

Admiche Sengre
 Partaprentning

Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mechaniska inrätt-
 ningar för Landthushållningen.

ordet uti
 i, har jag
 a sagu
 onna har
 uppsitt
 vidden.
 a hafna
 en för up

Systematis
 skola för
 ad man
 någon et
 in. Anta
 i. beräkna
 ug. Liu
 eller J
 beräkna

Första Regnet som fall, användt möjligtst
 värken, till Wattenets afledande från hemna
 åkrar; men som alla diken jämt med ytans
 af åkrar, ämnas äro fyllda med Lög, gäller jag
 uppa ad inrätta en Lög Plog, hvarmed farro als
 ... ..

Högedle och Widberönde tven Profesjon
 Lärste Sekreterare uti Kejsers Finska Hushållnings
 Sällskapet!

P. M.

För ett mig ålagdt upprättande af en Förteckning öfver de förnämsta
 Landthushållare och Possessionster i Finland, och för upplysning uti flere
 andra, i Kejsersl. Finska Hushållnings Sällskapet tidt och ofta uppstånde
 frågor, vore det för mig af största vigt, att i detta ämne bekomma så
 fullständiga underrättelser som möjligt, och blir jag därför högeligen
 förbunden de Herrar Landsmän, som, en och hvar för den ort han kan
 hafva sig bekant, behaga uppgifva hvad de i denna väg känna. Härvid
 anhåller jag ödmjukast att få erinra följande:

- 1:o Att, om sådant är känt, äfven storleken af de Egendomar som
 tillhöra de Hushållare som af Tit. uppgifvas, ungefärligen bestämmes.
- 2:o Hvilka Hushållare bedrifva sin hushållning på ett vettenskapligt
 och systematiskt vis, och söka att genom studier följa Tidehvarfvets sti-
 gande upplysning?
- 3:o Att för hvarje Hushållare, om hvilken sådant är bekant, uppgift
 meddelas jemväl i följande ämnen:
 Om han förer Landtbruks-Bokhålleri, hvarmed jag förstår icke ett blott
 antecknande af production samt inkomster och utgifter, utan jemväl en
 noga beräkning af arbetskrafter, samt af foder och gödsel.
 Om han idkar artificiell Ångskötsel med Timotheigräs, eller Ångskaste el-
 ler annat Höslag.
 Om han odlar Klöfver eller Wicker.
 Om Potåter begagnas till Boskapens utfodrande, och i huru stor mängd
 detta sker.
 Om han verkställt större Uppodlingar.
 Om Biskötsel idkas.
 Om han åger utmärkt god Får- eller Håst-race.
 Om han åger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mechaniska inrät-
 ningar för Landthushållningen.

ordat uti
 i, har jag
 ä' Saqu
 ona han
 upskilt
 midden.
 a hafva
 en god up
 Systematiskt
 skola för
 20 man
 någon ett
 en. Anta
 1. beräkna
 ug: Liu
 eller Jav
 beräkna

Första kognen som fall, användt mycket bra
 värken, till vatten och afledande från hemna
 åkrar; men som alla saken jämt med ytans
 af åkrar, ämnar äro fyllda med så, faller jag
 upp på att inrätta en så Plog, hvarmed farro ut
 till de som i saken utbruka farro

Om nyare Akerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé,
 Cultivatorer, Knif-vält, Stångjärns-vält, Dikesplog, Såningsmachin, m.m.
 eller om han tilläventyrs begagnar något af honom eller å orten in-
 venteradt, annorstädes okänt redskap.

4:o Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit.
 känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles
 intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. upp-
 gifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar
 lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, der-
 est icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejsersl. Hushållnings Säll-
 skapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

C. Mörner

Höföde och Widberömda H:n Profesjon
 Löfste Sekreterare uti Kejsersl. Ryska Hushållnings
 Sällskapet!

1. Förteckning på de Landthushållare och Egen-
 ämne (innehafvare i Finnland, hvilka af Ander-
 tarna hos kungen hafva med en infäst ägande
 och driftige i Landthushållningen.

2. Aminne Gårds ägaren Grefve Romfeldt, ägare
 en åkerbruk af omkring 75 Tunnesland, hofstads-
 järde, förut betecknad med 1700. Rätt till
 och Skaff-machin för en å Gården; äfven för ut-
 märkt god Säg- och Rostskapsred, Ristrik
 fel idkas - Åkerbrukets redskap af flerc, äfven
 nyare och Engelska Tröventörser och Annas.
 3. Wjantila Gårds ägaren Baron Romfeldt ägare
 inemot 100 Tunnesland, hofstadsjärde; har goda
 åkerbrukets redskap, god Säg- och Rostskaps-
 red - kallivera, simstol och utlystade Ang-
 stoffe - Riststol - och förut upprättningar,
 äfven af härd och nytt.

4. Majoren von Willebrand, ägare af hofstadsjärde
 Kapitenen von Willebrand, ägare af Riststol
 Ruffhåll af innehafvare af Värdens Rostskaps-
 en järdetes driftige Landthushållare.

5. Herr Hammereberg Elis Aug. Rankon
 ägare af Populär Riststol
 Herr Guder, ägare af Riststols Gård

6. Herr Niemelä Rankon
 Herr Arentenryter Olivebrant, ägare
 af Riststols Gård
 Herr Majoren Schalin ägare af Riststols Gård

ordet uti
 i, har jag
 ä sagu
 vna har
 uskilt b
 vidden.
 a hafva
 en god up
 Systemat
 skola fu
 20 mäs
 någon et
 en. Ant
 i: beräkni
 ug: Liu
 eller J
 i beräkni

10
Första Regnet som fall, användt mycket Vax
värken, till Wattenen afledande från Henna
åkrar; men som alla Liket jämt med ytans
af åkrar, ännu äro fyllda med Is, håller jag
öppna och invätta en Is Plag, hvarmed förvaktas
att de som vilja se tillståndet med hvilka

I Femte Loket.

Herr Majoren Reinhold Saube, ägare af
Bräskullen Egendom, driftig Jordbrukare,
igen goda åkerbruker och Skog - god Får-racer
och god uppfostran.

I Sjätte Loket.

Herr Majoren Elfvig, driftig Jordbrukare.

I Sjunde Loket.

Herr Kapiteinen Gustaf Toll ägare af kom-
li Egendom.

Herr Kapiteinen Malinberg, ägare af Salmis
gård.

I Åttende Loket.

Herr General Majoren Thronwoldt, ägare af
Laxpojs Egendomar.

Högädle och Widberömda Herra Professor
Erfste Sekretäre uti Kjöper Sinska Hushållnings
Sällskapet!

De upgifles Herr Professorer har förordt uti
Pr. num. utgifven d. 19. 1818 Januari, har jag
äran härmed afgifva i affende å Sagda
Rapport.

I upgift af storleken af Egendomarerna har
jag uptagit endast den under eget enskilt bruk
varande odal eller gammal åkermjöden.

De flesta af nämnda Egendomarerna hafva
yuning foder tillgång, goda kågen för up-
odlingar och nödig Skog.

På ett oundtligt Vettenskapligt och Systematiskt
vid, än här ej någon som kan sköta sin
egendom, ty egentliga Wettenskap männ-
finnas här icke. Ej heller föres någon ett
fullständigt Landbruks Praktiken. Andra
ningarna äfven inkomst och utgift: bevakning
äfven dagverken och foder tillgång: till all
utförelse ifrån Gudsfull Kompletten eller Sams-
tra invättningen, jemte kostnads bevakning

af ett och annat nytt förelag, äro de endaste
anteckningar hos våra Landtbrukshållare.

Såväl odlingen kan anseas bedrifvas endast i
smått. Kvalitet för blott något då skörden är
ynning och mycket ringa. Till Månvins Mån-
ning har blott ett och annat försök stått, och
säfven fördrande mycket tid och föga afkast
så kan man laga för afgjort, att de aldrig de-
llit begagnas så länge Månvins lillverkning
infränkningar existera eller befaras. I så-
na händelser är blott den äldre besta såden
sjelfva vetet som förtjenar att derhills an-
vändas.

Gag upmärksam i följande mina Landtbruk-
Kare i den ordning de befitta förre ägor vid

1° Kapitenen Georg Otto Reinhold. Lohk. har under
Sauspida et eget bruk omkring 150^{1/2} tunnland gammal åker,
idkar Timothei gräs till foderväet. Har be-
gagnat odlingens förelag och Kärnbuk: äger ganska
god från race. Betydlig Ristkölfel. Begagnas
blott vanliga arbes och åkerbruk redskapen.

2° Lagmannen Nils Wonsdorf. Närmare 100^{1/2} tunn-
land gammal åker i enskilt bruk. Begagnas Timothei
Tapila et. Medlagt betydliga kostnader på nyodlingar. Har
god från race. Kaff maskin. Vanliga redskapen.

3° Hofskädet Johan Hedman. Omkring 80^{1/2}
Saddai gammal åker under eget bruk. Har gjort bet-
liga Nyodlingar. Ällas med Timothei, Ristkölfel
och ullafläskta Äffhus växter. Använder blott
vanliga redskapen.

4° Öfversten Adolf Ludvig Christiernin ärendenas
Runa Gärd Majors Poställe med omkring 70^{1/2}
åker. Timothei cultus. Betydlig från skötsel och god
Race. nyttjas vanliga Timothei Redskapen.

5° Tälthammaren Daniel Uthman äger Koral-
egendom omkring 70^{1/2} åker. Medlägger kostnader
på Nyodlingar. nyttjas vanlig redskap.

6° Majoren Torsten Henrik Jägerhorn innehar
Kaitinjemi och Lieonjemi Säterier med omkring
70^{1/2} åker. Har Nyodlingar, Timothei, Kaff ma-
schin. Vanliga redskapen.

7° Öfverjägarens Lars Schatlovitz innehar
Kerkij Säteri med omkring 50^{1/2} åker - vanliga
omtänksam hushållare.

8° Landbrukaren Mauritz Nordling äger Simbo-
le Egendom med omkring 40^{1/2} åker, tyckes
bildad sig till driftig jordbrukare, men som
ovan nyborjare, kunna han försök an-
v. bestämas. Är den enda i Sagan som till
Månvins lillverkning begagnas Elgländ
fläsk Månspannan eller så kallad Rectifi-
cator.

De öfriga jordbrukare i denna lokus säsamma
Majoren Carl Gust. v. Willebrand. Inspekt. Wik-
ström. Kap. Kapit. Joch. Gabr. Wegelin. Jan-
delson. Racht. Ingervan m. fl. bibehålla oför-
ändradt det i landet vanliga jordbruk redskapen
med beräkning på den högst möjliga besp-
ring. De mera bildade af förtjän-
da begagna den uplyssande Landbrukets
tjän som är tillgänglig och använda
det som tillämpas kan.

Deres föregående utgiften såsom minnens
skilda äfveln är ej ämnade till någon
publicitet, utan gifna blott till H. H. H.
Professorns egen underrättelse.

Med fullkomlig högaktning har
äran att vara,

Högäde och vördberömda H. H. H. Professo-
rens

Sagu Prestgård
26. April 1622.

Ödmjukaste tjänare
Martin Tolpo.

Högäde Herr Professor!

Flere oförskedd hinder hafva vällat att jag, icke för än nu kunnat hafva
tillfälle aflämnas de få uplysningar jag, efter commoden i arad skrifvelse af-
den 10 Mars, och med anledning af Promemoriam för den 19 Januarii inna
varande är, varit så villig som skyldig att för denna ort meddela. Jag befa-
var väl att underrättelserna borde vara sentida och nog ofullständiga,
men jag för tillval äran uppgeva så mycket, som utaf i fråga varande
ämnen är mig bekant.

Uti den församling, där jag bor, finnes utom Prestgården, icke an-
nat än från Bond. hemman, således ingen Egenhem af betydhet.

Uti Hammarstrand, Lemstrand, Försö och Kumlänge Sockenar är sam-
ma förhållande. Innom Kinnströms Pasterat finnes följande.

Till svar på Herr Professorns tryckta Pro-
memoria af den 19. Julede Januarii, som af
Herr Nyrköparden Liljestrand till mig beford
aflemnad, får jag ödmjukast aflämnas följande:
I denna Sabalax Socken finnes ärenne större
Egenhemman, nemligen Hapaniemi och Haris be-

mentet.
te Säteri
i Hårad
ring i
ings Prät.
17.
18.

md

Lappskatt-
nings inna-
håll.

367.30608.

67.30608.

3

förre Egendomar: 1°. Gredby Kungsgård, som består af 7 Mantal. Den-
ga utskudet upgifves här till 46 Tunner och Høbolet till omkring 500^{de}
Lasp. Gården innehafves för närvarande under currente af H. von Lant-
kröningen m. m. Baron Fork, och förvaltes af en Fogde.

2°. Strömsvik Säteri. Denna gård består af $\frac{3}{4}$ Mantal, har 8 Tun-
ners utskude samt omkring 80 Lasp Ho. Ägaren Herr Casper Tuxell,
boende utom Säterien, har utdragit gården åt en arrendator.

3°. Kappelholms Säteri, som äges och bebos af Herr Majoren och
Riddaren Brummer. Denna Egendom är af gammalt väl odlat,
består af 2 Mantal, har nägot öfrer 20 Tunneland till arligt utskude
och circa 200de Lasp Ho.

4°. Busto Säteri, består af $1\frac{1}{2}$ Mantal, har 9 till 10 Tunneland ar-
gen uti lunde samt vid peup 130 Lasp Ho. Ägaren till denna gård
är Herr Geheime Rådet m. m. Grefve Arnimoff.

Kappelholms Kungsgård belägen innom Sunds Söken, skall enligt
senaste Skattdragning, bestå af nägot öfrer 12 Mantal, innehafves
nägot öfrer 120 Tunneland öppen åker jord, eller 60 Tun till arligt utskude

samt omkring 400de ämnar Ho. Gården är en för närvarande upplåten
på arrende åt Oeconomia Directeuren Pehr Lignell.

Uti Saltviks Söken äro följande Egendomar belägna: 1°. Haagan
Kungsgård. Denna består af 3 Mantal. Åkern upgifves till 102 Tun-
neland eller 51 Tunnelands arligt utskude. Høbolet räknas till om-
kring 290 Lasp. Gården innehafves öfrer under currente af Direct-
Lignell.

2°. Gennunds Säteri. Hørtiken af denna gård är
 $1\frac{1}{2}$ Mantal, har vid peup 15 Tunners utskude och nägot öfrer 100^{de}
Lasp Ho. Nuvarande ägaren är förre Handelsbokhållaren Joseph-
Clemens. 3°. Sommeröda Säteri, är $1\frac{1}{2}$ Mantal stort, har
8 Tunners utskude och circa 60 Lasp Ho. Egendomen innehafves
för närvarande af Directeuren Lignell.

Here Egendomar af någon betydelse, finnes mig rätteligen
icke på Åland. De nämnde och här vittande Perfectionister
skäta Egendomarna temmeligen väl; men likväl endast efter
den vanliga metoden. Här finnes inga Hus hållare, som kun-
na anses bedriva sin Hus hållning på redskapligt och systematiskt

Till svar å Herr Professorens tryckta Pro-
memoria af den 19. Julede Januarii, som af
Herr Nyrköpanden Liljenstraud till mig befrid
aflemnad, får jag ädmjukast aflemna följande:
I denna Satalax Söken finnes ärenne större
Egendomar, nemligen Hoapaniemi och Staris be-

Sagu Prestgård
2. 6. April 1622.

Ädmjukaste tjänare
Martin Tolpo.

mentet.
te Säteri
i Hårad
ring i
ngs Präst.
17.
18.

ma
Uppskatt-
nings in-
ställ.

367.30608.
367.30608.

3

vis. Men söker likväl så mycket beqväm hildtverfrets fligande uplysning,
 och gamla misshag vid jordbrukets rättas, samt nya allmänna ejordkunda tre-
 thoder uti årges. Här är ingen som förer Landtbrukets- Bektälleri. —
 Orlifidial ängs skottel med Timothei gräs, har jag ^{och} kyrkostyrdens Hjerpe utkast
 i smott, äfven ^{från} försök blifvit gjorda med vicker. För hafva här
 så fler tillgång på Potäter, att någon behyflig mängd deras kan till kre-
 aturs utföring, beqvämas. Detta Lunds kringströmma äng, äfven
 i allmänhet för tillfällen till större upodlingar, de hafva således endast i-
 smott af ofvan nämnde Possessionater i senare liden blifvit verkställda.
 De skottel istas har ännu inte. —

nads början till närvarande till härstades ward
 gåunge samt dotter 20. Barn; och synes denna
 familj nu mera vara i aflagande.

Med största vördnad har jag äran förblifva
 Högade Herra Professorens

Sahalax den 27. November
 1822.

Ömmyrkaste
 tjänare:
 Herm. Kellen,
 Curan, Gerens och Söcker St.
 juncé i Sahalax.

Utdrag af Delnings Instrumentet
 öfver Hapanjemi Berustade Skatte Säteri
 ets i Sahalax Sochen, Öfre Säxmåhi Herad
 och Sawastehus Län, Ågorz delning i
 2de lika Lötter, tillfölje af Ågodelnings Prät.
 tens Utslag af den 29de December 1817.
 Upprättad — År — 1818.

Ågorz Namn.	Refnings innehåll.	Uppskattnings innehåll.	Summa.	
			Refnings innehåll.	Uppskatt- nings inne- håll.
Hapanjemi Berustade Skat- te Säterie, om 20. Öreland och 3 ⁵ / ₇ Mantal; huitska förmedla- de nu utgör 13 ³ / ₇ Öreland och 2 ² / ₇ Mantal. Enligt med sednaste gjorda uträk- ning öfver Nyas och Gamlas Upp- odlingarne, samt af Ågodelnings Rätten fastställt, utgjift på Refnings och Uppskattnings In- nehåll, utgör.				
Ågoraspar				
Åker	158. 13 ³ / ₇	47. 14. 411.		
Ång	288. 15.	62. 28. 620.		
Skogsmark, bädder och fjärra	2070. 29.	257. 20. 557.		
Summa	2517. 25 ³ / ₇	367. 30. 608.	2517. 25 ³ / ₇	367. 30. 608.
Inpedimenter:				
Kata Berg	157. 7.			
Wägar	11. 30 ³ / ₇			
Sjöar och Beckar	169. 4 ³ / ₇			
Sand Tjockle	1. 25 ³ / ₇			
Öfrans Bäckar	1.		340. 5 ³ / ₇	
Summa			340. 5 ³ / ₇	
			2857. 30 ³ / ₇	367. 30. 608.

Ågorz

Åf förskändes Ågo massa beläpna sig efter följ. Reparti- tion, uppå

A. 1.	Aker, Ång och Skogsmarken					183. 31, 304.			
B. 1.	Dito — Dito — Dito					183. 31, 304.			
	Summa					367. 30, 608.			
A. Halwa Haparjemi Skatte									
Säterie Rusthåll, som ägas af Öfwerslieutenanten och Riddaren af Kongl. Swenska Svärds Ordren Åker Carl Henrik Lange, har i Skiftet bekommit.									
A. 1.	Aker	74.	24	22.	23, 290.	74.	24	22.	23, 290.
	Ång	146.	28 1/2	31.	13, 377.	146.	28 1/2	31.	14, 704.
	Skog; Skogsmarken					412.	16.	56.	7, 757.
	Inpudimenter och mark utan berättning, bestående af Katala Berg, Wägar, Sjöar och Beckar					82.	5 1/2		
	Skog; Utmarsken					71.			7, 536.
	Inpudimenter, Katala Berg, Sjö och Wägar	46.	6 1/2						
	Summa					1318.	6 1/2	183.	31, 300.
B. Andra Halwa Haparjemi Skatte									
Säterie Rusthåll, som ägas af Demoisellen Johanna Magdalena Segerstedt, har i Skiftet befunnit följande.									
B. 1.	Aker	84.	12 1/2	22.	23, 123.	84.	12 1/2	22.	23, 123.
	Ång	141.	13 1/2	31.	13, 329.	141.	13 1/2	31.	13, 926.
	Skog i Skogsmarken					503.	26.	56.	7, 700.
	Inpudimenter, Katala Berg, utan berättning, Sjöar och Beckar m. m.					81.	31.		
	Skog i Utmarsken					599.	27 1/2	72.	18, 550.
	Inpudimenter, Katala Berg utan berättning, Sjö och Beckar					137.	2 1/2		
	Summa					1549.	11 1/2	183.	31, 309.
Enighet med Conceptus intyggar.									
Gustaf Fredrik Järnstam.									

Beskrifning öfwer Haparjemi Skatte Säterie Rusthålls Byggnader, Åkerbruk, Ångskjötet, enskildt Hushållning m. m.

A. Halwa Haparjemi, som ägas af underbeforsaren.

Byggnader.
 En större Säterie Byggnad af Trä, Brändblyggen, med 8. warma Rum, Rjökstjöring och flera Cabineter och Contor på neder bottun, samt 6. warma Rum i öfra Wåningen med 4. Contor innom Masardin; och Underjord af Mand Griften Bogarsstugan med en Wäjsel Kammar, Wäjsel Magarin och 4. Rättare.
 En Stället Byggnad, bestående af en Ång för Stjöring, uti Rjökstugan och en öfrad Ång, samt 2de Stjöring med Contor.
 Ett Wagns- och Redskaps hus med Contor.
 En Spannumåls Bodas i 2de Wåningar
 Ett Wisthus i 2de Wåningar
 Ett Dito Dito.
 En Skattebyggnad
 En Rie Byggnad med Laga.
 2de Last Byggnader.
 Ladugårdens Byggnaden af Trä, med 2de Takus, och ena med Gålforsk Spittel och det andra utan Gålf.
 1. 1de Takus, och 1. Stjöring.
 1. Wed Liden med Jern och Arbeta Klacka.
 14. ft. Ång Lador.
 2de Landbo Gårdar upplugges på fäst som har Ränder i orten än brukt lig.
 5. ft. Jorpp, i somnas liden upplugges och i gott skick.
 1. — Nybyggas, ämnad till Jorpp.
 1. Skattlagd Öfwan, som icke mata ofter än 1/2 ft och Wän och heren. I öfriga halwa Haparjemi B. har rättighet till hälften.

Åkerbruk.

Jordman.
 Åker, bestån öfwer allt af enahanda beståndhet, som är Skarpp Lera, med en ganska liten Mattmylla; men som genom strängt arbete och godskändes befunne bragt till beredhet. Denna Lersjord är följande Läng, ganska liden och i det närmaste Wite tillfärdig.
 Läge. Åkerns läge är i Nordwäst och Syd Öst, med en lagom flutning emot W. if. W. och S. och för sig för Solens warmsom hela dagur, samt be- hwarad genom Stögden för Nordan Windarne, utom spörriga Inpudimenter.
 Vidd. Åker Widdan är bestämde uti följande Landmätarens Järn- stång Delnings Instrument.

Släkt, Alhorn är fördelt, emellan Gårdens som har sine Uppgårdar
 till 2de Landbönderna med Stadgård Kändis, 5. St. Jord Torppar
 och en Byggnad, och äro fördelt i 2de Skiften och hvarje Skifte
 äro i 5. delar delar, hvaraf 3. delar äro befallde med Wärfade och
 4. delar af en Skifte med Stett Säter, de 4. delar af andra Skiften
 Wärfade äro i tränder. Dele ena Skiften af Gårdens undantage Åker,
 är repierat och delad uti raka Tegar af 30. Alnars bred, med närliga
 Nach och Utfall samt Twar Diken, men de andra Skiften
 är endast fördelt med Nach, Utfall och Twar Diken, Alhorn
 är allé uti ett sammanhang, äfwen med Landets Åkarnas
 skall med tiden Landböndernas redogöring och Ågeras tagas un-
 der ett bruk med Gårdens; men Torpparnas Åker är nä-
 got skildt likwät för att de för hvarje Torpp ^{lägenhet} förskilt äro
 uti sammanhang och dequämliga att skötas. Landbönderna
 och Torpparnas Åker är och till en del ordentligt delade.
 Innom Åker och Ängs Skänader fins en god tillgång till
 Åker-oppodlings mark.

Utjädte har för Gården upskilt, arligen warit i de närm-
 ste emellan 10. och 20. kappas Städer; 10. Tunnor Råg; mellan 4. och 4.
 Tunnor Korn; 1. och 2. Tunnor Åster, och 2. Tunnor Hafra;
 10. och 12. kappas Linfrö; 5. Tunnor Potatis; samt Raps
 och Kårotts plantering. Landböndernas Stett Utjädte, är
 emellan 4. och 4. Tunnor Råg och i proportion Wärfade; Torp-
 parnas hvardera Stett fäde ungef. 1. Tunnor Råg och Wärf-
 fäde derom är svarande.

Ängarne, deras urid är upptagen uti förigående Landmätare
 Deornings Instrument. Deras läge är näst intill och omkring
 Åkarnas, äro af olika beständighet, Ständwall, Starr-
 och en stor del genom Watteninnesning beständigt, Sjöbotten,
 beständigt af Gylltje med Ler botten, som ännu ganska
 Wattenfukt och fanka, sedan gifwer en ganska god Starr-
 Wärf; äfwen som afskiltbare Tufvinge och Mastupna Än-
 gar, af hvilka godnare en anseelig Dikning och Grefning
 är nu börjad, samt att användas såsom Stäver Länaler,
 samt sedan beständigt med de mest lönnade Stett för fort och
 sedan äro beagnas såsom Ängar, hvarmed sålunda skall
 förfarad med alla sådana Ängar och Åker oppodlings läger
 helin. Matjord eller Myllan i dessa Ängar är wäl gam-
 ska abetyglig, som borde härra af ett i forna tiden oför-
 nästigt behandlingsfall af Jorden med brännande och

brändande. Stett afkastningen inbrändt med Ständwall och
 Starr, har i gode år warit ä Gårdens upskilt Ängar 124.
 Parmar i 48. löpand ä Parmar.

Skänad. Skänaden omkring Åker och Ängar beständigt af wän-
 lig Gerdsgård, af Gran-Gerdet med Gran eller En. Träd. Stett
 uppförde 2. alnar emellan hvarje Stett par, fast bundne 3de En-
 Widjer och wid wissa Afstånd på emfjeder om Gerdsgården
 Stett, som äfwen fast bindas med dylika Widjer uti Stett par.
 Gerdningen sker helst om Wärf sedan Tjåtan är ur jorden,
 men äfwen i nödfall om Stetten, wid Gerdningen i åktagas att
 Tjåtan och Matjorden till. Stett bred undantaglig är Gerdsgård
 Länin, och användes i bland Gerdning samt i Ladugården.

Stett och Mäjar. wid Stett underförning, beständigt de wän-
 neständigt af Stett, att icke några förlig af Stett ifrån dem har erhållit,
 äfwen mest beständigt Mäjar med Stett eller Bergbotten.

Stett och Utmarsken, är ganska Stett och Stett, för sig
 Stett Län med rige Matmylla, beständigt med Stett, Stett,
 Stett och Gran blandad Stett uti Stett och Stett, men Stett Stett
 fins icke mer, emedan den ifrån Stett om Stett Stett beständigt för-
 Stett af Stett och Stett Stett.

Stett Stett, är ganska Stett och Stett af Stett genom Stett
 af Stett; hvarför Stett om Stett Stett omkring af
 Stett Stett.

Stett är alldeles icke lönnade, har likwät uti en Stett af Stett
 Stett Stett warit ganska gode, men sedan Watteninnesning är Stett
 Stett Stett, har denna Stett nu beständigt för grund af Stett Stett mer
 har upphäffa sig Stett, och man hoppad Stett Stett att Stett
 Stett vid Stett Stett i Stett Stett beständigt att denna Stett Stett
 Stett Stett Stett Stett med tiden denna Stett Stett Stett Stett.

Stett Stett, har till närvarande warit Stett, merendigt
 Stett Stett af Stett Stett och Stett Stett Ladugård Stett Stett, hvarigenom
 Stett och Stett Stett Stett warit rige.

Stett som till närvarande beständigt under Stett Stett Stett.

Stett Gårdens Stett af Stett race	8. St.
Stett	1.
Stett Stett med Stett Stett	27.
Stett af Stett race	20.
Stett Landbönder och Stett	15.
Stett Stett	36.
Stett af Stett race	50.

Et obeständigt antal Stett Stett har arligen beständigt under Stett Stett.

Gjödning, till utblänning af Gjödningen, som icke tillgång till
från Mygga, utan nyttjas endast Till Grön och En Pris, som
förbrukas och för sig under förskärens för värt i Färdiga form.
Å Ladugård, afseu nyttjas något om Skåften af Björk, Ahl
och dylika Lof Trön, som likaså förbrukas under Skåften i Ladugård.
den och Tjänsten som uppkommer genom Skåften användas afseu
här till.

Gödslandets med Åker, som efter den tillgång som för sig af Skåften
som är brännin, uti ordning, då afseu varit brukligt att i Was-
färdle nyttjas Tak-Gödnings, såsom på Skåften och Lin, men som
egentligen icke medbringa någon spänning nyttja, om ej någon Skåften
därpå inträffar då det blifvill utbräta.

Plöjning all äko som ännu är i Wasfärdle nyttja såsom de är
upplöjda om Skåften i så kallad Winterfår, för att så mycket till-
dijare om Waru kunna förskäta Wasfärdle och utrola Agrafle.

Uti Maj månad besökt Dikem, och Plöjes för förste gång
gen Träden Åker, uti femti Wädder och Skåddad, samt
Utöfning Gödnings, utbräda och utplöjda, och uti Augusti.
Ii månad förskäddad.

Utsäde emellan den 21. och 24. dagen wantigt vis, som som-
mareu varit lagom suglig med Wärmu, så att man hoppas en-
fvar gradt; men tidigare om Sommareu varit karr eller kylig,
då beror mycket deraf, om man är försörd med gammalt för-
råd af Råg eller Wasfärdle eller om man är nöjsakad att wänta
på Skåften och Pris bröddningen. Ifrån den tiden under Skåften
Huschällare, har en leppning af Skåften och Wasfärdle varit till-
hållens eget Wädder. Sedan Åker å nya blifvill Wädder och
Skåddad, har Sädelen skedd därpå med 10. spög affinud emellan.
Månchen (Sittkamel.) hvarstha Utsäde blifvill nermylladt med
Svedje-Plög, som lagom tillrädder Utsäde. Skåften är här till
icke förtig, emedan den samtliga Jordens, som är gödd med en blänning
af Spru och Enrij. Skåften har Wädderfårerne lampade efter Skåften
dörning, med närlige twänfårer, som skedd med spades videns öppnad,
i de Ställen de karpas hvarandra, afseu som i åndens med Åker.

Dech renarner
Wär Utsäde förskäddad, så fort Jorden uppbräddad tillräcke-
ligen och Tjälan är försvunnen. Åkeren, som om Skåften förut blif-
vill upplöjda; Skåddad först, sedan utplöjda och lätad därefter.

wädder en några dagar, hvarstha den Wädder och Skåddad å nya, hvar-
på Utsäde förskäddad, som nermylladt, menligen Åker, Skåften och
Skåften med Svedje Plög, men hvarstha som fort att Jorden skall waru
ganska ytt och väl bräddad, med Skåften. Åker och Skåften lag till-
gåru, hvarstha sednare och hvarstha fört.

Skåften tillseu, har gemenligen infallit uti Augusti Månad, men
beror af Wädderleken att den tidigare och sednare mögnar, hvarstha
man måste waru utplöjda som att den ej rinner, därefter tillräcklig för-
nat annan utplög, än att gifva allt på en Skåften glesnar och
att Säden hvarstha erhållit sin fullkomliga Magnud och tillräcke-
liga Skåddad, då man måste skåddad med Skåften.

Skåften under Wädder.
För Skåften Sädle, har någon gång det mörket wädder infinnat sig, ifrån
här om Sädelen förskäddad förut och mycket rågn infallit och Skåften är Wärm
och fri från frost Wädder. Om Wärm af omtyllig Wädderle, Wärmu
om ången och frost om Wädderle, Skåften och från Nordan Wind. Rågn
och Skåften Wädder Skåddad tillseu och om Wädder ligger sig under
Skåddad tillseu, den därefter förinnat, afseu har Frost Wädder utbrädd
denne tillseu.

För Wädder Sädle, att det ofstet i brist af Rågn icke grov och
äter i rågnig Wädderle icke mögnar i tid innan Frost nästare infinn-
na sig, sådane exempel är lyckligtvis tillseu: Med Åker hvarstha
det tillväxt ofstet.

Då Skåddad om Skåften förwädder sig, så lät Allmogeu den lät
af Jär, men innan jag för någon skåddad erfarenhet härut å af-
Skåddad, så wädder jag icke därmed afskjedat skåddad. I denna Skåften
förskäddad detta Allmogeu att Skåddad är för skåddad, men skåddad jag
Sädle nog tillräcklig, så skåddad det ganska glesit, så att jag ej beskar
någon skåddad deraf, emedan min Råg och Skåddad Skåddad är nu lagom
kär.

Wär Utsäde, har jag då jag beskarat från Wädderle lätit ofstet.
att gmesit på höry med Wädder. Det samma försök gjordes en gång
med Skåften Sädle, som lyckades ganska Wädder, men året derpå miss-
lyckades detta försök, emedan ett slag Rågn infallit sig några dagar
därefter, som förskäddad att Åker Skåddad och Skåddad vilde
ej komma fränja sig derigenom.

Frost Wädder infinnat sig gemenligen Skåddad tillseu, som
gemenligen waran 2. å 3. nättar efter hvarannan, med Nord Nord-
ost Wind Skåddad, om Wädder är skåddad, är frostan mindre
skåddad; detta är ännu obekant hvaraf det härrör, men tyckes

varas en kraftigare Naturen, wänkan, sått den genom Män-
niskens profund han aflöjades, som beriser sig deraf, att samman
Wind han ärofta fort faru i flera Weekor och man njuter
middagse Wädelik och frostfräs Måltid. Generaita Mattfrö-
ster härin ej af Keltor och Sumpigas Monaster, kurtcha
wät a' sine orten där de finnad, äffadkommer frost; men han ej
worekas till den Allmänna, såsom den Frosten som äffvergick
år 1821. om Sjösten heter Finland, till och med till orten vid
Sjö-Stränder, som ej hafwit härning af Frost förän: Medje-
Ostalen och Lötjan af November Månaden, wad ej mindre-
undantagne för des härjande, än de som wad upp i Landit.

Frostningen sker uti wänliga Finsta Prior ned Logar; Prior-
no äro normars 5. Samman inwenigt på längden och 4. Timmar på
bredden, kurtcha: Prie insittning med Rågband, 5. personer uti:
Frosthan högt på 6. Timning till, så ländas, att gestan Branden äro-
nerfatorn och fält i ordning på Prie gåtfrid, så flär en, Branden i Vagg,
2de Frosthan sedan ^{ytterligare} i Wagg flagna Stalmen, som af en senhittet
person utbredd, på Log gåtfrid emellan disse 2de Frosthan, gestan
den först hastigt skakadt och samlat det uttröskade samt räddat
att den 5de person, som står utan för Prie dörren, emottager det och
bindur Stalmen i härjwor och radat upp det i en trap.

Frostningen, sker ännu på gamla visen med en liten Skäffel, men
är bättre med Frost machin.

Insittningen af Rågband uti Prian, har wänligt vis varit ifrån och
med 1². till och med 17. Skäst last, dragne med en Skäst och Skäda,
och beror detta af Sädens Wärlighet och Skästing Pyroka, samt
här och Wät Wädelik. Det högsta som den sedan Prie erhäl-
let Råg, är 8: Timmar 24. kappan.

Frost Machin, har ej kunnat anskaffas, i brist af Huggmä-
stare, äffu att den är kostsamare, att inrätta än hvad jag
och många annan mäktar med, desutom Wärlig i det affeen:
det att den ofta kommer i ordning, då den ej är så smart i skand-
fält, samt desutom tarwar flere personer, utom 2de par Okar-
att sitta Machin i gång, än wäna Wänliga Prior, som äro till-
wät nog dyra, att på Skoglösa orten att uppforas och underhål-
la.

Äter Redskapen äro endast de wänliga; Gaffel Plagen,
Svedji Plagen, Wälb, Stadden, 2de slag, den ena af 2^{de}

i hofogade Balchar af ungefär 2. alnar längd och något
öfwer en Aln bred med på under sidan iustarna djupa
Reflex, och den andra af 2de på haut pående Balchar af 1²
Aln längd och 1. aln bred i hofogade med 2de Swä Slar,
den första kallas på finska Palkki Lata och den sednare Pyl-
li Lata. Rist-Plag, Järn Slarf, och Grest, äffu har jag
en Kniif Sladd, som icke war användbar, emedan Knifwarne
af Smiden i Wätmening gjordes för långa och icke följde det
gissa Modellen.

En egen inwenktion af Sköfläda, att uppforas det flagna
Sköt ifrån fanchen och Gylliga Öngar, hwarst man måste
wada uti Wättnet ända till Medjan, med kurtcha Skador
jag anspenligen lättat Arbete.

Alla andra i sednare tiden uppfunne Äter redskapen m.
m. äro till en del ännu hot mig obekant och till en del och
som kändes, ännu icke anskaffade, emedan minna lätgånkar icke
tillätet några dylika lätgånkar, ehuru jag med oro funnit nyt-
tan af att äga mera lundiga Äterredskapen än hvad som här
ä orten äro brukliga, så har jag varit tvungen att till vidare
ätmjälad med femre.

Lin, Lemmas Wärb, skulle nog med förman kunna äffuwa här och by
hwarst redin i några år, än försök gjordes, och hwarst jag för-
skaffade mig några hemstapen under en resa 1810. genom
Helsingeland i Sverige, men till närwarandes har jag wa-
rit så lyfvelst med att i skandfält denna Egendomen, som jag
emottog år 1817. såsom förfallit, att jag icke medtrunnit, att
besatta mig med annat, än det högste nödwarandiga.

Lin beredningen, på wärb finska vis, upplär för många dagt-
woreken ifrån Jordbrukit; det elendiga Bräkning föttit,
affhar med hwarje slag man ger nu Bräkan en hof Jäger,
hwarst man erhåller mera Blår än Lin; således har jag wa-
rit finnad, att inrätta härstades en Bräk-Machin, som drif-
wes med Wätten, på det vis som uti Helsingeland är inrättat
uti Snart Jukt hwarje Bräk, detta sker med Hamning,
af en stor Hammare af Eik eller annat fast Träd slag, som
uppställes med samma mecanik som Stångjärns Hamma-
ren vid Järnbruken, Staden här till besitt af en platt och
wät finnad Sten, hwarst går Bräkningen owanligt fort

B. Andra halvan Haparjemi, som äges af Demoijsle Frö: hanna Segerstedt, bebrukades innan Skiftet af 6. St. Landbönder med fördig Rantä, 1. Dragon Torpp och 4. Jord Torppare, af hvilka 4. Landbö Lagerhålln äro reducerade till Stom Ägor och de öfrige 2. Landbönder behållna, som tillförne, afven som Torppar.

På den Nya Kockstraden, som nu kallas Jokinjemi, är byggd en Flygel Byggnad, bestående af 2. Hamrar, Kock och Förfogare samt en Magazins Byggnad, En Ladugårds Byggnad och ett stort Största delen af uppställda Ägornas, äro uti ett sammanhäng och wäl belägne med en lagom datering och äro för Solens Verkan, men skyddade genom aflägnade Höjden för Nordliga Vindar. Antalet af Klippor och Kreatur, äro i det närmaste, de samma som på Gården A. afwändas af samma räse.

Akrar och Ängar sakna Dikar.

Fälth Nummern å hela Egendomen är.

På Gården A. Arbetsföre inberäknadt med Husbönder,
 Värdinnor, Spinstkjon ————— " 47. Personer.
 Husbrändor ————— " 2.
 Mindre Ängar och Späda Hamr ——— " 31.
 Aldersbjög och Brätklög ————— " 8. 88.

På Gården B. Arbetsföre, inberäknadt med Husbönder
 Värdinnor och Spinstkjon ————— " 47.
 Mindre Ängar och Späda Hamr ——— " 20.
 Aldersbjög och Brätklög ————— " 2. 69.
 Summa ————— 157. personer.

Tillägg.

Uppriktat, afven hos Allmoget och Spinstkjonar, är ett ord, som hos Lård till Arligen och som gifver en oömbelig utlykt för framtidens, hvarigenom. Panninge bristen i Landet till en stor del häro; man har dermed ej annat kvar, än deys. Akolom och Saktar med förfärdade Kofflag, Mörchblåa Kläder, Kapaller och Gångkläder, Sidan Schawlar, Gattans och Cambridge Klä. der o. f. v. — Guld och silfver anseend till förgyllningar och förfäringar, är en ewendelig National förlust, som åtminstone någon gång kunde afsträdd genom ett strängt förbud, afven som andre dylika nöjbrukt. Det är hög tid för oss, att iakttaga all möjlig hushållning och inskränkning af upprigt och afwänd af utländska Produkter.
 Sahalax Haparjemi den 5. November 1832.

C. J. Lange

Bihang

till Beskrifningen om Haparjemi
 Berättade Skatte Säteri uti Sahalax Socken, Ofre Säämäki Härad och Tavastehus Län.

Ängar, Ständ de Ängar, som lyda under denna Egendoms, är Låhdens och Ängen, af den beskafterheten, att som den fördom egentligen utgjorde en öfverflöd, men genom watten-minskningen uti Säämäki Spö, till den grad uttärkad, att den är växt med Starr och i långliga tiden blifwit beagnad såsom Äng; men som den ännu, i synnerhet wid högt watten uti nemde Spö, är ganska swår att bärja, så watten står öfwer den till 2. alns höjd och dess utom beskaende af jantch Dy bot.

Föreläsning af Herra Professorus arade Skrifvelse af den 5. juldag Martii med följande harkos på wäl mitt eget som och Herra Renskölden Aspegrens svar å de i trykta Broomemorian framställda frågor angående Landhushållningen hvarstades. Ett exemplar af sagde Broomoria hos jag afven tillfärdt Curam Generis i Sahalax församling med anhållan om svar, men hvilket ännu icke kunnit ankomma, Enligt Kejsarliga hushållning, Sällskapet

Handskrifningar och marginalnoteringar på höger sida av sidan.

B. And
hanna
der med
hvitke
rige
På den
en Tigg
samt en
Största
wät belä
men skye
Antalet
på Gärd
Åkrar

ter, så medtog bärgningen minst dubbelt me
ras Dagverken, än om denna Ängar wore
Härdwall, deputat. blif Grävel wänligen in
uppsöringarna ifrån wättnet skadade af den
lösa Gytjan innan den blif transporterad på
färra Landet förat där utbredas till känd
ning, hvarför jag war Föreläsn. att inwänta
en förö Hö-Måda, som lyttbart är ike a
nast bevarade del flagna Hö ifrån nenna
olägenhet, utan och lättade arbetets qunp
mycket.

Hö-Måda. Denna nya invention af Hö-Må
da, att beagnas på färra Ängar, da
man ike kan bruka Höst, bestär af
2de Tunna Furu eller Äsp. Bräder till M
dar, som äro böjda på båda sidor och i h
fogade med dylika Wränger, som till en wän
lig Båt, ä hwilke fast spikas smala spröda
med affänd ifrån hvarandra, af härtli
fogade Profiler a. b. c. kan man, snart in

Uppriktat, ager nu nei om mögen
Ärligen och som gifver en omhelg utlyst för framtidens, hvarigenom Panninge
bristen i Landet till en stor del härois; man kan dermed ej annat qvar, än
dessa. Äskelom och Sotlar med förfärdade Bestag, Mörkblåa Kläder
Kapotter och Gångkläder, Sidan Schawlar, Gattum och Cambridge-Åta.
den o. f. v. — Guld och silfvers anseendit till förgyllningar och förl
silfringar, är en ewendelig Nationell förlust, som åtminstone någon
gång kunde affspasad genom ett strängt förbud, afwärfom andre dylika
myckbruk. Det är hög tid för oss, att iakttaga all möjlig hushållning och
inskränkning af upprigt och iförst af Utländska Producter.
Sakalax Hapanjoni den 5te November 1822.

C. H. Lange

hombas fullkomlig undervisning om denna Hö-Må
das utseende och sammanfattning.

Limmings Äng till Ullöbergs Län, är af den
Leshäffenheden, som denna Saholmprohija härför
des, och hvarst denna invention af Hö-Måda
skulle wara för Allmogens ä den Orten till nyt
kun nyttä.

Myllning, ä de Orten där Granris Föreläsn
brukas, sker Myllningen af Ullfädel med Gaf
fel Plog, emedan Hvarswan och annat red.
skap, samlar Jordon, som är uppblanda med
Granris och en mängd Gran-pinnar; men som
Gaffel-Mogon, har afswan den olägenheten, att
den begräfwes Ullfädel för djupet, så att ej en
del af Ullfädel grov eller hinnes upphemma
så kan Allmogens, här ä Orten, börjadt på nu
nen myllningen af Ullfädel med Swedje Plog,
hwilket och jag funnit wara del faktaste
fättel, undantagandes endast, att detta ner
myllningfättel går nog långsamt, hvarför

Föreläsn. af Alex. Craferfors orade
Skärfelje af den 5. jöffleone Martii med
fölljer härhos så väl mitt eget som och
Alex. Rejnholms Aspegrens för ä de
i trykta Eromemorian framställda frågor
angående Landhushållningen hvarst, och
Ett exemplar af sagde Eromemoria har jag
afven tillfärdt Curam Generis i Sakalax
föreläsn. med ankallan om svar, men
hwilket ännu ike kunnit ankomme,
Enligt Kejsersliga hushållning, Sällskapet

den Skaf
210.
uete
s, som
September
gång
hittkomst
erhet
ängar: en
kan orn
tt orn en
sammal
lad

B. And
hannas
den med
hvitiska
rige 2^{de}
På den
en Flyg
samt en
Största
wät belä
men Skys
Antal
på Gården
Åhrar

jag icke venturade en Tre grenig Svedje
hvarmed jag åtminstone vinner med 2de P
gar, så mycket, som med 3de andra, se
Fig: d.

Lof Brätt. Merendels då Allmogew efter Sköna
ningew förkättat sitt Lof Brätt, så nedfalla de
den vid alltid Trädets, utan utskilning om det
är fullwaxit eller icke, en del af desse Trädsta
mar, samt wät om Skotten till Skrämples, n
en stor del blifwa och quarliggande till förut
se, som bewiset af den mängd, som Skogarn
i Landet äro uppfysda af. Uti Sverige in
tager Allmogew i allö affendel mera stuka
ning med sin Skog, hvarföre de och wid Lof
brätt icke nedfalla Trädets, utan endast med en
krokelig Knief, som är fästad vid ett flere allu
länge Skafte afqvissar Trädets till det erhå
en Trapp med tillräckelige Grifftar att vidare
kunna besötras dess wärde, se Fig: e. och

Uppriktat,
Ärligen och som gesjer en ämbelig utlykt för framtidens, hvarigenom Panninge
briften i Landet till en stor del härd; man har derom icke af annat quar, än
dessa Åskolen och Saktan med försilfrade Skoflag, Möschblåa Skådet
Käpollar och Gångkläder, Sidan Schawlar, Gattens och Cambriggelån.
den o. f. v. — Guld och silfver anseendh till förgyllningar och förl
silfringar, är en ewendelig Nationelle förlust, som åtminstone någon
gång kunde affskafad genom ett strängt förbud, afwensom andre dylika
målbruk. Det är hög tid för oss, att iakttaga all möjlig hushållning och
inskränkning af yppighet och oförsämlid af utläufka Produkter.
Sakalax Skapanjemi den 5te November 1822.

C. J. L. Lange

Fin Lera, På det att ritta ej måtte komma
i förghäntel, får jag uttygga, att Uti Rau:
tio och Korpinjemi Bryar här i Skotten fin
en ganska Fin Lera, som förkjenar uppmärk:
samhet och hvaraf härjemte följn Prof uti
en föseglad Låda.

Råd Jord, som torde wara finlig till stus:
färga, fins uti Skotten på flere ställen, men
i synnerhet till en mängd uti Korpinjemi By.

Bljarty på flere ställen fins här i Skotten en
gröfre Bljarty, samt en Sten Art, som äro
lyttligt innehåller Svafvel.

Till närvarandes, har icke här i Skotten hvar
nå uppstått Kalk-Jord eller Berg, ej heller
järn eller andra Maln Arter.

Om Smitt Köppor och Waggin:
Köppor.

Smitt Köppor, Uti medjo Augusti Månad, innewarandes
är, intopp underrättat till uti Art, att uti Pucowepi och
Smittköppor gracerat, som dödad en hop Hamm, deraf
ter utbredde denna Köppor till uti Oriwepi, från

Fanledning af Hlexw Professorus arade
Skufselpe af den 5. juffledone Markii med
följer härhos så väl mitt eget som och
Hlexw Rynkohedens Aspegrius svar a' de
i trykta Bromemorian framställda frågor
angående Landhushållningen hvarstades
Ett exemplar af sagde Bromemoria hos jag
afven tillfänt Curam Generis i Sakalax
församling med anhöllan om svar, men
hvilket ännu icke kommit ankomme,
Enligt Kejsersliga Hlexshållning, Sällskapet

45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

B. Anna

hanna
den med
hvitkna
rige 2^{de}
På den
en Tigg
fandt en
Stoffa
wät bet
men Skop
Antal
på Gård
Akran

På Gård

På Gård

efter wäpna dygna och stöteliga försom fullmagna o. f. v.
fandt hwar Kammis som lästet wäqinrad skav skjötad
på det Mödrarne wid Laitneffämman den Staccina
föred Skrifteliga Förklaringar och Räkningar
de Wäqinradet tillfara uppläp, hanna wera i
fälla all de gnoste gora fias anmärkingar, som
desse Räkningar af H. P. Pastorin i församlingen
antäpferas.

Haganjoni Gård den 6te November

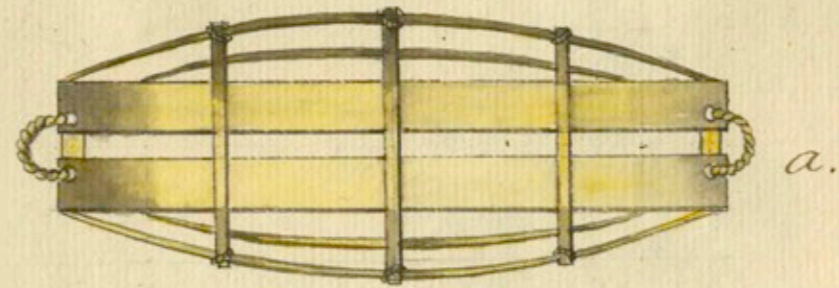
1822.

C. J. L. Lange

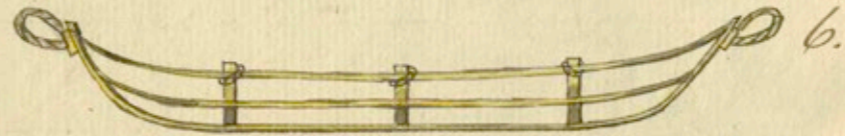
Yppigheten
Ärligen och som gisjer en obehölig utlägg för framtidens, hwarigenom Pönnige
Bristen i Landet lät en stor del häro; man har derom ej annat kvar, än
dessa. Ähden och Skolan med försilfrade Kostag, Mörckblåa Skådet
Kapottis och Gångkläden, Söden Schawlar, Paltens och Cambriggje Skå.
den o. f. v. — Guld och silfver ansemit lät försilfringar och för-
silfringar, än en ewendelig Nationelle förlust, som åtminstone någon
gång kunde affskafad genom ett strängt förbud, afwunnen andre dylika
missbruk. Ditt är hög tid för oss, att iakttaga all möjelig hushållning och
inskränkning af yppighet och afwunnen af utläpna Producter.
Sahalar Haganjoni den 5te November 1822.

C. J. L. Lange

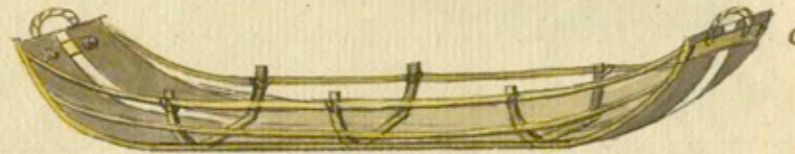
Alnar

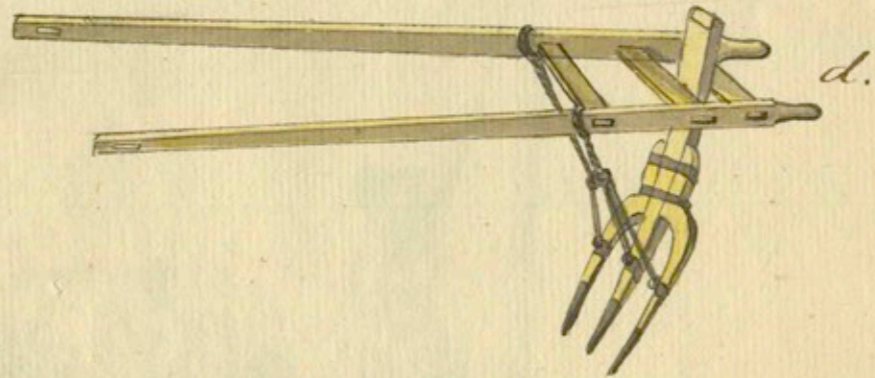
a.

b.

c.

d.

e.

Föreläsning af hwar Professorus arade
Skisfelse af den 5. jostleone Martii med
följer härhos så wäl mitt eget som och
hwar Kyrkohedens Aspegrens för a de
i trykta Bro memoria framstälda frågor
angående Landhushållningen hwarstades
Ett exemplar af sagde Bro memoria hos jag
afven tillfänt Curam Gerens i Sahalar
församling med anhöllan om svar, men
hwilket ännu icke kommit ankomme,
Enligt Kejserske hushållning, tillskapets

den Skif-
40.
uuse
s, som
September
gång,
hittomst
ker
angor:
kan om-
tt om en
infamom
led

B. An

hanna
der med 7
hvitkva
rige 2^{de}

På den
en Flyg
samt en
Storffa
wät beto
men flyg
Antalet
på Gården
Akran

På Gården

På Gården

Uppriktade

Ärligen och som giffen en oanhelig utlysning för framtidens, hvarigenom Pannings
Bristen i Landet lida en stor del häroff; man har derom till och annat gvar, än
dessa. Ärdens och Saktar med förfärdade Kofflag, Märskblåa Kläder
Kapotter och Gångkläder, Siden Sahawlar, Cattun och Cambriggelä
der o. f. v. — Guld och silfver anseendit lida förgyllningar och förl
siffringar, än en ewerdig Nationelle förlust, som åtminstone nager
gång kunde afsträfsad genom ett strängt förbud, äfwen som andre dylika
missbruk. Det är hög tid för oss, att iakttagas all möjelig hushållning och
inspränkning af upprigtel och afseendit af utlänska Produkter.
Sahalar Saharjemi den 5te November 1822.

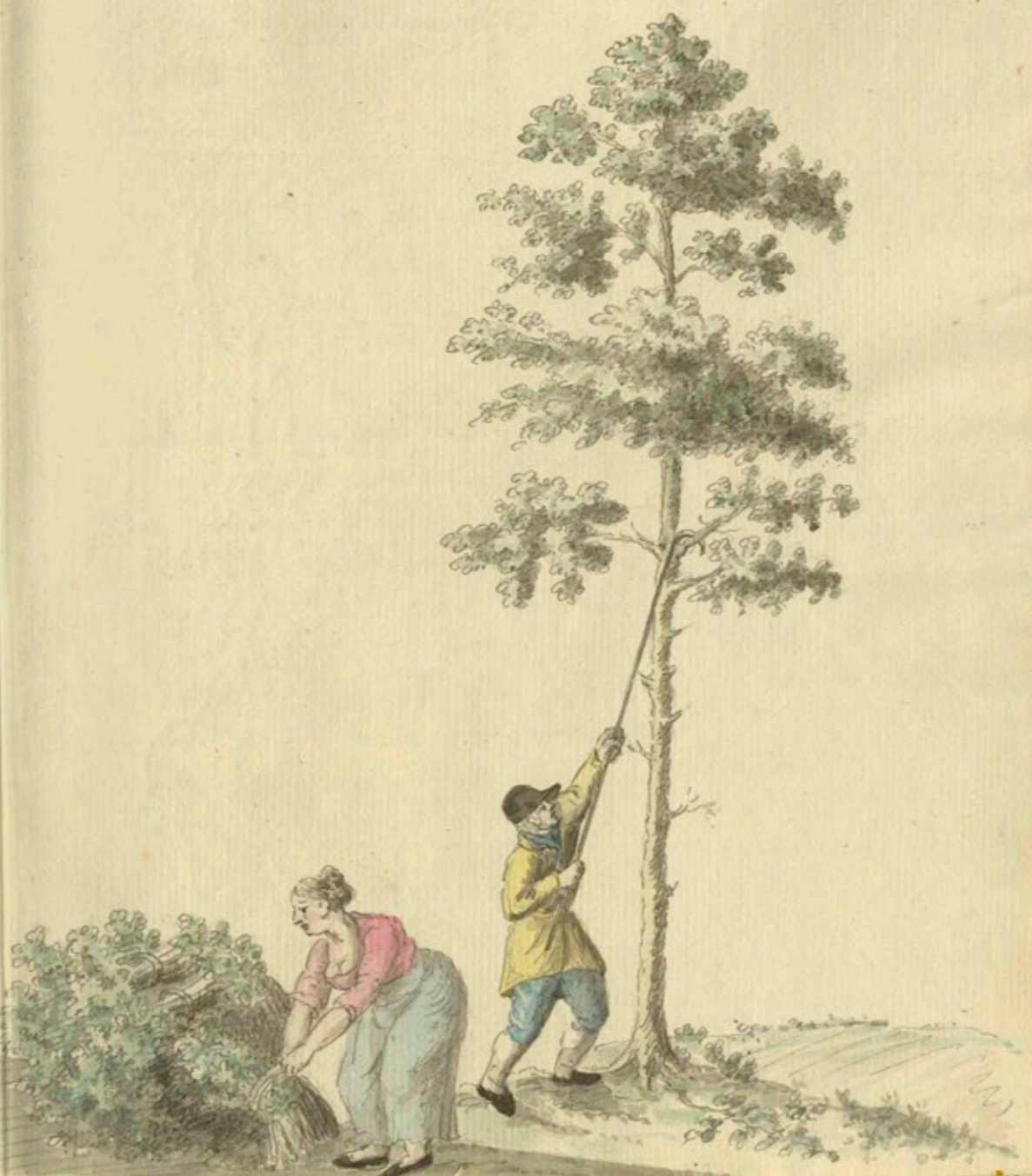
C. J. Lange

Fig. p.

27.

40.

45.

Janledning af Hens Professorus arade
Skrifvelse af den 5. julskeone Martii med
följer härhos så wät mitt eget som och
Hens Renkohenten Aspegrens svar i de
i trykte Broomemorian framställda frågor
angående Landtshushållningen hwarstades
Ett exemplar af sagde Broomoria hos jag
äfwen tillfärdt Curam Generis i Sahalar
församling med anhållan om svar, men
hvilket ännu icke kunnit ankomma,
Enligt Kejsertliga hushållning, Sällskapet

den Skrif-

40.

uete

s, som

Septemb.

gång,

hittkomst

erhet

ängars:

kan omv-

tt om en

införmed

lad

B. An

hanna
den med 7
hvitka
rige 2^{de}

På den
en Flyg
famt en
Storsta
wät bel
man flyg
Antali
på Gär
Akran

På Gär

På Gär

Yppighet

Ärligen och som gifven en oömbelig utlysning för framtidens, hvarigenom. Denninga
briften i Landet till en stor del häroff; man har derom till of ännu kvar, än,
dessa. Alkohol och Saker med förfärdade Kofflag, Mörchblåa Skåder
Kapotia och Gångkläder, Siden Sakerlar, Cattens och Cambridge Skä
der o. f. v. — Guld och silfver anseint till förgyllningar och föt-
förföringar, är en ewendelig Nationelle förlust, som åtminstone någon
gång kunde afsträfs genom ett strängt förbud, äfven som andre dylika
mepbruk. Det är hög tid för oss, att iakttaga all möjlig hushållning och
inskränkning af yppighet och öfverflöd af utlänska Produkter.
Sakalax Hapanjoni den 5te November 1833.

C. J. Lange

Handen af vidbarheten från
Professorn

Handens Konfess up den 11. 11. 1833
Martii, sefäst sig den 27de i
den vinnas uphördt värfen utom
hufvud tillitt fiddret mig, at bay
förmå ut. Och förmå sig ut
och den värfen, ut, wärfen förmå,
at jag förmå värfen den affare
handens förmå utom ut förmå utom
ten i mitt hand, för förmå utom

Benägna utom i Expedition Skaf

Sersor!

Föreläsning af Alex Professorns orade
Skärfelze af den 5. juffledone Martii med
följer härhos på wäl mitt eget som och
Alex Ryndhofens Aspegrens svar i de
i trykta Bromemorian framställda frågor
angående Landhushållningen hufvudsak
ett exemplar af sagde Bromemoria hos jag
äfvn tillfärdt Curam Gerens i Sakalax
församling med anhållan om svar, men
hvitket ännu icke kunnit ankomma
Enligt Kejsertliga hushållning, Sällskapet

uete
s, som
September
gång,
hittkomst
terhet
ångor:
kan om
tt om en
införmed
led

B. Anna

hanna
den med 7
hvitka
rige 2^{de}

På den
en Flyg
famt en
Största
wät heta
men flyg
Antal
på Gärde
Åkrar

På Gärde

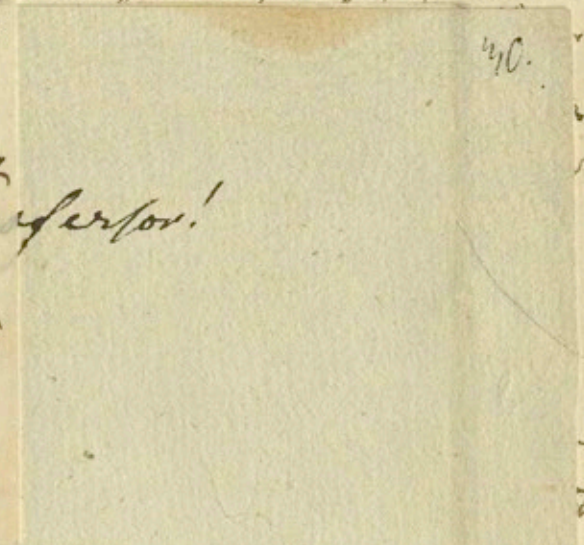
På Gärde

rik som wörligt en, wän
wäg fallat wänning, rät
wä so förwänsta järnan
uwa delari-ägare och fäda
fem wgd war ud at fupat
Kupfäll, uwa och wä brop
hitt ugaat utwändt grad up
lar: Di dallas onfang jär
öfwar 40. 1/2, wäwärligud ufwä
wägn up wäwärligud. pa
fawädan up bquidamwäwä
pa hwar dämud twä fawä
wä blatt wäwä up fawäwä
wäwä wäwä wäwäwä? wä
läwä ut blifwä, at fawä wäwä
wä wäwä up wäwäwä wä
wäwä, wäwä wä wä, at
hwa fawä wä wä fawä wä
wä wäwä wä wäwäwä wä
wäwä wäwä wäwä wä wä
wäwäwä, fawä wä wä

den i faldet 44. wä fawä wä
hwaroch wäwä wä wäwä wä
twa wäwä, wäwä wäwä wäwä
hwaroch wä wä wä wä wä
fawä wä wä wä wä wä wä
wä, at fawä wä wä wäwä
wä wäwäwäwä wäwäwäwä.
wä och wäwä wäwä wäwä
wäwä wä wäwä wäwä wäwä

Wä wäwäwäwä wäwäwäwä
wäwä wäwäwä wäwäwäwä
wäwäwäwä, fawä wä wäwä wäwäwä
hwaroch wäwä, - wä wä wäwä
wä wäwä wä wäwä wäwäwä
wäwä. hwa wäwä wäwä wäwä
wä wäwä wäwä wäwä wäwä
fawä wä wä wä wäwä wäwä
wäwä wäwä wä wäwä wäwä
hwaroch wäwä wäwä wäwä
wäwä wäwä wäwä wäwä wäwä

Benägen anmodan i Respeden Skrif.

Föreläsning af Norew Professors arade
Skrifvelse af den 5. juffledone Martii med
följer härhos så wäl mitt eget som och
Norew Kejserhofens Aspegrens för a' de
i trykta Bromemorian framspälda frågor
angående Landtbrukshällningen hwarwäwä
Ett exemplar af sagde Bromemoria har jag
afwen tillfänt Curam Gerens i Sahales
församling med anhällan om svar, men
hwilket ännu icke kunnit ankomme,
Enligt Kejsertliga hushällning, Sällskapet

Yppigheten
Ärligen och som gifwa en omhelig uttrykt för framtidens, hwarigenom Penninge
Brieffen i Landet lät en stor del hwarit; man har derom icke och ännu
dessa. Ähdon och Wäklar med förfärdade Kestag, Märchbläa blädes
Kapollen och Gängbläda, Siden Schawlar, Cattum och Cambriggelä.
den o. f. v. — Guldet och silfwer ännu icke lät förgyllningar och fört
silfningar, än en ewendelig Nationalle förlust, som åtminstone nager
gång händes afstrafad genom att strängt förbud, afwärfwa andre dylika
mispbrukt. Det är högt tid för oss, att iakttaga all möjlig hushällning och
inskränkning af yppighet och afwärfwa af utläufka Producter.
Sahales Hapanjoni den 5. November 1832.

C. H. Lange

B

h.
der
hu.
sig
e
en
fa.
v.
wi
ma.
a.
jo
a.
G.
Pa

ke varit i tillfälle att utrona. Hans namn är Adam Ludvig Gran-
feldt, en Adelman och ägare af Kullige Kusthåll i Lemnåla. Speciel
beskrifning på denna Egendom har jag icke kunnat få. En förakt-
höfding Carl Johan Kläffed i Sæmälke församling omnämnt som en
skickelig Landfursthållare, men hans åtgärder äro icke af mig närmare kända.
Kraftmaskinen nyttjas redan af flera jemte dykplågar af egna och
andras uppfinningar. Också har man beqväm begagna sig tilländer, men
skickliga åkna äro få som dem behöfva. Vidare utplåsnings om-
denna orts industri kan jag icke uppgifva, emedan jag också redan
börjar med en tilltagande ålder sakna öfvelsen att dem inkränka
hvad som här näst utprägar min sensation, är det förfärliga fulleriet
som dageligen hotar att fänska Nation i både moraliskt och oeco-
nomiskt letthet och fludeligen barbarisme. Höfvidunderligt
att Kejsarliga Hushällo Sällskapet icke lätit denna allfursthållning
förstörande misshandling gå sig till hjärtat! - Jag har tillfälligt-
vis hört höga vederbörliga gjort förställning derom, men skadan
läter vara obotelig, och en gammal Landstämms klaga föga be-
tyda mer än mygga sken. Med all förtalning har ännu framkända

Högåde Herr Professorens
Drivest. d. 20. Maj
1822.
Odenjehel
Ejnar
Först

Upp
äta
driff.
dym.
Kap
der
jilt
gang
mipe
infan
Sar

Jongala den 9. Sept. 1822.

45.

Högåde Herr Professor!

Jongala den 13. October 1822.

Högåde Herr Professor!

Omni uppställer sig samma hinder för min inställelse
vid Åkerbruks Ötkollets sammankommande den 16. dennes, som
beröfrade mig något att berätta det förra den 16. d. Septemb.
Thuru Störreansöningen härskades redan av i full gång,
har man för gäfvat väntat Narm Rosentampes tillkomst
innan förestående tid - han väntas dock med säkerhet
nu ingående vecka för att bestämmande arbetets gång om:
Ötk mitt sednare bref yttrade jag min tankar om-
bildandet af Gärdes Bogdar, och får nu tillägga, att om en
Skola dertill bestämnes, borde, som mig tyckes, den samman-
inrättas hos någon större professionat i landet där -

B.

h.
den
h.
sig
e
en
fa
v.
w.
me

ke varit i tillfälle ad utrona. Hans namn är Adam Ludvig Fran-
gell, är Adelman och ägare af Kallige Kusthåus i Lemnåla. Speciel
beskrifning på denna Egendom har jag ikke kunnat få. En förakt
högding Carl Johan Klafjed i Säämaki församling omtalar sig om en
fruktelig Landtbrukare, men hans åtgärder äro ikke af mig närmare kä-
de. Kaffmashinen nyttjas redan af flera jemte åghögens af egen och
andras uppfinningar. Och så har man beqväm beqväm kuglländer, men
såd
sälltråkliga åkrar äro få som dem beqväm. Vidare Uplagsningens om

äfron den så nödige praktiken kunde inhanteras. -
När det dikes playas har jag äro ei sedt, men om den
ei är händigare till ändamålet än Ugglands och en åkr,
N:o som jag försökt, så har jag ei stort förtroende för
den samma. N:o i Ler jord. - i myllan der emot kunna de
fordel beqväm.

Männne ei Störinbrädet borde få et reom bland de
prisfrågan N:o 1. försägnas Toder väcker? - jag återrop
mig härvid Öfversteleut. Nisselth's erfarenhet, Öfver
i Brismans afhandling om denna nyttiga växt, som
med skäl bör recommenderas till odling i våra anse-
kard. -

Att bränd lera är et förträffligt gödnings ämne
har äfron jag erfart så guds af nordiska eldstäder,
N:o der kalk ei funnits och Tegelstugor blifvit såfamt
gödnings användt i kard. så äfron i Ler jord. -

I allmenhet tror Nordens att för hastig sådd ad
kärna jäfrande än den tidigare, jag tror det äfron, og

Jongola den 9 Sept. 1834.

45.

Fogädle Men Professor!

44.

Skäl, att den sedna sådden ei exponeras för nattfrosten
som ofta den vanliga blomnings tiden inbräffs. Nordens
kallar den sednaste sådden i slutet af September - Koll-
rieisid - den kan ei väckspållas i våren, och står
ejnes. emot våra vanliga kall och torra värar.

Att några år sedan gjorde jag försök i smitt, att
så Råg på samma tid med väder-fadet, för att först afbergs-
fader - sedan Råg, men jag blef lurad på begge dessa.
brädden väckte ikke till den höjd att den kunde affäs -
den visnade eg. gulnade, och jag fick ei utskudet igen-
påg. är. Om försökets missöde, för tillspigas en-
tillgällig händelse, så är det likväl öfridigt att den-
sätunders behandlade öfver genom framp vander stätt
och bergning, i synnerhet i regnig tid blir illa medfaren.
desputon läter brädden ei gärna mejs sig innan den-
skitid i pip, och då torde röta ikke utan skäl befaras
i den för rågn och dagg öfver pipen. -

B

h.
de
ho
ry
e
en
fa
e
u.
ni

ke varit i tillfälle ad utrona. Hans namn är Adam Ludvig Fran-
gell, är Adelsman och ägare af Kullige Kuskåsa i Lemgala. Speciel
beskrifning på denna Egendom har jag ikke kunnat få. En härb.
hofding Carl Johans Klaffed i Sämskä församling omnämas såsom en
specielig Landfurställare, men hans åtgärder äro ikke af mig närmare kä-
de. Kastmachinen nyttas redan af flera jemle dyktige af egna och
andras uppfinningar. Också har man beqväm beqväm kulländes, men
med tillräckliga åkrar äro få som dem behöfva. Vidare uplysningar om

Om det får bero af värl val skulle det visserligen
atkommodera mig och min Herr om Uthottlets sam-
manträdes kunde inskränkas till färre, men
för hrans gång förlängas till så många dagar som
för öfverlägningarna vore nödiga. Efter slutet
vår fjädd till Skörden infaller skulle för af land-
man vara den ledigaste tiden, och så hela vinteridagen
med min Herr som nu res in, till sammanträ-
det den 16de, väntas jag Herr Professorens deci-
sion från angående föruppställningen för det rå-
ning; och för den äran med värbrotens egard
framträdde

Högadde Herr Professorens

Ödmicke tjänare
J. J. Roschjelm

Jongola den 9 Sept. 1834.

45.

Högadde Herr Professor!

För Professorens obligeanta Bref af den 31. sist. Aug.
skade jag der äran att i går inhändig. - Skundelig
väntas uppå för Baron Rosenkampfs tillkomst
för att med mig och flere kringbrende öfverlägga om
i hvad mån stades skende Strömrensning, hindrar
mig att närvara Åkerbruks. Uthottlets sammanträ-
de den 16de innev. månad. Samma hinder lärer sig
möta min Herr Papil. Roschjelm. -

Mine Correspondenters ^{försumliga} att besvara mine, i an-
ledning af Herr Professorens Promemorial den 19^{de}
sist. Januari, gjorda frågor, men egentligen och hållen

Uthottlings Sällskapets Secretariats vördade
tryckta Promemorior af den 17. sista Januarius,
hvaraf Herr Kyrkoherden Liljenstrand lemnat mig
del, får jag i ödmjukhet korteligen berättat, att in-
ga Uthottlare, inom Telkåre socken, bedrifva
sin Uthottling på vetenskapeligh vis; dock fin-
nes sådana ^{genom} förrstudier såsom underrättelser om si-
de varfvels stigande upplysning uti economien.

Uthottlingens
i anseende för
ifvas höfsta
i råd
som den sam-
tel au sprang
och en i
ket redskap
qua bruket
in för ortens

kunskap om min Grannes Professor Holmbergs nitfulla
 bemödande att för denne ort i möjligaste ^{insyns, samt} mätte meddelat
 Herr Professoren deri äskade upplysningar, har om som
 vällat äfven min försummelte att redagera för Hver
 Professorens mig lämnade uppdrag. - Ja. det är med vä-
 kelig fördomskelke man måste orfara den indifferens
 som i allmenhet råder hos oss finnas vid frågor om all-
 ment väl. - Thuru enskildes intresset synes vara den
 rådande passionen, infor man dock ei det sammankom-
 och berende af det allmenhet. - Jag ei att i vårt land fin-
 någon Professoral ^{och} jordbrukare som bedrifver lands-
 hushållning i Systematisk ordning - många kanner
 icke engång viddens af sine lägenheter vad hvarje på-
 skild åker lopp borde vara känd till jordmånen och geomet-
 riskt innehåll - i äffvande ä född - arbets betingelse. -
 Så länge Salskapet ei äger egen jord hvarä en på-
 kuning man, det vill säga en studerad praktikus, bör
 anställas dendar bedref hushållningen i alla delar.

framträdde
 Högade Herr Professorens
 ödmicke tjänare
 Stenochjelm

Systematiskt samt värdställda de försök Salskapet ritte-
 ingva gjorda, kan efter min tanke inga sakra ekonomis-
 ska uppgifter väntas. - Männe ei. så blottande Egendom af
 Salskapet försälldes, et Nitt förbehåll kunnat ingä i köpe-
 vilkoren? - där hade då äfven Gärdsfogden och Inspektan-
 ter kunnat danas. Vid det närvarande lard bildandet
 af sådana jä bero af hvaris Landhushållares egen åtgärd
 och omstända försom ingående i det så känd - egen intresset.
 dantelli Högde Regler, med någon förändring i äffvande ä Blin-
 matt - local - etc., torde had med fördel kunna beagnas.
 Känd odlingar är visst af höjda vikt i vårt fruktiga
 och för kända matgrofsen blottskädda land, och vore onskeligt
 att väntefria ^{praktiskt} det vill säga följande. Vederborande synes man
 möjligt odlingens ofruktbar kunde i en Stats Casus eskädd
 85. till odling af större korn och mäsor. - Lin och hemp. Cullu-
 ren är icke en indifferens sak, i synnerhet för de från Skå-
 derne långt belägn trakter, såväl i äffvande ä transport
 som varans alltid öfrar värde. - Männe ei Christians
 method vid beredningen deraf kunde äfven hos oss recomen-
 deras till beagnande? - det är otroligt huru ofta det bästa

Hushållnings Sällskapets Secretariens vördade
 tryckta Pro memoria af den 19. siffledne Januarii
 tyvaraf Herr Kyrkoherden Lillingsstrand lammat mig
 del, får jag i ödmjukhet korteligen berättat, att in-
 ga Hushållare, inom Telkäre socken, bedrifva
 sin Hushållning på vetenskapeligh vis; dock fin-
 nes sådana ^{genom} förrstudier såka underrättelser om si-
 de varfvels stigande upplysning uti economien.

Tiunne har icke
 ianska för att
 ifvas hörsädes
 och
 san den samne
 till an sprang
 och eniff inrätt
 ket vedfress
 qua bruket
 in för ortens

Såsom jag förklarar att jag varit i Stockholm 31. 5. 1782. och som den då portat ble kunde flere Grannar stå sig ihop om en Maskin

linn blir skänd och går förlorad under rötning eller skarp
förkuning, och det i triff på noggran tillfyller som has ständes
person mäkte bers af domesliten, orda af bonden icke
fallas förfummad. Lunde borde framdeles, sedan de förf
nämnda förefatt honom med exempel, genom premien
uppmantras att själv förfärdiga maskinen af trä, ty
af järn blefve den för förfärdig kunde den och, ja
mig tycket, något förfärdigad. En sådan maskin köp
nu i Stockholm 31. 5. 1782. och som den då portat
ble kunde flere Grannar stå sig ihop om en Maskin
Denne förvärtas i år äfven ha ä orten var knapp och i all
menhet i det mindre gifvande än förefående året, för jag mig
likväl kunna gå i land med Emispiens angående beting
det af H. Ekman hö för H. Professorens räkning. Biff ha
tycket - är säljer - jag hö, icke just af behof, men af minne i a
genda ä den dyrbara äkerbröran. Biff god hårdvalls hö
had mera falltynd, ty värn ängar bestä mäst af Sten och karnv
kan H. Professorens för sig från Skoggården, till stycket jag det af H
än det bättre och mångfacit kräftigare än vilt, och jort 4. är det
angående till transporten på 12 i 13 mil färd, om ei dyrare, på rönstora
lika dyrt med det bättre höet från skogen. Jag vänder emedertid till vilt
öftrande hämm, och har den arnn med oafstruben föjaktning
franchärde föjädle H. Professorens Emispiens

franchärde
Föjädle H. Professorens
Domicile tinane
Emispiens

S. J. H.

Mina förfärdiga Herr Professor!

Jag med min ödmjukta uppsättning, det
bedes för, med det förfärdiga bäruget lätta
till mig uppsända Blaqvetter för meteoro-
logiska observationerna. Den sista Blaqvetten
för minnesmärke nämnd, som jag undra
om min uppsättning jag om du exempeligen

Memorial

Till följ af Herr Professorens och Kieffer, Sinska
Hushållnings Sällskapets Secretarans vördade
tryckta Promemoria af den 19. siffledne Januarii,
hvaraf Herr Kyrkoherden Liljenstrand lemnat mig
del, får jag i ödmjukhet korteligen berättas, att in-
ga Hushållare, inom Selkäre Socken, bedrifva
sin Hushållning på vetenskapeligh vis; dock fin-
nes sådane ^{genom} studior sökas underrättelser om Si-
de varfvels stigande upplysning uti Oeconomien.

47. H. Ludvig
i Skadga
in mig und-
igam Postes
Lun dot af
ofullständ-
med.
inlejer i hela
E. tinne har icke
ianuska för af
ifvas höfstad
i sagh
san den samne
lil au sprang
ekensk inwätt
ket vedskaps
qua bruket
in fol ortens

Sjunde af de 12 st. af den 12de Decbr. 1821. for den svenske Konges Hof.

och blottas
linn blir skadad och gar förlorad under rötning eller därpå följande
förkuning, och det i triska på noggrann tillsyn, som had ständes
person måtte bero af domesticken, och af bonden icke ha
fallat försummas. Lemne borde fravdelas, sedan de följande
näranda föregått honom med exempel, genom premien
uppmuntras att själv förfärdiga maskinen af trä, ty
af järn blefve den för kostnad kanske kunde den och ja
mig lyket, något simplificeras. En sådan maskin köpte
nu i Stockholm 315 Rdl: 28, och som den är portabel
de kunde flere Grannar stå sig ihop om en maskin
Enne förväntas i år äfven ha i orten var knappast i all
menhet i det mindre gifvande än föregående året, för jag mig
likväl kunna i landet med

de
kop
jee
här
kan
1° a
anjer
likv
gffra
frea

L. J. H.

Min Svärsonde Herr Broder!

Är jag med mig min ödmjuktliga anskallan, och
tänkt på Herr, med det första bäringat lätta
till mig uppsända Blaqvetter för meteorolo-
giska observationerna. Den sista Blaqvetten
för immensvårskund minnand, som jag andra
uppsänd; införne anskallan jag om den exempeligen
med förteckningen på Sällskapet Ludvigs-
tur de för d. 1. Nov. 1821. — (Den nya Stadgar-
na som jag villigt belommit).

Äfvel som jag fölt att förskaffa mig en
dovvittelpen om några minuter i Postes-
pionaten samt i traktten; minne den dock af
kanna varar med några, ganska ofullständiga,
diga, om de i denna Postens bände.

är jag på den eller inalles af stam och som de sjunde i hela
var jag nu efter isan Herr, om af den äro finna har icke
mycket klippt och se ut som de skulle gaffa på en annan
men de yngre gaffa raggan på sig och lämna en isas höstfäst
giffa af förgäppning. Äth vad jag kan skall jag
jag tjäna till, det allmänna bästa med dem, som den samman
och läsna dem såhelt frata och vida om — till anfrang
jag eskostuade dem följedel till förtyndag och enast
den andra till Borga. Du vore till Borga
qua bruket
in för ortens

word man synes mig vara den reungste

fortsätter, med fördelad drift, det vid sam-
ma godd införda husgjällnings sätt, samt
fortfarande kvarodlingar och annat nytt
- att vid denna husgjällning finnas till
machine, med mångfaldiga inrättningar,
gen, liksom ej besöfver som minnas?

Han äger vid tillf. som Loviska hamnen
i Bjerno socken och Ofverby af Åbo Län.
Om Lundsbräde Waldhällvariet på Jockis
går jag icke ulla fast tillfälle utt från
beständ inredningshåll; utt sådant der
sändt förut och länge förut, utt sådant

fr
fr

den 4de till svarst, att få den till byggnad
skidridsdal som är i admarthen och utgör nitt
egentliga kaställe - mina öfriga spanst är
måste jag ingraderna har andra för att tjäna
att öland med derse, men engas kastenade
stallgungas larde kunna få vänta derse
att gattas innan 3. alar gåga gårdsgårdar.
Med Promemorian beträffar, så kan jag
ej nu uppge flere, än Secreteraren Carl
albert, Sederholm a Saveri och Capitain
Kullfeldt i Kladsjövi lagge i ment
dem jag får äran anmäla såsom de mest
kunniga och driftliga Landshufvudmännen i ment.
På Saveri och Kullfeldt jag larde känna under
mina många resor dit, nu i vår meningsfullt
får vardinariants stult; - och får lemna der
intyg att mentuella nu är vardinariants
af mig och nästan i hvar lag en blifvande
vardinariants inafvad. Lovtekniska
ginnas jag ej få fullständiga får än efter
min gemenskap från Hvaras dit jag är uppförd
på Saveri och Kullfeldt och måste resa 60 a 70 mil

Tavne
d: 27. Au

Svar på frågorna i tryckta Promemorian af den 19. Ja-
nuarii följande angående Landshushållningens härskades

1mo I denna socken finnes 4. st: stora Egendomar, nämligen:
den 1ste, Linnæala beruffade Säterie om 5. mantal och 40. ten-
nors klöft-utjåde, samt deremot förande Wår-utjåde, som vanligen
här i orten är hälften af klöft-utjådet. Denna Egendom besittes
af Huru Capitain C. O. Meurman. Den 2dra är: Wågjö
Alodial Säterie, om 3. mantal och nära 30. tennors klöft-utjåde
som äges af Huru Capitain Liljebrom, boende i Kladsjöla socken,
och spötes genom Inspectör - den 3de är: Sorola beruffade Sa-
terie om 3. mantal och 40. tennors klöft-utjåde, som besittes
af Huru Capitain C. O. Meurman.

4de. Säterie, som besittes
af Huru Capitain C. O. Meurman,
som klöft-utjåde

mit fram och åtes tillföran för att afslagga
prof d: 19. denna; söndag för och söndag
efter misse jag får mest tillt medika hem
och ginner således ej inget, att se till jag
eller vänter an vägen; om likväl något för-
delar angeläget vore att utvärta, a derse
negter så avvertora derom med nästa
Huru dag påst, det vore kärst för mig, att
kunna utvärta. - jag skulle hafva mycket
att skriva och aflure, men var gade och
ginnestulle kastmestlar Droun kan ej enligt
sin Instruction lemna mig poststiftet
och jag får svar, att göra skuld, arbeta
och betala, för disese allmänt väl förändere
mål; får mig ligga till och med mina vante
blevna Lovtekniska, nu komme från Huru
i Kerlev för 16. mil. Den jag måste lade ligga
ditt tillfälle blifver med resande eller jag får
får påst. med pågaktning och vördnad på äran
från Huru
Lagade och Medberämde Huru
Inspektör Huru
Saveri Seder.

in hushållning på
nämligen bruk
över Landbrukets
icke eller begagnas
afstora ike i sport-
de proportioner för
nu besittes af
ej Kär-rodning
nåppeligen i hela
finnas här ike
spanst får afst
trifvas härskades
a påst
seder den samme
syftil anfrang
mekaniskt inrätt
bruket vidstaps
stagna bruket
i som för ortens

den 2. maj 1822.
ordman synes mig vara den Huru

fortsätter, med fördelad drift, det vid sam-
ma godd införda husvällnings sätt, samt
fortfarande kornodlingar och annat nybränt
att vid denna församling finnes till
machine, med mångfaldiga inrättin-
gar, liksom ej besjefvare för inrättas?

Man äger vid hufvud staden Lövåsa församling
i Bjerno socken och Ofverby af Åbo Län.
Om Lövåsa församlingens förhållanden
samt jag icke allra helst tillfälle att få
beständ inrättas; att sådant de
sänd förut och länge förut, med behörig

St
7
am

f

Tamre
d. 27. Au

Svar på frågorna i tryckta Promemorian af den 19. Ja-
nuarii följande angående Landtshushållningen härstades.

1ma De denna socken finnes 4 st: större Egendomar, nämligen:
Den 1ta, Linnials beräffade säteri om 5 mantal och 40 tun-
nors klöst-ullfäde, samt dermed warande War-ullfäde, som vanligen
här i orten är hälften af klöst-ullfädet. Denna Egendom besittes
af Nere Capitain C. O. Meurman. Den 2da är: Wägjö
Alodialt säteri, om 3 mantal och nära 30 tunnors klöst-ullfäde
som äges af Nere Capitain Liljebrom, boende i Kallvola socken,
och spötes genom Inspektör. Den 3de är: Sorola beräffade sä-
teri af 1 1/2 mantal och 20 tunnors klöst-ullfäde, som besittes
af Euke fru Rosströmmen Jönberg. Den 4de är: Joudmie-
ni skatte-luffhåll jemte ett dermed förordat Skattehemman,
hillsammans af 1 1/2 mantal och circa 20 tunnors klöst-ullfäde
besittes af Kapellen A. J. Steen.

2da Ingen huskällare härstades bedriver sin hushållning på
ett vettuspapligt vis, utan efter ortens allmänna bruk.

3de Ingen af denna sockens huskällare förer landtbrukel sock-
källare eller ickar artificiell ångskäffel; ickar eller begagnar
potäter till rostkapens utfordrande, åtminstone ickar i stor-
men de är potäterne växa till större mängd pläga dock Sverige
kreaturen dermed göras till inhållande af bättre slag.

Större uppodlingar har ej någon af de nämnda personerna för-
tagit men i Frånåla Majors besjefle, som nu besittes af Öfver-
Frånåla, har i deras ponar är något betydlig korn-odning äg-
rum. Bi-skäffel ickar har af ingen och näppeligen i hela
vassland. Utmärkt god fä- eller kaff-race finnes här ickar
dock ej ingen brist kaff-ädes på fiska och spanska fä- och
af jämneligen godt slag, hvilka dock ickar trifvas härstades
emellan mullbetel generellem ad ganska fraght.

Kapten Meurman hade Kaff-machin, men sedan den samme
jemte hans stora Ki-besjefnad genom för mycket ansträng-
ning uppbrunn, finnes ej mera någon mekanisk inrätt-
ning för hushållningen härstades. Åkerbruket vedskap
finnes blott af det i orten allmänt vedstagna bruket,
kräftell i bland annat höver gaffel plagen, som för ortens
jordman synes mig vara den vanligaste.

4te af hvad anfördes at Kan slutas att ingen Corp^opo-
ral har finnes som med färdeles interese idkan
Landshus hållningen, I onseende der till att mell beto-
had spådes at ytterst snävt och knapp, såsom redan omnämnd
ad; så at spännet elitt enda som Landmannen kör kan
att föryttra och at högsta afkastningen deraf vanligen
circa 8de Kornet - med elmtätta afkastningen ut-
göf 6te Kornet - Skog och ångmark har naturen
med ganska sparsam hand tilldelat. deune socken, hvars
område till det nästa upptages af spån - bränne får
ännu med nåde till hvar behof, men beqväm ämnar
meste köpas - till åkerus förbättrande försörj y god
ifran Ladugårdens utan nyttas der till kor och grannar,
näst berges har förnumskiden ganska mäsas och
derigenom att det samles i högar och bär^{er} (med händer)
till Ladan - jag har infört bruket af de i Nyländ
och Åbo Län vanliga strinnor eller Korger, som nu
beqväm med begjörighet anlages och användas -
Kaukasala den 13. april 1822

Abrah. Liljestrand

5001822

370

44

Högädel Herr Profusor!

Pa denna Fragt vid Knappast inom hela Östlands-
Län, finnes icke någon som förtjenar namn af värke,
hij Landshus hållare - ty vanligen följa de en gammal
florbian - härstammade. ända ifran Kung Öres fider-
den enda som förtjenar detta heders namn, ad en vinnam
Mattis Böling - för detta Expeditionens Besättningsman och
Krons Länsmann, boende uti denna Socken - Hvar bys ärr-
han kan icke kallas Profusor at ty han har använt
att sin möda på ett tredjedels mantal af skatten heman
Gäswaröbote kallad, belagid uti denna socken
År 1789 tillträdde han detta onstaka hemman -
nästan i öde: da var ut sädes omkring 1000 tunnor
och höd emellan 10 a 20 parmar - Hov säd på 1000 tun-
g tunnor Chag och bärgräs circa 200 parmar höd ärki,
gen genom arbete vid sprängning i ofwan belägne
Kärr, som hos gäende Hårad^{et} Chag^{et} Hov^{et} och Ögnet^{et}
strumens utredes här, att möjelig användbar upod-
ling^{er} mark, till åker och äng, besitt^{et} beqväm - han
får ika sin åker i 4 skiffer, men för att draga den
mögeligaste nyttan deraf - nyttjan han en betyd,
hij del af trädi åker till potets land af och så kalla,
de stora engelska slaget; deise upkör han en hö-
stew och besår selan i skallet med lag - Utom go-
der han under poteterna, så at, da de upköras, at
åkeren färdig att sä. - Utom och, att han till sprängning

håll utstående har en försärlig Ladugård² maatt,
ning ut kroatun i proportion efter höaf.
flastningen, håter han winteriden ena dagen
kord kån mult, andra dagen obrunnen
ning och huggen grannis i stora högar på
kran, som wårigen så från 2 år öfwer, då de
fordelag på åkerströken. Utom den spåttning
som samlas i Ladugården, och merendels
ansändes till wår händerne.

Till åkerens bruk nyttjas af honom runda, kan-
tiga och så kallade spin wårken med jern pin-
nar - Pinnar och kullgar swan - Alder af skene
slag, ibland hwilken af wår ålder med wår
och wår ålder till kindors wårning med knif
i en skick - Wår ålder med stor jernskifwa,
som genast kullhjelpen den upkörda skifwan
eller forswan.

Till kår upodding har han gråster, packor och
diksbilow.

Wår kår och kår machine har han af
hwilken den senare renas såden, så att den
sjelfrinner i säcken - Agnar, wippon och flö-
såd faller skilwe, på hwar sitt rum, utan widare
åtgård, and att de sedan berobäres på hwar sitt ställe.

Af andre mekaniska inrättningar, har han ej
mera än en mjölk läärne maskin som trampas
sån med hjul, och på en gånka kort tid för
spåttigen suord. - Om man ej vill nämna
som gå med hjul, och kunna af en person beqväm

(Slip.)

gen sättas i rörelse.

Wår kår och kår machine medelst de
soluhion afst. 2. flör. 1809. af stog anst. rängen om
besielfa ifrån Swaruhall, upbyggda. Wår kår och
hår Swan, som tillika under ett hår kår och
wår, gånspampar, skråden hwete och råg samt
sigtar - wårnet derhitt leder han genom flera sam-
manströbande. Kanaler, dels ifrån de af honom up-
ochade mårten och kår - och ifrån Swaruhall
måsta, på egen bekostnad, af hwilken flere diken
and ofynliga, äfwa under åkrar och ångar, belagde
med sten och gån, för att leda wårnet.

Af ett strait under Ladugården belagde minna
kån, liggande emellan kår. Wår, har han med ot-
lig möda och kostnad anlagt en liten, men wårken
trågård som nu bår flera, hundrade stora och min-
dra äppel, päron, plummon och kårken träd, jämte
de mårta inuom Finland wårande wårne wilda
träd - wår buskar, och blomster af många slag.

Under fångarna i denna trågård, har han anlagt
skentagets tunnkor eller rånkor fyllda med djung
för att afleda ej allenast det ifrån bergen kom-
mande wårnet, utan afwen hindra fyra som lo-
saker ejist skulle, med sig föra - Andarne af dese
rånkor stutas sig i kår, uti trågården wårne,
de brunnar, uppgräfta, den håller sordom an-
rik.

Da på detta hemman andligen stog har han
ej heller kårnat dess wår: och wårfalla, gånstas,

vid skallar nyttjas till bränsla. - vid den dess skog sa-
ren galtråd, att den liknar en luftpartik
Ejmothai gräs har han odlad, därhända blif-
vit värd, äfven som under skum och wicker
blifwit sådd i svades åkrar, men sällan ha-
wa de hunnit till mogna, eller wifut nå-
gon fördeles framgång.

Han är för längre tid tillbaka i orten känd
säsom den första och driftigaste Potatis odlare. - Han
måte 110 år har han wärlagt sig om denna wärdiga up-
komst och odling, samt ansänt den i alla möjliga
förändringar - till Bröd, Bräuwin, gryner, och omkring
100 lgr. ärligen till Vreaturens utfoeding, delo-
dels kokt. - Dess förwaras i Que. Källare hwälfd
af smedje kahl, som hafwa den fördel att de aldrig
wäskas - utan hålla sig alltid horra. - Den ena af
den, rymaner omkring 400 lgr, den andra däri
ut sådes poteter förwaras omkring 100. - Dessutom
har han en stor och dubbel Källare hwälfd med
gil. - Den är sprängd af Bergel uti trädgården, för
att få dess wäggar jämnare. -

Wiskodset idkas icko. - Fährage är den så kallade
de spanska - Ängw fördeles utmärkt på affwelen
men är att man alltid söker få begagna de bästa
tingstäm i orten.

Kalkugn har han inrättad shewder till affwelen
tas ifrån Swarta Bråk på en mild affhand.
Plateliget får jag nämna, att på hela deenna
Öst inberaknat docknarna. - Senala, Rojo, Käro

145.
146.
Wisko, Rojo, Tuga, Rojo, Tyndä och Tyrbjätt icko fin-
nes någon Desses hönor som försewar namn af
Landt hushållare, än mindre, att de ägde inflyster
drifsa sin hushållning på ett systematiskt wis-
der beräkning af arbeti krafter, foder gödel, inkomst
och utgift rat affattas - utan att de beräkna
för dagen, och att få den förtra på fastiga som möj-
liga inkomst af sitt lilla öfwerflätt, ifall något af
det blifwer, så wad det masta efter tiden nu an-
tagna bruk, påseradt Bräuwin, Wanner, hwilken
mera är den enda cultivationens redskap som ena till
förjuring upphöjer och brukas i hwarje Roja - hälle
denne af gud nu äger af den aflastet torpare. - De bruk
och Egenom i innehafwara som i dessa Orber wifas,
och hafwa sin handtering - foregå tyward ike siner
med bergare med fördeles upmuntraude exempel -
Sine wärd i hafwande pläga de - sine medwärd preja
de till det yttersta, och om de något äger öfwerflätt af
pengw utlämning det till Wönder emot en rant, som wan-
ligen bestiger sig till 25 rgr, då de wicke bestämmas i
Boalant - utan i kahl - stuktat - stäck - godma
aldeles i likhet med det israelitiska hanninge sy,
hemet.

Åkerbanket är för dem en bifak som drifwer
och skötes på ett må så, och öfwerhämna helt
och hållet till ^{rät} okunnige drängar och rättares
godsinnaude och handledning - sådant är
förjämmandet på de store Egenommar hand i
Hogland - och må hända de såwre upp af
kand - der hand upodlingan är aldeles

okänd.

U. Hellfinge. Doctus finnis in spūitlig Landshuofmä-
kare - Holberg - beämnad - som tillika ad wärke-
lig Professjonal - men i detal om hans wärde-
ning kräftas m:m kan jag icke gå - ty den är
mig okänd.

Om större uplysning är i denna sak el-
ker något annat äskat, skall jag efter bästa
öfvertygelsen afgifwa den.

En snart sagt N:o wärdes spikdow
kan tillräde mig att förut bevara Kler-
Professorn arad skrifvelse - taliter qualiter
und gänta ad det in spūit - men utmärkt
ad det lika und förhållande. - Inga N:o sp. N.

Sept. 18.22. /

Carl Gustaf W. /

Lars Järvi Skatte Herman, zento H. Nybygge	4	7	12	8	10	70	15	50	1	1
Lethus Skatte Herma Nybygge, och Kroddare	1	8							2	7
Portas Skatte Herman	1	2	10	8	50				1	1
Jockij Skatte Herma, järnbrakt, Laga och mjöl kvarn	1	4	68	40	450	80	170	8	1	1
18 Nygar Skatte Herman	10	7	77	90	160	300			920	3
Karlson Skatte Herman zento Samisth	7	3	7	70	12	340			6	1
Levä med Nyby, Skatte Herman	11	4	7	112	20	500			60	22
Bertala Skatte Herman	8	3	90	16	330				17	3
Ruppöte Dito Dito	4	2	40	7	150				18	3

Ackas Socken

Sjura Skatte Rustråll	3	7	12	1	45				1	1
Kurijärvi Skatte Sateri Rustråll	7	3	12	1	36				3	6
Kauding Dito Dito Dito	1	2	12	66	10	160			34	8
Ryysköpi Jutila, Skatte Rustråll	1	2	15	12	60					
Ersta Agumenty Herman	1	1	25	2	70					
Karviharvilo Skatte Herman	1	6	15	1	60					
Karvillo Skatte Rustråll	1	1	24	2	100				12	16
Pinnja Skatte Agumenty Herman	1	3	10	1	35					
Sojala Kurvota, Skatte Sateri Rustråll	1	1	24	4	100				9	4
Priestegården	1	1	20	6	60					
Alvia Mikola, Skatte Herman	1	2	14	1	35				1	2
Vonhof Skatte Sateri Rustråll	1	1	36	4	200				8	18

Urdjala Socken

Kongola Skatte Sateri Rustråll, hvar	1	2	7	46	20	230	30	130	27	6
Velkatala Skatte Sateri Rustråll	2	2	17	34	10	150			13	3
Nehroy Sawula, Simeri Skatte Rustråll	1	7								
Najvna, Agumenty Herman och Juoti Nybygge	2	5				40	10	175	70	100

Sammeri Radet *St. J. J. J.*
 intraren *K. J. J. J.*
 Lagnan *St. J. J. J.*
 Skatte Herman

Bo i *Alto*, ingenting utgifvit, som
 Hundel ante knag,

Samledne General von *W. J. J.*
 brands *K. J. J. J.*

Här ickas under gårdens *St. J. J. J.*
 Gårdst. Tröst- och Kraft- *St. J. J. J.*
 Mas; men inga ovanliga *St. J. J. J.*
 återbrukning redskap

Samledne *St. J. J. J.*
 i *Alto*

Samledne *St. J. J. J.*
 i *Alto*

Samledne *St. J. J. J.*
 i *Alto*

Rustrållaren *J. J. J.*
 endis -

Var på *St. J. J. J.*
 om på vanligt *St. J. J. J.*
 godare *St. J. J. J.*

Capitain *St. J. J. J.*
 Sauterant *St. J. J. J.*

Kraft *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*
 Kapitain, *St. J. J. J.*
 vant *St. J. J. J.*

Prosten *St. J. J. J.*
 i *St. J. J. J.*

Var på *St. J. J. J.*
 i *St. J. J. J.*

Byråhögarden *St. J. J. J.*

Thimolter och även *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*
 i *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*

Var på *St. J. J. J.*
 samt *St. J. J. J.*

Öfverste *St. J. J. J.*

Angu *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*
 nyttig *St. J. J. J.*

Norsjö	Modial, hvarnäs och Grefvare 1.	1.	68.	20.	100.	55.	10.
Valjärvi	Frälse Hemman	1.	3.	5.	1.	30.	
Väckarö	Antilas och Pietila Frälse Hemman	2.	1.	12.	4.	70.	
Matku	Matku Pusthåll jemte Modial och Frälse Hemman	13.	40.	10.	240.	18.	40.
Nabrota Sockn.							
Stala	Matku Pusthåll						
Ahlijärvi	Matku Pusthåll hvarnäs af 2 1/2	1.	5.	15.	10.	50.	26.
	med mjöl kvarn						
	Pietila deungens Matku Kontor	1.	7.	10.	2.	30.	6.
	Sammenly Hemman						
Njemiä	Dubbelt berättade Matku Säteri	1.	2.	40.	15.	300.	35.
Nörila	Modial eller Frälse Säteri	1.	1.	20.	6.	120.	11.
Kungälv	Matku Pusthåll och Agri	2.	12.	20.	7.	60.	1.
	menty Hemman						
Kurola	dubbelt berättade Säteri	1.	3.	40.	10.	250.	42.
Kullis	Dito Dito Dito	1.	4.	16.			
	2. Augustin och Militia	1.	1.	37.	1.	100.	21.
	Hemman						

Saxmäke Sockn.

Sillatäki	Matku Pusthåll hvarnäs	1.	2.	36.	12.	240.	1.
Judichala	Modial eller Frälse Säteri	2.	5.	20.	15.	170.	15.
	Dito Dito	2.	5.	20.	5.	90.	4.
Lakis	Matku Säteri Pusthåll	1.	12.	32.	12.	200.	10.
Solberg	Matku Säteri Pusthåll	1.	1.	20.	4.	120.	20.
Stendis	Dito Dito Dito	1.	15.	40.	10.	200.	6.
Leutula	Matku Pusthåll	4.	12.	36.	8.	175.	3.
Sotila	Dito Dito med mjöl kvarn	1.	1.	32.	12.	150.	12.
Papola	Dito Dito och Napunens	2.	1.	30.	6.	90.	40.
	Augustin Hemman						
Uronmäki	Matku Säteri Pusthåll	1.	7.	25.	5.	60.	2.
Vainala	Dito Dito Dito	1.	2.	45.	20.	160.	20.
Leutula	Agri och Pusthåll	2.	2.	35.	8.	200.	2.
Valtiokoski	Augustin hvarnäs med 3 man						
Piikavala	Pietila, Matku Säteri Pusthåll	2.	2.	47.	15.	150.	7.
	och Haga Matku Pusthåll						
	Pojavala	6.	7.	9.	1.	18.	
	2. Augustin Hemman, rum	2.	16.	20.	7.	38.	
Sokala	Matku Pusthåll jemte Vidingis Säteri	2.	12.	34.	3.	100.	3.
	och Augustin Hemman						

Capitain Jean Turusjelm.
 Major Cornelius Sammelander

Äror på norsjö, och spöke åkern väl.
 Kraft maskin nyttig.
 Äror på Vuollis. Inlet vidare Pan
 anmärkning

Landmaten Director Bergström
 Alledro vid Karads höfdingar
 Sammelanders besökningar

Landtbrughållare på vanligt gammalt
 vige
 Kraft maskin fins både i Njemiä
 och Vurola. Ältes plog varit nytt
 tjad, med besunnit, minken tjentlig i an-
 jende därtill, att jorden bestat af 1000 Lera,

Capitain Liljebrun

Dites plog har varit nyttig,
 men ej best i hård Lera, - Kärva
 och rensad med fladd, Kraft maskin
 brukas. Ingenting vidare,

Karads höf. C. F. Blafield
 Eric Leander -
 Lieutenanten O. S. Moore

Uppgräddt gamla ångaren, hvaraf fages
 jadt, och återlägges efterhand med Tim-
 thi spag. några och Brettis
 är nu jadt i Mäsa, gräddt och
 Måtes af arendaten på gammalt vige

Lieutenanten O. Gripenberg
 Storkonoren Oronsch. Lindgata

Dejje bo på fins Lyndomar, de som
 Mota försvarligen väl på gamla jadt
 tet. alla fages Kraft maskin. Och
 ja har Kraft maskin varit nyttig
 på Aläipala för ungefärligen 15. år
 sedan, men blifvit skesrad

Storkonoren Oronsch. Lindgata

Äror i Uudjala Säteren, och dessa Lynd-
 omar brukas af Landtbruker

Pusthållaren Johan Sokala

Öfverste Grothenfelt och
 Lieutenant Sjundt i La-
 vola

Skötig af eget folk under en Fogde, han
 kan föräfringt ingenting anmärkning
 Husållare på gammalt jadt, och har
 ej utmärkt sig i något

Högvärda Herra Professor!

Landhushållarens
Redde Hårad af

man Grotenfeldt
under lydande
by af till Sam-
1664. Års Drott
äfsver sin hus-
å desse egende.

Ähuru min bevärdiga Herr
befordring och fulla tillit
ditt många andra gåromåls,
hvilka jag liksom med utbedning
af Herra Professorind bevärd
i ärad Professorind

äro Storshif-
manblandade
sare för ej landt-
telli

in Kreatur till

äro och drifvit

afkastningen å sin åker jord till större åring-
tvarje År, än hans grannar på lika jord.
mjölk och Örea.

Äkar ej Distriktsfält men äger en här i orten
utmärkt god Får och Kläst. race.
nyttjar ej några Mechaniske eller nyare Åker-
bruks redskap wid sin hushållning. -

Herr Håradshofdingen och Riddaren Daniel Dop-
pius som äger Ingilä Skatte Distrikthåll af två
Mantal efter förenämnde Skatläggning och
fådt denna Egendom År 1811. Storshifvad, Drifver
sin hushållning å ett vetenskapligt och Systemat-
iskt vis, men har ej förut så kalladt Landt-
bruks Bokhålleri.

Timothei och Wicker äro af honom utfäddade i
Äng och Åker. Potatoes Cultiveras i rad Länning

Carst. v. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Nackar af: 18.
April 1822.

Dömnings
Höfde

Förteckning öfver de förnämsta Landhushållare
och Professionater i Sverolax Nedredds Herred af
Kymmenegårds Län.

Jochens Sohn

Herr Öfverste och Riddaren Carl Herman Grotenfeldt
äger ett Krono Rusthåll och 2de därunder lydande
Augments hemman i Uehmais by af till sam-
mans 1²⁴ Mantals ranta efter 1664. Års Provi-
sionelle Skattdrägning och drifver sin hus-
hållning på et systematiskt vis å öfver egende-
mar, hvarunder ägorne ännu ej äro storshifsta-
de utan ligga strödde och sammanblandade
med andre hemmans marker.

Bemälte Herr Öfverste och Riddare för ej landt-
bruks Bokhålleri -

Äskar ej artificiell ångs Skjotsfell

Ödlar ej klöfver eller vicker

Beqagnar Potaten att goda Svinn Kreatur till
10. 12. tunn ~~var~~ ligen.

Har verkställt större odlingar i Kårr och drifvit
afkastningen å sin åker jord till större åring-
tvarje År, än hans grannar på lika jord-
mått och Area.

Äskar ej Viskjotsfell men äger en här å orten
utmärkt god Får och Kläst. raser.

Nyttjar ej några Mechaniske eller nyare Åker-
bruks redskap vid sin hushållning. -

Herr Herredshöfdingen och Riddaren Daniel Dop-
pius som äger Ingila Skatte Rusthåll af 2va
Mantal efter förnämnde Skattdrägning och
fäst denne Egendom År 1811. Storshifstad, drifver
sin hushållning å ett vetenskapligt och Systema-
tiskt vis, men har ej förut så kalladt landt-
bruks Bokhålleri.

Timothei och vicker äro af honom utfäddade i
Ång och Åker. Potatoes Cultiveres i rad påning

Sulkava Sökn

Herr Majoren Valborne Carl Reichert som äger Titula
Rusthåll om 1te Mantal, och Jannila Rusthåll af 2de Man-
tal ännu oskiftade, och Herr Capitainen Paul Heint-
zius, ägare af Erickala Skatte Läteri Rusthåll, bestä-
ende af 1te Mantal, samt underbeknad som i
denne Sökn äger Rardala Skatte Läteri Rusthåll
af 2de Mantal med gammal Skatlaggning stor-
skiftade, hafva å dessa egendomar iakttagit sam-
me hushållnings Systemer, som jag å Dekurila,
Rusthåll i Jockas Sökn.

Lamala Sökn

Herr Majoren Carl Hartvall, ägare af Vepiniemi
Stor skiftade men ännu oskattlagde Rusthåll
om 1te Mantal, samt Herr Regements Rästören
och Capellanen Magister Gustaf Winter som
utom Kapellans Bsklet äger, Kondita Stor skiftade
Rusthåll, som ej eller är änyo skattlagt af 1te
Mantal, hafva genom förrättade nya större
upodlingar i Åker och karr, en god Får och Håst
race samt Potatoes odling, ärligen ökt ännu
gen i sine egendomar. och har Herr Majoren
Hartvall jemväl odlat Timothei och andre foder
växter -

Christina Sökn

Herr Majoren och Riddaren af Konst. Swenska Svärds
Orden Valborne Fredric von Fieandt, ägare af 2de Rust-
håll i Kylänlaw by, som blifwit å nyo skattlagde
och Stor skiftade, har wid besvarande af de förestälde
frågorn, förrättat större upodlingar begagnat
Potatoes efter berättelse till Postkapens utfordrande
och Brännesvins Bränning samt äger en utmärkt
god Får och Håst Race. -

J Kängasriemi Sökn

Finnes ej någon större Landthushållare eller
Professionat, som med Lärdes interesse idkar Land-
thushållningen.
Förfigt anser jag mig böra uppå min

samt rånsar och kuras med en ifrån Sverige
anskaffad så kallad Potatoes Plog hwarefter af-
kastningen skall blifwit fördubblad på samme
Area. - Till Postkapens utfordrande nyttjar
han ej Potatoes, men han begagnar dem till
födo ämne för sitt tjenstefolk och godande
ef Swin kreatur till 30. å 40. tunnor om året.
Han har verkställt betydliga nya odlingar
i Karr och Åker. - Jockas ej Biskjötfull, men har
Spanska och Tyska Får samt en god Håst race -
Äger och nyttjar en Trösk Machine af gult
Jern af Herr Owen i Stockholm inrättad, att dri-
vas af en eller två dragare, flere Håst ma-
ner, Lestor hackelse Machine. Sårings Ma-
ner för en dragare. Den så kallade Engelfs
Cultivatoren för en dragare. Torf wänd plog
och en Mechanisk mjölk eller Smör kärna.
Alle ifrån Sverige hit transporterade. -

Underteknad ägare af Dekurila Skatte Rusthåll
om 1te Mantal samt ~~hemman~~ hemman af 2^{de}
Mantal, redan år 1810. Stor skiftade, men ännu
å nyo oskattlagdes.

Jag har väl sökt drifwa min hushåll-
ning på ett Systematiskt wis, men min hushåll-
hållning har hindrat mig at göra Land-
bruks Bskhålleri eller at göra försök med
odling af gräs eller Bals växter, men jag
har verkställt större upodlingar i Åker och
Karr, odlat Potatoes till 30. å 40. tunnor
örlig aring, utan att likväl begagna
dem till Postkapens utfordrande, samt för-
sedt mig med en god Får och Håst race -

J. Brift af Rofor och Blornmor, som ännu
ej wela triffas å denne Ort, har jag ej kunnat
idka Biskjötfull och ej heller har jag be-
gagnat mig af några Mechaniske Åker-
bruks Redskap. -

77.

ta
de
oc
ni
ro
at
el
as
ic
i
er
a
le
ja
the

Om nyare Åkerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatorer, Knif-vält, Stångjerns-vält, Dikesplog, Sliningsmachin, m.m. eller om han tilläfväntys begagnar något af honom eller å orten in-venteradt, annorstädes okänt redskap.

40 Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit. känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. upp-gifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, der-est icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejsarl. Hushållnings Säll-skapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

C. M. W. K.

Kuopio Län.
3° Regimenterda.

3° Capitain von Fieandt, ärgare af Honnorsdet och Hemman, har gjort betydliga här uppgifterna.

J. Niljää, Piexämäki, Kerimäki, Liebelitz, Kides, Peljjeri, och Schmajeri finns inga som utmärkt sig genom jordbruk, och i Rahtalampi, Jorvis, Laminge, Kaari, Niemi, Pielisjärvi, Flomantz, och Kesälä är inga utmärkt Landthushållare häud. Åbo den 10 Junii 1822.

A. G. W. K.

Högädle och Vittberömde Herr Professor!

57.

Högädle af Vittberömde Herr Professor!

Lå mycket jag har mig bekant, Finns af minne, att Carlung är någon Possessionat eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, som jag beträffar Herr Professor underlått. Framligger med all föraktning Höga af Vittberömde Herr Professor

Edmunda
Kruud

Thomasson d. 2. Aug. 1822

Thomasson.

Handwritten notes on the right margin of the second page, including the number 57 and various illegible scribbles.

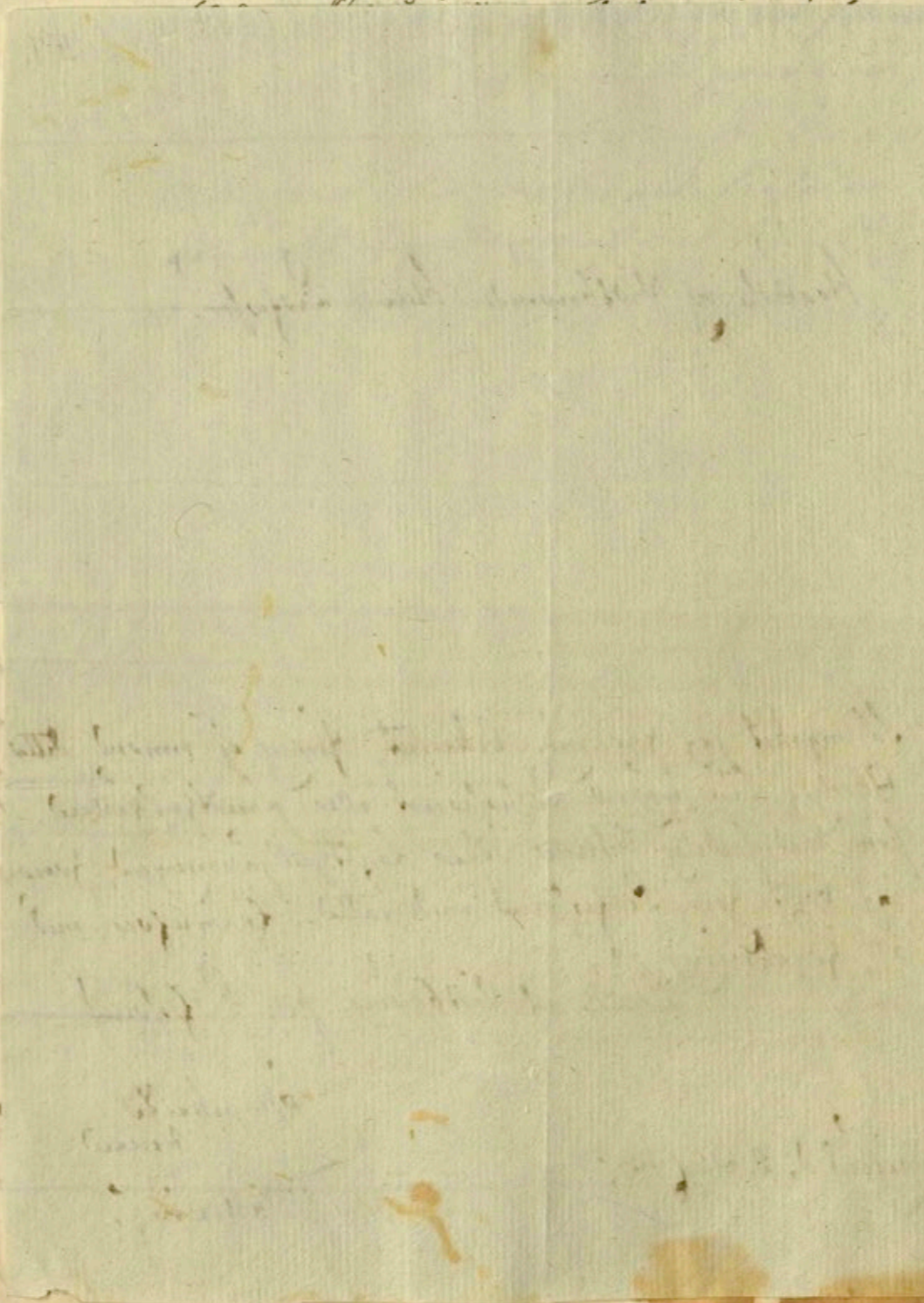
ta
de
oc
m
ro

at
el
ac
ic
i
er
a
lit
d
ta
le
ja
ta

Om nyare Akerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatorer, Knif-vält, Stångjerns-vält, Dikesplog, Såningsmachin, m. m. eller om han tilläfvantyr begagnar något af honom eller å orten in-venterad, annorstädes okändt redskap.

4o Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit. känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. upp-gifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnes.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, der-est icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejserl. Hushållnings Säll-skapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

C. M. Wicks
Kuopio Län.
3° Capitain son ^{3^o Regnerda.} ~~regnerda~~ ägare af Konnorslet i de-
Heremman, har gjort betydliga härr uppodlingar.
J. Niljiä, Piexämäki, Kerimäki, Liebelity

Högädle och Vidberömde Herr Professor!

Churu jag, för att i möjligaste mätte kunna
frulligora hvad Herr Professorn uti sin till mig
aflätna twiflarade skrifvelse och den samma af-
följande Pro Memoria beger, nog länge drojft
med mitt svar, är dock den underrättelse jag änu

meddelas jemväl i torjans utöfning:
Om han förer Landbruks-Bokhålleri, hvarmed jag förstår icke ett blott
antecknande af production samt inkomster och utgifter, utan jemväl en
noga beräkning af arbetskrafter, samt af foder och gödsel.
Om han idkar artificiell Ängsskötsel med Timotheigräs, eller Ängskafte el-
ler annat Höslag.
Om han odlar Klöfver eller Wicker.
Om Potäter begagnas till Boskapens utfodrande, och i huru stor mängd
detta sker.
Om han verkställt större Uppodlingar.
Om Biskötsel idkas.
Om han äger utmärkt god Får- eller Håst-race.
Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mekaniska inrätt-
ningar för Landthushållningen.

mit
sälld
2, 177
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

i saken kan lemna, föga tillfredsställelse. Jag känner nemligen inga Landthushållare och Jorshöfdingar på denna ort eller i frimyliggande orter som jem på ett fullkomligt vetenskapligt och systematiskt sätt bedriva sin hushållning. Det väl tror jag mig icke böra förtiga, att Vice Rådshöfdingen Gabriel Heinrichus, som i denna ort äger ett halft och 2re andra mindre hemman af vid på 1/4de gammalt, eller 3/4de nytt mantal och Öfverlieutenanten och Ridlaren Carl Fredrik Sawast i Maaninga Kapell af Kuopio Lökken, som äger allskilda betydliga hemman, hvilkas skolor dock är mig obekant, är de enda som med större drift och omständighet sköta sitt Landbruk, så att de likväl, så vidt jag känner, deris för en fullständigt Bokhålleri eller Jädnad, som i 2de på

4 Efter anmärkan af Skolans ägare i Kuopio, har jag mig försett att till Herr Professorens allredse beaktande förskänka öfver de af honom till

ten af Herr Professorens G.M. är omnämnd. — Hvad de öfrige i sin Memoriam upptagne omständigheter beträffar, så ehuru allskilda Landsmän på denna ort gjort början med idkande af artificiell ångskötsel, förnämligast med Timotheigräs, samt förskaffat sig tillräckligt goda Får af Spanns race o.s.v., är likväl all detta att anses endast som försök, hvilka ej förlöna att förskäddt föräffras. — Slutligen bör jag ej lemna obemäldt, att Öf. Lieut. Sawast redan för längre tid tillbaka försett sig med Kast-machin samt flere slags Bredskär och Svenska Plogar, men det är mig obekant huruvida dessa redskap blifvit af honom mer eller mindre begagnade.

Andteligen har denna Lökens Allmoges fattning och undersättning medelst Spannmåls Cår öfver

- meddelas jemväl i följande orden:
- Om han förer Landbruks-Bokhålleri, hvarmed jag förstår icke ett blott antecknande af production samt inkomster och utgifter, utan jemväl en noga beräkning af arbetskrafter, samt af foder och gödsel.
- Om han idkar artificiell Ångskötsel med Timotheigräs, eller Ångskäffel eller annat Höslog.
- Om han odlar Klöfver eller Wicker.
- Om Potäter begagnas till Boskapens utfodrande, och i huru stor mängd detta sker.
- Om han verkställt större Uppodlingar.
- Om Biskötsel idkas.
- Om han äger utmärkt god Får- eller Håst-race.
- Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mekaniska inrättningar för Landthushållningen.

10, punkte
las klöfver
minn af
ta af tung
i fäst
skötsel af
ikun Bår
in utlag

Ångerman 7 10 April 1822

Hayden og Wittbernd fra Bergen

60.

P. M.

For ett mig ilagdt upprattande af en Forreckning ofver de fornamsta Landthushallare och Possessionater i Finland, och for upplysning uti flere andra, i Kejsarl. Finska Hushallnings Sallskapet tide och ofra oppstunde fragor, vore det for mig af storsta vigt, att i detta amne bekomma sa fullstandiga underrattelser som mojeligt, och blir jag derfor hogeligen forbunden de Herrar Landman, som, en och hvar for den ort han kan hafva sig bekant, behaga uppgifva hvad de i denna vag kanna. Harvid anhaller jag odmjukast att fa erinra foljande:

- 1:o Att, om sadant ar kandt, afven storleken af de Egendomar som tillhora de Hushallare som af Tit. uppgifvas, ungefarligen bestammes.
- 2:o Hvilka Hushallare bedrifva sin hushallning pa ett vettenskapligt och systematiskt vis, och soka att genom studier folja Tidevarfvets stigande upplysning?
- 3:o Att for hvarje Hushallare, om hvilken sadant ar bekant, uppgift meddelas jemval i foljande amnen:
  - Om han forer Landbruks-Bokhalleri, hvarmed jag forstar icke ett blott antecknande af production samt inkomster och utgifter, utan jemval en noga berakning af arbetskrafter, samt af foder och godsels.
  - Om han idkar artificiel Angsskotsel med Timotheigras, eller Angskaste eller annat Hoslag.
  - Om han odlar Klöfver eller Wicker.
  - Om Potäter begagnas till Boskapens utfodrande, och i huru stor mangd detta sker.
  - Om han verkstalt större Uppodlingar.
  - Om Biskotsel idkas.
  - Om han äger utmärkt god Får- eller Häst-race.
  - Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mekaniska inträttningar for Landthushällningen.

Handwritten notes in the right margin of page 60, including 'landt, jag', 'af vinn', 'pliggen', 'vetka', 'fultiga', 'ppoff up', '20, punk', 'lau klöfver', 'vare ofren', 'ta af hogg', 'i fiska', 'stopp af', 'ikun Bos', 'in utligg'

Krono Magazinet i Kungälv; men tillgångarne der äro så knappa, att ingen skänkat tilldelas mer än högst två tunnor (hvilka för hvarje lantman borde få stå både till brödföda och utfäde) och att, detta oaktadt, större delen af de behöfvande få all intet. Liffvaka erhöi jag underrättelse derom, att enligt Regeringens anställ ett quantum af 1200 Tr. Ång och 800 Tr. Korn skall för denna Söckens behof transporteras från Masar. Sker det så blir var hushushållaren derigenom ansevärd lindrad, men emellertid är det ganska illa, att många icke torde bli obefädd, emedan alla icke kunna få så fäde.

Från medlet af April ända till nästl. Vardag har väderleken härstades varit fördelös varken. Ingen mind en så tidig ankomst af våren. Nu hafva vi likväl kallt och en sprang N. blåst. Den 6 och 7 dennes föll mycket snö.

Med fullkomligaste högaktning har jag äran att fränhöfva till Högädelte och Wittbernd Herr Professorne vid Högskole i Linnæus och Petrus Collan.

Handwritten notes in the left margin of page 60, including 'J. J. Collan', 'Folksamheten den 9 Maji 1822', and various illegible notes.

Folksamheten den 9 Maji 1822.

Kungömski 10 April 1822

Konungens af Sveriges förordning

Krono Magazine i Kuopio; men tillgångarne der äro så knappa, att ingen kunnat tilldelas mer än hö...

Vertical handwritten notes on the left margin of page 62.

Om nyare Åkerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatörer, Knif-vält, Stångjärns-vält, Dikesplog, Säningsmachin, m. m.

40 Då en Socken eller Församling är Tit så noga bekant, att Tit känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit uppgifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit, behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, derest icke Tit, skulle så önska, ej komma att Kejsers, Hushållnings Sällskapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

W. A. Sjöström

Kuopios Län:

I St. Michael:

Fält Kamreraren Mullaer har gjort åker och ängar, upprödingar, samt är äfven ägare af några Landthushållare.

I Jyväskylä:

Körarsköttingen och Riddaren Dan. Pöppö ägare af Jyväskylä Hushåll, har uppfogit nytt härr och betgulligen utvidgat sin åker: nyttjar Säningsmaskine.

I Pernåla:

1° Majoren Hertwall, har upprödat cirka 10 st.

61.

meland herr, samt gjort allhellige försök att förädlas, hvilken gräsart efter när är gått ut, och på herr alldeles icke varit: har god haffare, men icke något egentligt steteri.

2° Vice Pastorn Gust. Winter har gjort härr upprödingar, men ännu icke utmärkt sig som Landbrukare.

I Sulkava:

1° Majoren E. J. Reiter är härr ägare af några Landthushållare, men med upprödingar han gjort, är icke bekant. Han äger Sulkava Hushåll.

2° Capitain E. J. von Fieandt, ägare af Strömsviks Hushåll, äfvenledes idag jordbrukare och har inrättat en häfvarn.

I Christina, Kuopios län, äfven ägare af några Landthushållare, är ingen för sitt jordbruk utmärkt.

Kuopio Län:

I Kuopio:

1° Öfverste Lieutenanten och Riddaren E. Saaft, ägare af Halola Hushåll i Moringa Kapel, är utmärkt som Landthushållare, och nyttjar artificiell gödsel.

Vertical handwritten notes on the right margin of page 61.

Trängsömen 7 10 April 1874

Föreläsning af Sällskapet för Sjöfartens Utveckling

Q. 1. 1. St. de vng. Tillsändt. Enligt en
som 80, men som i andra hand
hafva ganska för minne blifvit
i de följande förhållandena
så som de förhållandena som utvecklas
då de på en framgångsrik vis förhåller sig till
och till de andra som de till denna närmast
förhållande till de andra som de till denna närmast

Krono Magazinet i Kropio, men tillgångarna der
samma, att ingen kunnat tilldelas mer än högt
tva tunnor, (hvilka för hvarje lantman borde för
så både till brödföda och utafide) och att, detta or
tadt, större delen af de behöfvande få all intet.
Siffriska erhöj jag underrättelse dervom, att enligt
Regeringens anställ ett quantum af 1200 Tr. Råg
och 800 Tr. Korn skall för denna Sökens behöf

Samt Sårings- och Trösk. Maskiner
2° Magasins förvaltaren, Affessorien Gustaf Valon
ägare af Njörsholmska Skatte Hemman, derä han
tagit mycket härr och har god förarspel.

I Bandafaloni:

- 1° Hofsekreteraren Fr. Sigander, ägare af Pasiin
ni Skatte Husfall, har god förarspel, och är han
siffriska ifrig Landthushållare.
- 2° Lussjuren Nils Erik Nylund, ägare af Svand
Skatte Hemman, har upptaget cirka 5 tunnland
äker och vid på 10 tunnland härr, samt
nyttjar artificiell gödsel af blandad härrmjöl
och granis.

I Leppäviisa:

- 1° Lagmannen And. Koh. Ewald har ä fött ägan
Nashola Skatte Hemman upptaget mycket både ä
och härr, samt anlagt orangevärd och en lå
Engelst Park.
- 2° Saltkamreraren Gust. Thelin äger Nikilän
näska Skatte Hemman, haers ägor han skifvat
emellan sina derä hafvande bördare: har uppt
lat äker och nyttjar artificiell gödsel af härrmjöl
deputatarn uppgifven siffriska ordentlig och systematiskt Land
tushållare.

Storhans Storfyllet af den 1820 fästade Skatte första R.M. 2°, ha jag bekunnat,
och för jag som dessa till för meddelat, att det skedd skall skepa för mig ett föreläs
ning, att på det för Professorens Föreläsning till medel, i de utlysningens meddelat, jag
mögligen kunnat och framdeles kan inge med förmedla Landthushållningen, i de af
mig härrd orter och församlingar. Ethen jag med för förskedd och upman till fundering
skedd som vidbord, och det följt, och de höj af utlysning Landthushållningen, till den jag mig
ihvord, hauna lämnat från Professorens utlysning om det för. I de för förmedla
af den för i Rangensömen Sökens, och Landthushållningen för inge med till äker
som jag, efter inge med för förskedd, utan att på minsta sätt, icke en gång af v
för kallade Professorens, går utom förskedd, eller efter vad förskedd, följande utlysning
Om den icke för en andra ägare, som för Skatte och förskedd, och till den för
den med förskeddens gode mening, icke för förskedd, utan som den förskedd, till den förskedd,
tollat medel, för jag har icke en gång i fört, något till den förskedd, icke förskedd up-

Härvidt förskedd, följande förskedd utlysning, med förskedd af all produktion, jämte
förskedd af andelshafva m.m. i Skatte förskedd. Angående förskedd förskedd, och den förskedd
och förskedd). Botat i hvarje ägor, af flera hundra, till förskedd utlysning (likväl ännu förskedd
allt i minnet) förskedd utlysning och förskedd förskedd, de förskedd af förskedd
Sökens förskedd: Thorsby, Nergs förskedd förskedd: Manafors, Thorsby) förskedd förskedd: förskedd
förskedd förskedd med förskedd förskedd: förskedd af förskedd förskedd. - De förskedd förskedd af
Nergs förskedd förskedd, i förskedd: förskedd, som förskedd äger god förskedd af förskedd förskedd förskedd
förskedd förskedd (förskedd med förskedd) förskedd: förskedd äger god förskedd. - Det förskedd utlysning

formalitet var husbehöfs sed, och jernvärd em-
des jamna lid betakt Quantitet; Allt
derför nödgas vi i första ömsjuktet
vanda oss till Högvalborne Herr Baron,
Kans Hofdingen Heddaren och
Kommandören, med lika ömsjukt
anhållan, att blifva ifrån frändes er-
läggande af Quantitet, befriade
Om nådig vänskap, gör vi oss för
kräfte hopp, och framtyd med din
naste vänskap

Högvalborne Herr Baron, Kans Hofdin-
gen Heddaren och Kommandören

Aller Ömsjuktets

Ell. Böling

ä ena och Hans Heddaren
samt Henrik Heddaren
samt ifr. Kusans vänskap

Utdrag af Högvalbornes Rättens
Protokoll hållet vid laga
Högvalbornes tinget med allmogens
af Högvalbornes, och Regjerings
Kapell i Högvalbornes i Svalbard
den 20 October 1808

Expeditions Fogden och Högvalbornes
Högvalbornes

Ellas Böling föredragde och formade så
väl i ena som i Högvalbornes Heddaren
Hanssons och Henrik Heddarens vänskap
ifrån Kusans det anförelse med första
Heddaren gör Högvalbornes Befallning
hafvande i Heddaren om befrielse ifrån
den Quantitet, som Expeditionens Fogden
Böling för sitt agande Högvalbornes
samt Kusans Heddarens agande här
lilla erlagt för de i dessa Heddaren
förut brukbara Quantitet. Anhållande
Heddaren förde om Högvalbornes Rättens
allätande i detta ämne; Högvalbornes af-
seende jernvärd som blifvit Heddaren,
Heddaren Heddaren Heddaren Heddaren
så lydande:

Den 1807 den 26 October, Heddaren Heddaren
så väl af Herr Expeditionens Befallningmäns
Ellas Bölings, som Heddaren Heddaren
Hanssons samt Henrik Heddarens
ifrån Kusans Heddarens begäran
af underskrifne som förrättad i
den så kallade Heddaren Heddaren, och

uprifs Herr Befallningsman Böling Bure
naderne eller Lönne quarnas demmen
på Kusans hemmans sida och den
andra på Yäsbobole hemmans sida
och besjule dem i Kusans bote sidan
hvilken af Herr Befallningman
Böling för några år sedan varit upp-
satt och behörigen försedd väderquarn
med en i famman hys med mycket
kostnad anlagd vallmars wack. åfwen
som om andra quarnen varit en
väl byggd skvatta, men hvilka värk
redan närmare 20. år har aldeles
 varit obrukbare i afseende på den
skada som watten dämningen ei
allmest besjogad Befallningsman
Böling agande enstaka Yäsbobole hem-
mans ångar och åhren som dy medelst
nåstån var i förtat ådes mät, utan och
de kinkullar och Roms hemmans
öfwanföre belagde ångar. men för
nämligast en mycket stark och
aldeles adustig Mässa den Böling

67. 74.
nu genom stark dikning och Berg-
sprängning så uttorkat att den nu
helt och hållet är besjad med rög,
och uppåt Böling sin kostnad med
Bergsprängningen fliga öfver
Femhundra Riksdaler i Rans Spice.
Sveinännerne tog denne Bergspräng-
ning i ågnaliget samt upmata kanalens
som wore lagom genom Berged
och samt den vara stittis sex
alnar lång och två och en hal
alnar bred samt två alnar
djup. genom denna Bergspräng-
ning har handt uttorkat Befall-
ningmannen Rairmitilieford
att forst genom wadring och
sedan stark dikning till fleras
Tusende alnar långt, gora de öf-
wan före belagna fumpiga ångar
till skadig grundvat, och derjante
utdikad samt i behörig storlek up-
gräfwit samt rantad närmare Sextis

Stora frost Rällor; och som de emne
sprängning och gräfning förmin-
skat fallet vid förbeskrifne watten
werk och det nu redan för spräng-
ningen och ofvantit vid gräfningen
skär i lika horisont; kan der al-
drig mer något watten verk, an-
läggas i således vara frukt och be-
funnet iulyga datum som ofwan

Herrn Lindqvist, Eric Peltstén
Stämmandeman, Herrn Wellerström
Skippare i Bredväg.
(Bemärke)

Och som liknatigt förinnan som och
enligt hvad i stämmanden jemväl in-
lygades, de ä Rufsus eller Jäpvaribode
hemmans ågor förut beqvinteliga
quernas, nu mera för watten
brist i Rufsus åga beständ, hollt
Capitlens fogden Poling för sin del
genom antanka och ett oförtrutit
berådande i almarthet wälts uppodlad
sitt hemman och för ångarues i
stånd sätlandes decifraw genom kost.

som dikning och sprängning af ledt
waddnet; alltså gräfsade. Parads Rättan
för sin del bifalla anförningen.
ankommande detta dock uppå No. 15
ningens Befallning hafvandes i
konst närmare granskning och
bepröfvande. Äv och dag som för
skrifvit skär

J. Parads Rättans Wagnare
Lud. Samhötin

Likheden med originalet bestryka
P. G. Romström, E. G. Högqvist

Om nyare Akerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatorer, Knif-vält, Stångjärns-vält, Dikesplog, Såningsmachin, m.m. eller om han tilläfsventyrs begagnar något af honom eller å orten in- venteradt, annorstädes okänt redskap.

4:o Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit. känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. upp- gifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, der- est icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejsarl. Hushållnings Säll- skapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

C. M. Mörner

ingen för han utmärkt
ingen andra än vanliga plogar
af det träd af sam

Afskrif

Tit.

Med anledning af Tit. arade skrifvelse den 10. febr. 1822. N:o 545, angående de af Kejsarl. Finska Hushållnings Sällskapet rörande Jordbrukets utskandade upplysningar, får ödmjukast jag annala, att driften vid Jordbruket skall i all- manhet inom Karadit sednare ären ansevärd uttagi, och att i synnerhet dervid Innehafvaren af Stacksfors gård om Mantal och halft La-

Mantal
 Sichte
 3
 3
 23
 jag ut
 hvad
 utning
 av be
 allmog
 i an
 Herd
 id be
 3
 ligod
 3
 minit
 3
 odler
 3
 etraf
 3
 kap

P. M.

För ett mig ålagdt upprättande af en Förteckning öfver de förnämsta Landthushållare och Possessionater i Finland, och för upplysning uti flere andra, i Kejsarl. Finska Hushållnings Sällskapet tidt och ofta uppstånde frågor, vore det för mig af största vigt, att i detta ämne bekomma så fullständiga underättelser som möjligt, och blir jag därför högeligen förbunden de Herrar Landsmän, som, en och hvar för den ort han kan hafva sig bekant, behaga uppgifva hvad de i denna väg känna. Härvid anhåller jag ödmjukast att få erinra följande:

- 1:o Att, om sådant är känt, äfven storleken af de Egendomar som tillhöra de Hushållare som af Tit. uppgifvas, ungefärligen bestämmes.
- 2:o Hvilka Hushållare bedrifva sin hushållning på ett vetenskapligt och systematiskt vis, och söka att genom studier följa Tidehvarfvets sti- gande upplysning?
- 3:o Att för hvarje Hushållare, om hvilken sådant är bekant, uppgift meddelas jemväl i följande ämnen:
 Om han förer Landbruks-Bokhålleri, hvarmed jag förstär icke ett blott antecknande af production samt inkomster och utgifter, utan jemväl en noga beräkning af arbetskrafter, samt af foder och gödsel.
 Om han idkar artificiell Ångsskötsel med Timotheigräs, eller Ångskafte el- ler annat Höslag.
 Om han odlar Klöfver eller Wicker.
 Om Potäter begagnas till Boskapens utfodrande, och i huru stor mångd detta sker.
 Om han verkställt större Uppodlingar.
 Om Biskötsel idkas.
 Om han äger utmärkt god Får- eller Håst-race.
 Om han äger Trösk-machin, Kast-machin eller andra mechaniska inrätt- ningar för Landthushållningen.

Om nyare Akerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatorer, Knif-vält, Stångjärns-vält, Dikesplog, Såningsmachin, m. m. eller om han tilläfväntys begagnar något af honom eller å orten inventerad, annorstädes okändt redskap.

4° Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit. känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. uppgifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, derest icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejsert. Hushållnings Sällskapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

C. W. Mörcken

Om nyare Akerbruksredskap begagnas, såsom: Plogar efter nyare idé, Cultivatorer, Knif-vält, Stångjärns-vält, Dikesplog, Såningsmachin, m. m. eller om han tilläfväntys begagnar något af honom eller å orten inventerad, annorstädes okändt redskap.

4° Då en Socken eller Församling är Tit. så noga bekant, att Tit. känner det ingen Possessionat, eller Landthushållare, som med serdeles intresse idkar Landthushållningen, eller ock endast de som af Tit. uppgifvas, der finnas, önskas att sådant uttryckligen omnämnas.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att de uppgifter Tit. behagar lemna, anses såsom mig enskildt i förtroende meddelade, och att de, derest icke Tit. skulle så önska, ej komma att Kejsert. Hushållnings Sällskapet föredragas. Åbo, den 19 Januarii 1822.

Wiborgs Län:

J. Wiborg:

1° Händlauden Martin Suthoff, äbo ä. Hantelijoki (Krono hemman?), har utlöst ett Sotafveri, deruti han föring landet utskedd för af Sjunde län.

2° Wonden Elias Halonen har utmärkt sig genom flera harradlingar, hvar för sig och skall blifvit belönad af Kejsert. Finnska Hushållnings Sällskapet.

J. Nykyrka:

Presten Hornborg har å Prästbolet gjort betydliga harr- och äkeruppländingar, afven som början till dylikt å egendomar, som han sednare lider högt.

Akerbruk

Tit.

Med anledning af Tit. arade försättelse den 10. sstveke April. N° 545. angående de af Kejsert. Finnska Hushållnings Sällskapet rörande Jordbrukets utskande skade upplysningar, får odmyttast jag annala, att driften vid Jordbruket i allmänhet inom Karadet sednare ären ansevärd tilltagit, och att i synnerhet dervid Innehafvaren af Stockfors gård om 8. Mantal och 1/2. Mantal

1 1/2. Mantal

Schato.

1. J. Parkjersti:
Presten Sylvan, äbo ä. Purka krono hemman, har, utom be- tydliga äker- uppländingar, utskedd ett skottfjerrsi i träsk och derige- som vid träänderne fått mycken ängs tillväxt. Nyttjar artifi- ciet gäffel af grannar.

1 2/3.

1 3/4.

J. Larvstjärn:

2. Wonden Elias Kirsi, ägere för del utaf ett Skottfjerrsi (Skottfjerrsi och lysas namn har ej kunnat uppgifvas), har gifvit anledning och sam- ladt med byalaget utskorhet och upplodt en stark myra, för utning- sin utskutta del af cirka 30 geom. tunnland: har varit fattig, men inom sin idaghet bragt sig till förmögenhet.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

J. Ruokola:

3. Wonden And. Roudunen, äbo ä ett krono hemman, samt af Kejsert. Finnska Hushållnings Sällskapet belönad för Potatis- odling, har upptagit alla under hemmanet lydande harr- samt all nära belägen adelbar äkerjord.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

J. Ruokola:

Presten Castegren har gjort sig känd såsom kloak och isig landthushållare.

1 1/2.

1 1/2.

J. Rautas:

4. Öfverste Lach, ägere af Lambula Donations Gods, har an- lagt Engellit Skoteri (af cirka 12. Stads kreatur). A summa odling- gärd har och funnits Kaff- och Träsk- Maskiner; men om ännu nyttjas har med visst icke kunnat uppgifvas. 5. Järko, Hagland, Fredrikshamn, Rymmene, Pyttis, Laugenas, Laskis, Nguniemi och Präjälä har ingen utmärkt jordbrukar- kunnat uppgifvas, ehuru det och icke med visst kan sägas

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

1 1/2.

Jafent Kast - Mathen, knisvald, och Dikes ploj;
Wymmens Karads Wono fogde Contoir den 1°.
Juni 1822.
N° 602. *Ålfving*

Tit.
Till följande af Tit. den 10. jullede April till mig
afslutne vordade Bref N° 545. får jag inberätta
1° Att inom detta Karad äke finnes några för-
re Egendomar -
2° Att Landthushattningen härutills äke blifvit
drifven på något vetenskapligt vis -
3° Att Landbrukets - Bakhallene ej äroas - Afhjäl-
nings stoffell med Timothei gras och ängs kaffe-
ar ohandl. Likalides odlas hvarken Kåpser eller
Viken, Potatoes utpå val till husbehof men be-
gagnas ej till Rossagens utfordrande. Att här upp-
odlingar i sednare tiden blifvit mera allmänna, haf-
vandes i synnerhet Hans Erlaucht den General
Gouverneoren och Ridaren m. m. Kogvalborne Gref-
ve Steenheil jemte Handlanden G. H. Heijns inom
Uleborgs Parken uppladde Tammisus Trær och där-
nedlagga en kostnad af omkring Ellofva Tusende
Rabel Banco Assignationer -
Biskoppell äroas ej -
Utmärkt god får eller Kåpser räse finnes ej eller,
Tross - Mathen äges vitteligen ej af någon, men

val äger innehafverne af Nanaraja Kemman be-
stående tillsammans af 16. Mantel, en kast - Mathen,
men ej anore Methaniska inrättningar för Sand-
hushattningen -
Nyare Akkerbruts Redskap begagnas ej utan en-
kast de förut i Landet vantige, samt
4° finnes inom Stranda Karad ej jafvane Bos-
pensionater som med jafdeles Intressi äro Sand-
hushattningen i Stranda Karads fogde Contoir, Ule-
borg den 1. Juni 1822.
N° 382. *Gabr. Djorkelund*

Tit.
Med anledning af Tit. till mig afslutne arade
skrifvelse af den 10° jullede April N° 545, får
jag, jemte återvändande af Resfertiga finska
Hushattnings Sällskapet, forenämde skrifvelse af-
följande Broomemoria i ödmjukhet gifva vid hans-
dend, att inom detta Lapprojs Karad ej finnes
jafvane Landthushattare och Bospensionater, som fore-
nämde Broomemoria formater. Lapprojs Karads
fogde Contoir den 10° Maji 1822.
N° 240. *Carl Gustaf Soldan*

Tit.
Till ödmjukhet svar, så de af Resfertiga Hushattnings
Sällskapet, enligt dess med vordade skrifvelse för -

den 10de juledne April N° 545, af följde Gromer.
moria, skade upplysningar, har jag arat komma följande:

Chara Karadets folkmanagd är igen ar i tilltagande, rojes likväl ej deribland den minsta anhäng till någon vetenskaplig grundläggning af en systematisk Landthushållning) icke en gång tillkomligt förhållande emot medelmattan af hithvarfvets stigande upplysning; de för Standspersonen utantagne som äro besatte inom Karadet, hvaribland några väl vore hugade för större företag i Landtmannas göromalen, men bristen på dugligt tjenstfolk som allmant ar rådande inom Lanet, gör, att alla försök i denne del blifva både afventryliga och fructlösa.

Det har således ingen inom detta Karadmannas gifvas som färer Landthrets - Notihallene, idkar artificioel angas skottell, eller odlar kläpver eller Uicker m. m.; an mindre äger man begrepp om begagnande af Trösk- och Trast- Maskiner eller anora mekaniska inrättningar för Landthushållningen. En simpell hörsad tvåasslad plog, hvilken inga Finland endast skall begagnas vid Suedjylojningsgar, en af granquistad sammanfogad här af skenaf tvanne plankorgord fladd, ar jemte Spaden och

träskan de enda akter redskap har ä Orten som både af bättre och samre Landtmann begagnas. Den innotades ofreden ad blifva hemmanen i all för små delar, ar en ibland de förmånsta orsakerna till allmogens mindre kamiedond; Landthushållningen, ty det ar upplytt ad ad store Mannans delarnes innehafvare, venna dubbel fardighet deri emot de småre. Likväl vardslofas Landthushållningen ofren hos innehafvarene af store Sakgenheter, hvaribland det i St. Andre Sachen belagne Navantholms Donations Gods i samrhet utmärkt sig, Godset innehar Sex Mantal och äges af Commerce Rådet Olhins arvingar samt forvattas af deras bral Patascheff, hafva vid skattta angard hvilka afkastad omkring Tusende Lass. Tho arligen, men äger likväl ganska ringa akter och altingen Postens skottell, chara Lagerhieten fran underlydande Torpen beraknar sig flere Tusende arliga dagsverken. Efter hvilka grundfallet samme egendom forvattas, har jag för min del äke begripa, men det har omöjligent komat undga min uppmärksamhet ad hashållningen der stades, half ad äd betydligt quantum ho i Bittersburg till offelut forlytras, ar högst vanvardad.

och vertkar afven till betydelig man ä de ofrige
Landtmännens inom Karadet indusstr. Jaskis
Karads Fogde Contoir den 17de Maj 1899.
N° 290. And: Ruen

Tit:
Med anledning af Tit. Skrifvelsen den 10. April
och 30. Julii innevarande är N° 545, och 1336. an-
gående några af Mejerliga Finsta Hushållnings Säll-
skapet åskade upplysningars meddelande, får jag
arad annala, det inom detta Karad icke finnes
några sådana Landthushållare om hvilka upplys-
ning fordras och att jag därför icke varit i till-
fälle att fullgöra förstnämnde Skrifvelse. Eu-
ropas Karads fogde Contoir den 17. Augusti
1892.
N° 285. And: Cajander.

Tit:
Till ålydnad af Tit. den 10de siffnade April
afslutne arade Skrifvelse N° 545, får jag
odmyttast bilagdt infinda de upplysningar
som Mejerliga Finsta Hushållnings Sällska-
pets Secreterare uti Bromemoria af den 19^{de}
siffnade Januarii åskat. — Nesholms So-
ara Karads Fogde Contoir den 17^{de}

Augusti 1892.
N° 488. J. G. B. Jorkelund

Tit:
Till följ af Tit. Cirulaire Bref af den 10. maj
förutlne April N° 545, får jag, efter nogat in-
traktad kammedom derom, odmyttast upplysa:
att inom detta Nesholms Medledets Karad icke
finnes en enda sådan Landt-hushållare som
bedriver sin hushållning på det i spanabero-
rade Skrifvelse åföljde Bromemoria, upptaget,
vetenskapligt och Systematiskt vis, som genom
Studien, sökt följa Videlvarfets stigande upplys-
ning, utan odlas jorden, annu afven allt här-
skades, med arganta, odugliga redskap, utan
hvarken idkande, af artificiell Ångs Skaffel,
eller begagnande, af artificiell godsel; afven som
något ordentligt Landtbruchs- Nohhållare, nå-
got skades i Karadet ej heller annu finnes inforde
Karshala, den 9. Maj 1892.
Carl Fröberg

Tit:
Någon får beskaffad Landthushållare och Godeljös-
nad, som emformales uti det, Tit. arade Skrifvelse

af den 10de dennes N° 545. bilagde *Resolutive*
 Husallnings Selskaps trykte *Memoria*, sin-
 nes ikke inom detta *Herred*, ikke heller begag-
 nas her de, deri omhandlede *äterbrukt* redskap.
 Detta har hos Tit. jag skolat *Ödmjukast*
 inberätta. *Nesholms Norra Herreds Fogde*
 Contor den 30. April 1822.

N° 217

Joh. Mattsonblad

vidi

Joh. Mattsonblad

Uppså Herredskammarerens vid *högst* finska *Hushåll-*
*nings*selskapet G. C. Hökors den 19de septembris för-
 man utskandigade *Memoria* för till följe af *Kon-*
walderne Herredskammarerens, *Landshövdingen*, *Resolutive*
Kammarerens och *Riddaren* *Winkelströms* med-
 delte *höfd* skänkte *skänks* utaf den 10de septembris
 April N° 545. jag äran, angående *Landshövdingen*,
myndig i *Herredet* aflenna *följande* inberättade upp-
 läggningar:

1° *Egendomarnes* i *Herredet* ungefärliga
 storlek:

Byggnads- Namn	Arenans		Herredet	Värde Riksd.	Värde Skillingar	Värde Bekant
	kvadr.	rot.				
Kutola socken						
Pikimämi	1.	2.	Grefvinnan. <i>Amfeldts</i> <i>Doncher</i>	28.	61.	250. 6.
Illma	22.	32.	Öfver Öfver	8.	18.	100.
Lila	4.	3.	Baron <i>Kemins</i> <i>Öfverings</i> Öfver	14.	32.	150. 2.
Tjurola	1.	1.	Jägmästern <i>Comrajs</i> Öfver	8.	16.	19. 200. 2.
Laurala	2.	17.	Majoren <i>Grigor</i> Öfver	8.	18.	16. 150.
Kutola	7.	10.	Commissions <i>Landshövdingen</i> <i>Temin</i>	4.	10.	9. 60.
Öfver	26.	8.	Öfver <i>Lieutenants</i> <i>Öfver</i> <i>Daus</i>	3.	6.	16. 75. 1.
Kärrvattala	6.	8.	Öfver Öfver	2.	4.	16. 25.
Kausala socken						
Ludonia	1.	76.	Cancellären <i>G. Köpman</i>	4.	17.	39. 5.
Kivipeltä	2.	76.				
Uronkivi	1.	76.				
Kausala	1.	7.	Magister <i>Stark</i>	5.	12.	60. 9.
Kausala	1.	77.	Öfver <i>Radet</i> <i>Öfver</i> <i>Lilinski</i>	70.	60.	167. 70.

Ludovica	1. 76.	Kammler-mäst J. von Asperdellst	4.	8.	50.	6.
Vörpeldis	2. 76.					
Sultantax	1. 76.					

Kaukola Kapell.

Ludovica	1. 78.	Chirurgens Schidarsoff	10.	20.	100.	11.
Petavela	1. 76.	Ehron Juliana Vinter	4. 16.	7.	27.	2.
Kinkoski	1. 77.	Ehron Petrus Londen	2.	4.	15.	
O.		Ditto Chatarina Jytraus	2.	4.	10.	
Kaukola	7. 78.	Ditto Lysliandes	24.	1. 20.	10.	
O.		Ditto Ahufocht	2. 4.	4.	8.	22.
Järvenp	1. 72.	Leivonemäster Sacerdarent Kuzleci	12.	24.	120.	12.
Ludovica	1. 78.	Ofruste Lieutenanten Johan Kuschoffsky	10.	20.	100.	8.
Kaplanförel	1. 78.	Collegii Sacerdarent Ahufocht	2.	4.	20.	
O.	1. 10.	Poknästaren C. Londen	1. 16.	3.	15.	

Keskholmus Socken.

Joenke	1. 77.	Nädmann Ehan Maria Tramm	1. 16.	3.	40.	5.
Ahnastis	1. 72.	Ehron Kolimberg	2.	4.	20.	

Lynhajarvi Socken.

Doubila	1. 53.	Brigadieren Baron. Anarcas von Friederichs Donation	24.	50.	800.	22.
Kennetja	1. 64.	Collegii Rector Ahaläsmys Ditto	15.	10.	50.	
Lynhajarvi	3. 72. 4. 72. 5. 72.	Ditto Ditto Ditto	25.	60.	240.	

Franskanförel	2. 77.	Ehron Maria Carlsson Donation	10.	14.	100.	2.
---------------	--------	-------------------------------	-----	-----	------	----

Sackola Socken.

Lynhajarvi	1. 15.	Ofruste Lieutenanten Barad Letten von Friederichs Ahufocht				
		gave Donation	50.	100.	500.	

At desse förallas a Donations Godfer arbet med Sackola te elagver her, men de ofrige som alle utom Lantcellis. tor Koppensioffs Ahatte Komman i Räisäläjäro Vron med Tjinslefolk och Torpare.

2. Våre Kuschallare som på ett rättshierligt och Gylle. matiskt vis, samt genom Studier följa Tracharsförel. fligande upplysning, finnes icke.

3. Likasom Landbruko Bokhålleri, Catholical Ångskiffel. Skole Polatos celling, Gylleligare Uppodlingar, Bisköfvel utmärkt god jär. eller Käft mcer, samt nyare Åkerbruksmätkan i orden saknas, af Mechaniska inrättningar, Cegagnar och andre ofruste Lieutenanten och Riddaren Baron Letten von Friederichs Ahufocht en Käft Machin.

4. I Island Lofspionateme i Karadut kan icke någon säsom utmärkt god Landhushallare benämnas utan i åka Jordbrukit härskades, så väl af Stads Personerne som allmogens på berättigt sätt, med ståtliga gaffel plogar och i all ofrigt utan spinnelig beräkning och arift, samt alltså i saknad af möjlig fördel och afbrus.

Uppfordrad af Kejsertlige finska Kuschall. nings Läufkaret allmänt kända intet om Jordbru.

hets förhållanden i Jostlebygden, anskiller jag så
mjukt all medlemmarnas kändes förm i denne
måst betydeliga näringsgren fräro hända All-
mogens en kärslig föda, och lövrigas Jordbru-
karen här ä orden, all genom lövrigas fruktbar
och andre mera tryckande utvägar söka för löv-
ning hvilken hunder närmare emäs, öfver Höf-
malde Sällskap fördraget.

1mo Angarne allmänne vanstodjel och saknad
af nödige hägnader och rödding.

2do Åkrarnes minst fördelaktiga bruk och beaktan-
de med öfverflödigt Präg u Gårde.

3de Jultidens brist, emedan de flesta af Allmogens
ej äga flere än högst 2 ä 4 kor, en del äro aldeles
utbrant, om allsifvigtgåfvels beaktande och nyttan
dessa, kan ingen härstädes öfverlygas.

4de Ladugårdshöfdelens irakade förfall, i synner-
het hos allmogens.

5de Söka förhållande är emed Hamn och Lin-
tären; ifrån Ryssias orterne uppköras färdige
fiskbragdar och för en Noth belatas 5. a 600 Rus-
bel, samt Ryssior och annan fiskeröskan som min-
der äro i Skärgården af Nya Finland
färdige, köres äfven af Ryssias Borden.

6de Västlarnas aldeles upplå bestäffenhet,
kärsl, som i ortens tillverkas upprätt i Gred

högt Tre fjerdedels Aln, hvaraf en person ej
kan om dagen väfva mer än Tre till fyra
arsken, då i Finland öfrige rejder Tre a tolf
Alnar, med dagliga Västlarn förfärdiga. Vid
holms Södra Kvarns Ureno Fogde Contor den
16. Augusti 1822.

*Ulf
Hornellund*

N° 487
Förläggare och Redaktör vid Kungliga Svenska Högskolans
Sällskapet C. C. Bocher.

trial

til K. Högskoleans Samfundes Economic Department.

Själidit äro berättelse, om Land Cultivans, hvar
delar och Näsingarnes tillstånd uti detta Mig Nädigt anför-
trodde Land, förmed jag, i saknad af redliga upplysningar,
icke kunnat inom förskrifvens tid inkomma; för jag
nu Näden hvarmedelt underdänigt afgifva.

Enligt Själidit Måttläs beräkningen, utgör Folk-
mängden i Wäborgs Land två Hundra och Aderton Tusende
fem Hundra fyratio en Personer, på en ymd af nä-
got öfver 350. Quadrat mil. Jordmonen är, med ural-
dantag af vissa trakter i de Norra Paraderna,
i allmänhet vid Årbrukens god och bändig. Skogs-
producter saknas blott i få socknar, der tillgången
deri, genom en öflok hushållning, redan blifvit
mestagen; Och Själidit Landt läge, i grannekapet
af Rikets hufvudstad, det rika wiken och Saloga
Sjö, som omgifva Sjödra och östra Trakterne af
Landt, stränka sig och belordna transporten, opp-
nar för Wästanarene flere näringsgrenar och ed
aldrig saknad tillfälle till förmonlig afkastning
af hvad desse kunna frambringe. Dock wilar för-
hållandet, att Jordbrukets och Skogs hushållningen
änna icke gjort några betydliga framsteg. En
allmän fattigdom synes rådan bland Allmoget;
Neglöthet, brist på ontanka och en Järrensiga mot-
vilja för alla företag som fordra en stor an-

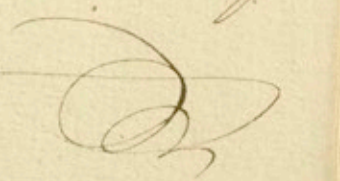
ftingning uten all genast medføra en dermed for-
 nnu vupt for dagen, utmærka des lynde: Och del-
 ta i forening med de ofrige ofaker jag har ned-
 foru skall hafsa Næden ad nærmare utvechla,
 Lindrar, i mer och mindre mohn, alla næring-
 grenar, men i Synnerhet Åkerbrukets, isynnerhet
 oaktad localen och andre gymnande omstændighe-
 ter ofkast Jærdmannen gjuda Landmannen
 de båda fördelar; att likväl flere undan-
 tag Jæri gifvas, for jag ej lemna sammatet
 Jæm i Gymmene och Standa Skarader,
 der, de Jædare ären, Jædbrukets gjord belyd-
 liga framsteg, samt anseeliga uppodlingar
 af Varr och ständig mark blifvit foretag-
 ne, och med framgång fullnadede; men desu
 undantag äro, i förhållande till det hela, än-
 nu få, och lemna Jædare anledning till
 förhoppningar for framtiden, än de, for det
 närvarande, kunna uppfylla en Guld Reges-
 rings önskan, i affende a "kaneto allmanna
 välstånd.

Standa Skarad, som inneföder 746
 Hemman, 26⁷/₈₁ Mantal och 2⁷/₁₀ Skader Pro-
 ker hvar af fyra leraknas på Mantalet med
 2⁷/₁₀ 10. Inwanare odlar alla slag warliga
 Sades waater och jordfrukter, rumm. Präg,

Korn, Væpna, Ärtor, Vænor, Rosvor, Kåhl, Kåhl
 rotter, Potatoes, Bohvete, Lin och Kampra, i
 god jordman, undantagande Björko Socken, der
 den samma, Jæm bestående mäst af Landjord,
 afven i de bästa år, ikke af sig kaffer mer,
 än 4de och 5te Vornet. Utom nyssnämnde
 Socken, frambringas i den ofrige delen af
 Skaradet Jæ mycket Spannemat, ad den samma
 nu mera, i det nærmaste, forflår, till inwa-
 narne eget behof; men något ofverflöd till af-
 Jæll lemna detta Skarad ikke, oaktad de mar-
 keliga framsteg Åkerbrukets har gjord sedan nå-
 gra år tillbaka, och hvilket fornamligest kan
 tillskrifvas den, efter Lane foreningen, utvid-
 gade communication med de næstgränsande of-
 rige Jættka kænem, hvarigenom Allmogens del
 Jæll, under Jæra resor, inhemtat kænedom
 af det derhædes rådande Jædbrukets sad, dels
 och erhålit Jættfolk och Landbönder som
 med forl och utspred deima kænedom, hvil-
 ken desfortom genom flere Jæ boende upplytta
 Skandoperfoners efterdomen blifvit befördrad
 och utvidgad.

St. Gymmene Skarad, som består af 798
 Hemman, utgörande tillsammans 2⁷/₁₀ 1⁷/₁₀ Mantal
 och 26. Skatte Proker, med en folkmanng af

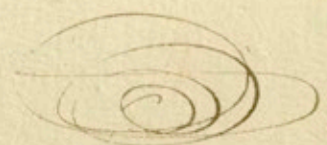
25946. Bøfner, dodelt av de Sædes slag som i
Standa Herad, jemt nogen ringe del Bøvete,
afven som ein ogk Kampe til Husbehof. Her
af fortyrres någt liden Fredrikshavn, Stad
ogk Ruotzenfællni fæstning. Men dererot in-
førd ærligen en mangd Spannemæl ifrån
Liffland, som ællroger derthades varligen till
byter sig emod Strømning. I det selv torde
dock kunna antagas, at Sædes afskærin-
gen inom detta Herad i det nærmeste jær-
nar emod Ruusianernes eget behof de år da
ej misvæxt intræffer. Jordmonen er i æl-
mængdet formelig, ogk exempel giffet, at Sæ-
des afskæringen på visse tracter, giffet ifrån
femtonde till tyogvande Kornet i mere glesse-
fald jord. vanligent befriger den sig, ofver
husefærd faget, till 7de, 8de og 9de Kornet.

Lapprovi Herad, bestående af 964 Hjem-
man ogk 187²⁹ Høntal, med 27449 Ruusian-
ere, er, till sine naturlige formorer, bland
de mest gynnede i Lænde. Utom det Jord-
monen i ælmængdet fæknar Børdighet, Skades
ogk Åtærerne mykelt af Frost, hærrorande
af de mange, till storre delen ølandige ogk
till oppodling øduglige Kær ogk Mærker
som her findes. Derfor ræknat ogk i hær-
nerhet i Vækeald Storhen vanligent twi-

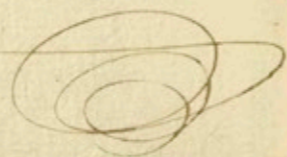
i tre misvæxt er emod id fruktbar. Sæd-
vel torde id dæligt Åkerbruksfald hættel
afven mykelt bidrage. Her, likasom of-
ver allt i Lænde, med undantag endast af
visse tracter i Standa ogk Nymmenes Hæ-
rader, er ærliguel spinnings nætten økand
atmintone øbegagnad. Åkern godes illa ogk
sparsamt, med den, at en at Høvæxt ringe
gynnad ørt, i mindre mængde till gængelig Bø-
skaps spinnings, ogk hælfru Åker redskaper
er af så øfentlig øskæffens, egentligen for
Svedje bruk bestemt, at hærken pløjningen
forrættas till ræcheligen djupt øller hæfning
ogk fladdning på id emod andæmlet hærnde
fald. Alla vanligæ Sædeslag ogk Rot frukter
jemt ein ogk Kampe, frambringas dock i
detta Herad, øfuru till mindre belopp, an Ru-
usianernes eget behof fordrer. Svedje bruk
nyttjas, med så øndantag, endast at de till Sævo-
lax græntfænde ørt.

Næst øfter Standa ogk Nymmenes Hæ-
rader, frambringas Jættis Herad, den mætta
Spannemæl i forfællande till Ruusianernes be-
hof. Åkerbruks er vel hær i Lænde skæp,
men hvad det samme icke af sig kættas,
ørfælls genom Svedjande, ogk kan, i flere
tracter af Heradet, ej hælter ænnørænda ør-

Jättas, i anseende till beskaffenheten af jerska mar-
ken, hvilket, såsom mycket ständigt och fog-
länst med klappertenn mylla lika den i Savo-
lax icke lemna tillfälle till ängsodling. Det-
ta gäller i synnerhet om Norra delen af Hara-
del, på andra sidan om Vuox flömmen
vid Svans stränder allé fridjande borde upphö-
ra och med allom förbjudas. I St. André
Soken deremot gifves goda ängs lägenheter,
men i stället allé använda höet till sadu-
gårdens underhållande, finner Allmogen be-
quämligare allé förtylla del här i Wiborg,
hvar nära belägenhet derjemte lemna Allmo-
gen tillfälle till penninge fortjenst, genom
handel med Skogs virke, som Soken i tem-
melig ymnighet frambringa; och i an-
seende hvar till Åkerbrukets derhades mycket
vårdslofa. — Alla trakter af Hara-
del odlas dock till mer eller mindre mängd
Ägg, Korn och Hafsra, afrensom, ehuru till
ringa belopp, Hvele, Bohvele, Potatoes,
Rofvor, Lin och Hampsa. — Folkmäng-
den i detta Hara, utgör 27145. Personer,
fordelsta i 8674 Hjemmen af 234¹⁷/₂₈₈.
Mantal. —

Churu mer gynnadt af naturen, är

likväl hurepa Hara, i anseende i Åkerbru-
ket, icke i bättre skick, än Lappweji Hara.
Enligt en gammal inrotad plägsed, gödas Å-
krarne här med alldeles obrommen Spillning,
och plojes grundt med ofjendige Åkerredskap,
bestående af en illa gjord Gaffelplog, Spist
hars och Låd-Fladda. Åkrarne äro i of-
rikt, nog allmänt odikade och uppfyllda
dels med jordfasta, dels med lösa stenar, dem
Allmogen ej vårdar sig allé upptaga och bort-
föra. Och ehuru fridjande afwen här till
öfverflöd i skas, utan anseende i markens
beskaffenhet och tjentlighet dertill, äger Allmo-
gen likväl icke spannum utöfver deso
nödvändigaste behof, som deremot ofta måste
fyllas innan sommaren, genom drygt åter-
köp hos Donatarier och deras förwallare,
Brätterskap och Domare, af den spannum
Allmogen, såsom del förjände ärels Rän-
tor, erlagt. Detta Hara, som helt och hål-
let består af donerad jord, hvaraf Kiwinesby
Soken nyligen blifvit Kejsarlige Cabinettet
underlagt till hjälp för Systerbäckes Gevans
factorie, innefattar 855. Hjemmen af 478¹⁷/₄₈.
Mantal, hvaraf 101¹²/₁₆ äro i Jordböckerne
upptagne under namn af Åder och en folk-
mängd af 22,484. Personer. —

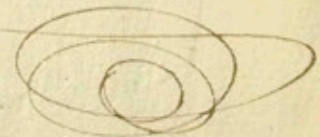
Tenahanda sticht befinner sig Åkerbrukets
öfver hufvud taget, äfven i Nersholms Södra
Korad, som till storsta delen utgöres af do-
nerade Lagenheter, och hvar Folkmång be-
stiger sig till 25,766. Personer, på 848. Hens-
man, af 249 $\frac{95}{76}$. Ader och 488 $\frac{7}{12}$ Arwis Ruv-
bel, deraf fyra anses hvarande emot en Ader
eller ett Mantal. Naukola Kapell af Rai-
sala Socken skall dock fördelaktigt ut-
märka sig, genom en tilltagande flid och
idoghet hos invånarerna, så att desse nu
mera icke behöfva köpa såd till eget be-
hof, hvilket deremot inträffar i alla andra
trakter af Koradet, hvarföre, utom den
Spannemål, som ärligen af Donatari-
ne till Allmogens förfäljas, ett betydligt
förråd af mjöl från St. Petersburg, hvar-
je är, till detta Korad införd. —

Samma förhållande inträffar äfven med Ners-
holms Medledets Korad. Öfrannämnde slags
Åkerredskap, hvilka med undantag af järne olik-
heter i construction, nyttjas af Allmogens så väl
i detta Korad, som öfverallt i Län, är här
så mycket öfverflödigt, som marken till stor del,
eller i de vid Ladoga kustens belägne Kronoborg
och Jachimwara Söknar, består af hird ler-
jord, hulten, för att tillhörigen orlas, för-
dras ett helt annat brukningsfält, än det som

84.
med så beskaffad beskaffenhet kan älskad komma. I det-
ta Korad är Åkerbrukets lika så allmänt som
soga lönande, hvarföre och Skogarne blifvit
mycket nedtagne, i synnerhet i Carikala
och Jachimwara Söknar, der, på många ställen
hvarst sed till bränne mer finnes än tillgå.
De Jadeslag som mest orlas äro Råg och
Havre, som tillhöra af Nersholms Allmogens nytt-
jas till bröd. Korn, fria gräs arter, Be-
ror, Bopute, Rosvor, Kåll och Kållrötter
frambringas äfven, men till ringare del. So-
kates planteringen, som först i Jönare li-
der blifvit vidtagen, har ännu icke gjort nå-
gra betydliga framsteg. Ärn och Stampad-
las soga. Et öfrigt saknas nästan ingen-
stades inom Koradet erforderlig Lagenhet till
Åkeruppsodling, ehuru densamma, i anseende
till jordmånen, beskaffenhet icke öfver allt
kan anses lika lönande och fördelaktig.
Folkmängden i detta Korad utgör 22,490. Perso-
ner och Hensmantals 926. bestående af 901 $\frac{7}{10}$
Arwis Ruvbel eller 225 $\frac{7}{8}$ Mantal, hvaraf un-
gefär hälften äro donerade och andra hälften
Krono. —

Nersholms Norra Korad, det största
i Län, både i anseende till niid och folk-
mång, innefattar 126 $\frac{1}{2}$ Hensman och 1788 $\frac{5}{24}$

Arvio Rebel, Svares 1174. i Suojerwi socken,
der Josef Arvio Rebel räknas hafva svarande
emot ed Mantal, med 33429. Bannanare. Des.
Jas ode är i allmänhet beklaganvärd, ty
flere socknar, såsom Ruskeala, Ugunjerri och
Suojerwi, finnas af naturen ja vanlottade,
ad föga tillfälle derfästas gifves till ed
lonande jordbruk: utspädda med fanka Kän
Är, Bäckar, Sandmoar, Berg och dalar, ty
ja de inom sid skote sidane orsaker till
skadeliga froster, som icke kunna undanrö-
jas, och svarigenom tala missväxter inträff-
ja, utom det localen fallan medger lägenhet
till ångs odling. De öfrige socknarne äro
väl, i afseende å sin naturliga beskaffen-
het, mer gynnade; Men dels äger jordmonen
iakt den bördighet, som uppmuntrar Land-
mannens flit, dels hindras också åkerbrukets
uppkomst af Allmogens jordomar och grofva
okunnighet, till svar svarande ganska till
lidits synes vara tillgjord, ty äfven i de
Lutheriska församlingarne finnes ed betydeligt
antal, som icke kunna läsa i Bok, och i
de Grekiska inträffar detta nästan med svar
och en. Desutom gifves i hela Heraded
inga Ständoperfoner, som med råd och ef-
terdomen af ed bättre värdat jordbruk

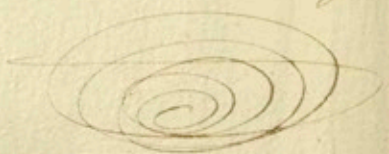

45.
kunde gå Allmogens till handa. Med undantag af
Lordawala socken, som, juad åker skottelen an-
går, torde kunna jämföras med de öfrige Ka-
reliska socknarne i allmänhet, idkas derfore
jordbruket i detta Herad, på ed fall, som tyg-
tes utvisa, ad det af Allmogens anses svarare
som en bifakt, än som en Hufvudnäring. Ed
alla socknar odlas dock, i mer och mindre
mohu Råg och Vafra, äfvensom något Korn
och Hvete, jemte Kahl, Rofvor, Bönor, Är-
ter, Lin och Hampsa. Potatoes planteris-
gen har ej gjort några fardeler framfeg, sak-
tadt alla de bemotanden, som i detta af-
seende blifvit ansvard. Och som Spanmalen
afskaffningen i detta Herad, på langt när icke
ke svarar emot Bannanarenes behof, ja följer
och, ad bristen ärligen måtte fjellas, genom
uppköp utom Lanet. Lärskilta näringögre-
nar, som med jordbruket icke stå i egent-
ligt sammanhang, lemna Allmogens ut-
sagar, ad på sidans fall försig sig med
bröd föda; Och fattigdomen är här, i all-
mänhet, mindre, än det, vid åsynen af dan-
dets cultur, skulle formodas, i Likväl må-
te härvid undantagas framför allt Ugunje-
ri socken, der sländes ofta är stort,
jedan Ruskeala och dernäst Lordawala

Socken, hvarst Envärdarene i allmänhet äro min-
dre bemädlade, ja vida de, i anseende till
bristande tillgång och andra locala omständig-
heter, sakna utvägar till annan förtjenst,
än den ett mindre lönsam jordbruk med
för. Hvad Ugunjemi särskilt beträffar,
ja skulle dock denna Socken vinna anseende
i fruktbarhet och odlingsbara laguheter, om
en der belägen Däpp, Byhåjerfvi kallad,
till någon del uttagrades; derigenom blefve
icke blott de flesta inom samme Sockern
belägne Kårr förvandlade till torr och
fruktbar mark, utan och enahanda förmön-
till flyta de nästgränsande Vidus och Kesa-
lar Socknar i Westra Län. -

Sockne Magasinerna i Län, den enda
säkra källa hvarifrån Allmogon, vid inträff-
ande behof, kan erhålla Spannmål, hvar
till utfode och brodfoda, äro, i de flesta
förono Socknar, i nägorlunda godt skick,
men uti de dödade. Laguheterna befin-
na förråd. Magasinerna sig i ett ganska
dåligt tillstånd, på en del orter accidens,
utblottade. Deras nu warande fond
utgör likväl öfver hufvudtaget 4446 Tun-
nor Råg, 530. Tunnor Korn och 260. Tun-
nor Hafsra. Endast i Vexholm, Worra
Härad är förvaltningen af Sockne Maga-

tinerne såd på beständigt fot och Reglementen
derom af Eders Kejsertlige Majestats i Norden
utspäddade; Men i de öfrige Länerna beror
deras andamål enligt handhafwande ännu på
ingående öfverrensommelser af Allmogens
Rösk torde inom året slut af samma Traktat,
till Eders Kejsertlige Majestats Nådiga
fästtäckelse, i underdanighet öfverlemnas.
Sedan Sockne Wagaquernerne sålunda
erhållit en viss Skydd, men icke förr,
går man ad förwanta deras tillväxt
och förkofran. Dessförinnan blifva alla
åtgärder härutinnan fruktloft annan-
da, emedertid lofwar denne förvaltnings-
med tiden ett kraftigt stöd för Öfverbru-
ket och Neringarne i Län. -

De öfrige underdaniga utgifter, samt-
de af Worra fogdarnes berättelser och den
erhållna Rännedom jag, vid Tjufte utöfnin-
gen och i hvarst under mine Embets resor,
förwarsat, utöfva jordbrukets närvarande be-
skaffenhet i detta län. Bland de orsaker,
som, enligt min underdaniga tanke, förtill
hindrat denne arliga neringens uppkomst
i ett län, som med så undantag, synes af
naturen bemädat ad frambringa Spannmål,
till öfverflöd, och likväl inom sig ännu sak-

nar utväg till Enwanarone's egen lifobergning
anser jag 1° ofakerfelen i bevilningen af
sjelfva jorden, 2° blaga Nummaus tillfångar
i allt för små delar, 3° en oförskämdigt veda-
jande och 4° förfläring, vara de hufvuds-
saktliga. Skatte Trogen, Skotkskiften och
förkommandet af oegenvilliga Kolago bryt-
ningar, äro, efter min sänderäniga tanke,
de saktaste medel till upphjelpande af
Lands finfureu i detta häm. Hvad Idens Kej-
serlige Majestat, i sadant äffende, redan
i Väder tillgjordt, utgör, den starkaste bör-
gen för förkommandet af Rånets välstånd
genom de mindre betydliga utgårdar, som till
afrentyrt ännu återstå att vidtagas och dem Idens
Keiserlige Majestats rishet redan förberedt i de
förskänningar Idens Keiserlige Majestat rörande
Rånets förnyade Organisation i Väder ut-
fördadt.

Som emellertid jordbruket, i desse närva-
rande skick, icke är tillräckligt att försör-
ja Allmoget med dess nödvändigaste behof, så haf-
na andra utvägar i detta äffende mått vid-
tagas. Skofver äro dock till den grad
okända, nästan i hela häm, att Allmoget
efomoftast ej anging försördigas sina egna
fiska bragder och kår, utan köper dem från
Rogermanland och Roffland. Endast i

Nymmene och Lappuuti Karader finnas nägre
så bland Allmoget, som drager fördel af bjul
och Trä karits försördigande till affalen.
Spinad och Väfnad bland Grönkone's i kår
aldrig utöfver eget behof, och på många
örter nyttjas ej engång andra kunnar
än de som i St. Petersburg kånas för-
dig fjudda, afven som Karlarne fallan be-
gagna andre Skoplagg än dem de till-
handla sig i Städerna.

Da Ängskottfelen icke är i bättre skick
än Åkerbruket, i ty att Ängarne ofkast-
lemnas ofvordade, och i de Treholmska Karader,
ne afven ofagnade, så försörjar Raskaps
skottfela knappt all männas lif som en när-
ringsgren i detta häm. I Tre Treholms
Medledela och Keiserliga Karader förordas
likväl arligen något Smör i St. Petersburg.
afven som förskännde Skarad, tillika med
Jätkis och Puokolax Socknar i Jätkis Hä-
rad, aflata något Skapt. Raskaps till till-
borg, men af frag och sålig race. I Allman-
het äro alla de näringsgrenar, som stå i
sammangang med Åkerbruket, höft närvar-
dade, och Emma Allmoget föga eller ingen be-
hållning utöfver eget behof, så att af dem nå-
got hafver sakligt ännu icke är att påräkna.
Endast från Wiborg och St. Andreai Socknar aflä-

til. Men det samme. Men forøvrigt er den
afkøblingen i Landet jævnlig, ad den jagt
lemmer noget, udover Almoens eget behof
til affald

Fraktslagninger udgør de mest af
de fornødt medel til pengefortjenst for
Almoen her i Landet. De idkær især alle
dels til St. Petersburg og Nya Finland, dels
och emellan Staderna, Stigarna och Werken inom
Landet, både Vinter och Sommar tiden. I Nor
ra Naxholms Herad, der de enda i jängva
rande Sag kvarnar finnas, lemna de
Almoen mycket fortjenst genom Vrad och
Stokslagning, afvensom anläggningen af ett Jern
bruk i Neojervi för Almoen i denna
aflygna Staden öppnat en ny närings
gren, medelst slagning af Jernmalen och
Sjömalm, som i Werken användes. Almo
gen i Jämskis och Lappvici Herader syfvel
jälles Vinter tiden och äfven bland om Som
maren, med forflande till Wiborg af de
Vrad och plankor, som föledes öfver
Saimen transportas till Wilmansfors från de
Sawolax vid Lane gränders belägne Stigar, och se
dan här utskippas. Af Almoen i Valtis och Sag
Simons behnar förvaltas jemwel 30 transporter
med ja kallade Seima båtar öfver Ladoga till
och från St. Petersburg, afvensom Husboerne

vid Jiska wiken i Nymmen, Årunda och
Europea Herader verkställa fraktsfor föledes
till St. Petersburg och Cronstad. De öfrige
Heraderna lemna foror till Landtransporter
af Wopmanns och andra waror, och de af Al
moen som dermed ikke kunna winna sin
utkomst, joka den, då behofvet dertill foran
leder, genom arbete dels i St. Petersburg och
Olonezka Gouvernementerne, dels och vid jar
skilla fabriks och Manufactur verk inom
Landet, såsom Raskeala Wärmor brod, Jernbru
ken, Glas och Spiegel fabrikerne m. m., hvar
ett högre dagpening betalas. De fläse
utwandringar, i nyssnämnde affende, ske
ifrån Naxholms Norra, Södra och Medledel
jente Europea och Lappvici Herader, der
äfven jordbruket i samhället besimmes måst
wamwärdadt. —

Öfrån Nymmen Herad foryttras af
Stokk Produkter omkring Nio tusende famnar
wed ärligen till St. Petersburg och Cronstad,
måst längwed till Wronans behof ä föstnäm
de Ort, jente något Timmer och wed till
Fredrichshans Stad och Ruotysfallmi fast
ning i Wiborg, Nijorko och St. Andre och
nar forse denne Stad med wed, och forydra
jemwel ett, ehuru mindre betydligt quantum

deraf årligen tiu St. Petersburg. Ruoko-
tax, Jätkis och St. André socknar drifva
handel med ved, timmer och handsågade brä-
der. Sjura till affalen tillverkas jernamm-
ligast i Lappweji, Luniaki och Sawitajrale
socknar. Öfrån Embilax socken, som
äger rika tillgång på skog, försäljes årligen
ved till St. Petersburg och Sjöboden inom
egde eller Nexholms Norra Herad, St. Nex-
holms Medledels och Södra, samt Europa
Herader äro Skogarne mycket medtagne och
lemna föga något till affalen. Nivinebbos
socken försörjer dock Raivola Jernbruk och Sj-
ströbackes Jerns fabric, med Vrohl, afvensom
Suojerfwi socken i Norra Nexholms Herad
deri äger ymnig tillgång för det i samma
socken anlagde Jernbruk. -

I Åranda, Nymmenene och Nexholms
Norra Herader i ökas fiske till affalen, hvar
af beloppet för Nymmenene Herad utgör till
omkring sex hundrade tunnor Strömming,
årligen, som bort bytes emot Spanmal a
Rissländska och Epländska Kusterna. Ny-
kyrka och Björkö socknar af Åranda He-
rad äro denna näringsgren afwen flundom
konande. Af de i Norra Nexholms
Herad belagne socknar, skall Estemi

årligen förnytra fiske till omkring tio tusende
Rubels värde, samt Södervals, Suojerfwi, Simbe-
tax och Suistamo socknar, hvarje för tre a
fura hundrade Rubel. Öfren Europa Herad
har fiske till affalen men till obetydligt för-
råd ut öfver eget behof. -

Loger förnytras årligen från Nexholms Nor-
ra och Medledels samt Lappweji Herader,
dock endast i ett värde af några hundrade
Rubel. Föröfrigt ngåjas jagt och djur fange
nästan alldeles icke i dessa län, med undantag
af förstnämnde Herad, der, ehuru till ringa
antal, Rosdjur, Japow Björnar, Margar och
Räfsar, årligen sälles dels af enskilda Skö-
tar dels vid Skauving. -

Den för några år sedan i Nexholms
Södra Herad tillkomne näringsgren, att
genom infandling af wide bark, hvaraf ett
betydligt quantum årligen förnytras i St. Pe-
tersburg och Nexholms Herader, försenas i syn-
nerhet af den anledning annuunnas, att
den i missväxle är utgör ett betydligt hjäl-
pe medel för allmogem, som derfor i St. Pe-
tersburg flundom skall erhållit Mjöl till ti-
ka wigt med den bark de dit förde. På
samma sätt äga jemväl Nivinebbos och Ny-
kyrka sockneboer utväg till biförlyst,

genom transport af Sker till Gæslagning i St. Be-
lenburg, der den i bland skall betalas med ikke
mindre än Sextio Rubel Sibirisk sammen, och
hvaraf ett rikligt förråd finnes, äfven i
Hollmanns i desse bygge bysknar. Äfven i
Kymmenens Herad, der flere anseelige Gränd
Brod vid Hantverkstjen begagnas, till byggna-
der i St. Petersburg, tillkännas den sediga
re delen af Allmogens en betydlig förtjänst ge-
nom biträde vid arbetet, utom det jordagare-
ne hafva vinst deraf, att desse Skerbrod
till nyttjande applådas emot viss öfrerens-
kommen betalning.

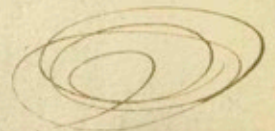
Stuligen bör jag, vid frågan om närin-
garne ä Landet, ej förbigå att underdänigt
ommanna, det de fleste af Allmogens i
Kymmenens Loken äro utmärkt skicklige
himmermän, hvilka i sådan egenhet, med
fordel begagnas både inom och utom Landet
och hvargenom Allmogens västand i denne
Loken hvarvet sakligen befordras, ehuru ikke
till nytta för Jordbruket, som i aumars
föt lider af alla de Naringorenar All-
mogens har i Landet derjemte vidtagit.
Ett emellertid leda Allmogens fög på andra
föremål för desse verksamhet af en vidsträckt
tare och varaktigare nytta, är, efter min

derdäniga tanke, för det närvarande, knappt
att på tanka. Så länge Jordbruket ikke
hvarvet någon större fögd, kan Allmogens
ej annat än söka de medel till sig uppe-
hälle, som rearmatt erbjuda sig och till be-
skaffenhet synes lästast. Först sedan denne
hvarvet näringsgren blifvit fullkomnad och
Allmogens derigenom fastad vid sig hem, kanna-
ganda slöjder och en utvidgad hvarvet skott-
fett smänningom öppna nya vägar för desse
industrie; men denna tid synes ännu långt
afslagen och till desse torde hvarvet upp-
mantringar eller föreskrifler förmå något
emot Allmogens gamla vanor och deras mer
eller mindre skadeliga följder för det allmän-
na bästa.

Allmogens sedlighet är, enligt flere hvarvet fög-
dars anmärkan, ikke den bästa, och synes dagligen
att mer och mer tilltaga. De till skriva detta
hvarvet sakligen den större frihet Allmogens, i sed-
nare tider, vunnit, och förmå att verka
deraf på ett folk utan upplysning, utan
hvarvet för ledet och skam och utan frukt-
tan för annat än fysiskt lidande, ikke
hvarvet undgå att verka till hvarvet. En-
ligt desse påstünde, voro Allmogens derjere
nu, mer än förr beröf för hvarvet, dryg-
hvarvet, trätor, slagmal, ledragrier och

flera slag utspäringar. Att denne Klagen
ej är utan grund, har jag och för egen del
erfarit; men om det anmärkta onda harle-
der sig antingen af nyssnämnde orsak, eller
af andra omständigheter, som dermed icke stå
i offeljaktigt sammanhang lemna jag
derför; Likviß torde det hot Allmogens för-
ut skände, men all mer och mer sig utprä-
dande Brånwings tillverkningen och öfverflö-
diga nåd-jandes deraf, äfvensom en ymnigare
tillgång på dåliga Läkdrifvare, här hafva
nagon del. På mycket synes mig älmis-
stene sakas, att om fruktan någon gång för-
mar återhålla de yttre utbrodden af det för-
derfvade Lyne, så ättad kommer den dock
aldrig en sann Moralisk förbättring, och
att juft den grundlagare Guds Känsla man
trod sig sakna. Hos Allmoget härskades, i
grund förqvafves genom ett villkorligt
behandlingsfald, som ej af Lagarne god-
kännes. Emellertid är det väl möjligt,
att Allmoget till större delen ännu rå-
der utan nödig upplysning hvarken om sina
rättigheter eller skyldigheter, icke genast un-
nit till sin sedlighet genom en förarvning
som på en gång befria dem från alla
andra yttre band än Lagarnes. Skyddet

Skulle utan tvifvel i detta äffvande kunnat
ättadkommas, om prästerskapet ville göra
sig den modan, att utom sine offentliga
Embets förrådningar i kyrkan, söka under
sina enskilda besök och samtal, hos all-
mogen väcka en lifligare Religionens
känsla, och på närmare håll waka öfver
dessa uppförande i allmänhet; Men tillaf-
ventys iro prästerskapets öfriga göromål
så mångfaldiga och vidsträckt, att söga
eller ingen tid här till finnes öfrig. Ett
samnt nit för det goda och en brinnande
ätra att verka till medmänniskors väl, tor-
de i detta, likasom i andra fall, kunna
undandröja många jävigheter såsom det
redan skett i Mollas Socken, under det för-
sta tid af två år, som vice Pastoren Ma-
gister Gustaf Brunors dertades hätt Pa-
stors warden. Dock utmärker sig i sed-
lighetens förbättring, Sugghet och arbets-
flet, Kymmene Karads Ennänare, äfven-
som en del Socknar i Stranda och Fred-
holms, Wedledes Karader; Men denne i
sednare tider wunnit hyfning, är äfven
dertades ännu så ringa, att densamma,
i jämförelse wit mot en bildad Allmoge,
ej fortjinar att omnämnas.
Med undantag af Kymmene Karad,

der Rättegångs målen de sednare ären mycket
minskat sig, äro twifvel af alla slag, wid Dom-
stolarne uti de öfrige Karaderner i tilltagande
Täpning bewis derpå, har Krono Fogden i
Kungälv Karad anford, att antalet af executoria-
ler följedit är uppgäld till icke mindre än
Sex hundrade. Äfvenså hafwa Krono fog-
darne i de Westholmska Karaderner, jemte
Lappsefi och Jätkis Karader, bland orsa-
kerne till Allmogens fattigdom och fede-
fordärf, uppgifwit desu utomordentliga
bojese ad biffwa Tingon och der twiffa om
Taker, hwilkas wärde ofta icke swarar emot
den dagopreming. Rarterne derunder förlora,
och ännu mindre ersätter Kostnaden för de
Kranwin, som under Tingstidene förtinas.
E allmänhet ökar antalet af målen wid hvar
je Ting nästan öfver hela Landet, enligt hvad
jag hafte tillfälle ad af vederborande Dom-
hafwande inhenta, och denne omständighets,
torde förtjina så mycket mer uppmärks-
samhet, som den ofröidigt bidrager så väl
till Allmogens ofärlighet, då den tid, som
i Sjöstolöshets älgår wid Tingon merendels
användes i swalg och dryckenskap, som
till desu utwemmande genom Rättegång,
ungalder och utmätning, arfwodern,

22.
hwilka sednare nästan alltid afwen föra till Ja-
ken, så wida Allmogem lika litet godwillingt
fullgor en laga kraft wunnen dom, som den
utan Rättegång, betalar sine skulder. Ge-
nom inrättning af bya-Rätter i hvarje So-
ken, hvarom jag inman tror skall hafwa
Wäden ad till hders Kejsersliga Majestet i un-
derdänighet förskielt inkomma, torde detta
ända till någon del afhjelpas. Jag förutfer
väl ad denne inrättning i verkställigheten
skall möta flere swårigheter, men i sakernes
närvarande ställning har i Landet, dock för-
slaget derom dock förtjina någon uppmärks-
samhet och kanske åtminstone till vidare,
på försök, i utöfning fattas. - Följden
af hders Kejsersliga Majestets Wärdiga för-
fattning om Landt marknadernes indragning
komma säkerligen ad blifwa välgörande och
hindra de oräkneliga rådbrott och ty ad soljan-
de Rättegångar, hwartill dessa marknader
gifwit anledning.

Utlöst, hvad Näringarne i Landet angår,
finnas i detta Law följande Kruk, och Ma-
nufacturer-verk samt Marmor och Stenbrott,
nemligen: 1mo Raiwola Jernbrott i Kiwimeby
Soken, tillhörigt Kejsersliga Fabriket och un-
derlagde Systerbacken, Gwärs factorie i Jam-

me Söken med gemensam öfverstyrelse, som handhaf-
vet af Artillerie Departementet i St. Petersburg.
Tillverkningen deraf af Järn och myrmetall, som
finnes inom Sökenens område, var beräknad,
den till bruket ägdes af Geheime Råderna Graf
varne Orloff och Mellier, till hvilka tillförläp-
Pud Sackisen såligen, hvaraf afskilligt gjutgods
ä i stället förfärdigats, såsom ä i en del be-
skrifvelser knip hamnare, goda Borr och Raka-
knifvar, Saxar m. m., som fått mycket af-
sättning. 2de Anna Bruk i Suojerwi
Söken, till förgift Hof Fröken, Grefvinnans
Anna Alexiesna Orloff Schismersky, anlagd
är 1809, med en Masugn och tre Hamnar
till smide och gjuteri: Dess tillverkning,
likaledes af Järn och myrmetall, har utpräg-
vits till omkring tjuttio flut i dygn.
På detta desja Jernbruk äga Kohl fängst
ä egne donerade ägor. 3de Leipola Stål
Fabrique i Nykyrka Söken, tillhörig af-
lidne Handlanden Östermans, ansvingar,
med en knip Hamnare, hvarst hufvud
saktligen finare Jern- och Stål-arbeten,
Såsom Knifvar, Lån, m. m., förfärdigats,
och i anseende till deras godhet med lät-
het förtullas, förnämligast i St. Petersburg.
4de Nykyrka Söken, Gewärs factorie i Niemiellä

Q

94.
Söken, lydande under Kejsarlige Artillerie Depar-
tementets infående, och om hvars beskaffenhet jag
icke har annan kännedom, än att der i myr-
metall tillverkas Gewär, Sablar m. m., för
Kronans rikning, samt ett Skyttegjuteri der-
städes för nägre är tillbaka äfven ägt rum.
5de Pockala och 6de Kuokola Spigel fabri-
quer i Narkis Kapell af Wiborns Söken,
tillhörige Kejsarlige Cabinetet, hvarst, me-
delst bläsning, utmärkt vackra Spigel glas
af 26. verschocks höjd och 17. dito bredd,
samt derunder af alla dimensioner, förfärdig-
diga. 7de Leipola och 8de Jäppilä Glasbruk
i Nykyrka Söken, tillhörige Handlanden
Anikrejff och Rofeh, hvarst tillverkning, be-
stående af goda fönsterglas, till största delen
förtullas i St. Petersburg. 9de Lillkaranda
Koppar Grufva i Sambilax Söken, som för-
nio är sedan af Verkkelige Stats Rådet De-
rabin och öfver Bergmästaren Schibola-
reff upptogs, och hvarst dels i anseende
till malmens rikhaltighet, dels i anseende
till dess fördelaktiga läge i en skogrik trakt,
vid stranden af Ladoga Jön, syntes blifva
särdeles förmonlig och lönande. Men knappt
hade arbetet derstädes, medelst malmsprang-
ning och utförande af nägre Hus för

Q

arbetarenes behof, blifvit på börjad, för än
då, under loppet af år 1818, afbröts, för-
modligen af bristande forlag och sedermera
icke vidtagits; Dock skete ytterligare för-
sök till denne grufvas återupptagande vara
patentete och dermed början göras nästkomman-
de år. 10^e etd Marmor brod i Rousheala
Soken, tillhörande Kejsersliga Cabinettet, för
hvars räkning arbetet derstades drifves och 11^e
Stenbrotten i Wederlax och Wiborgs Soken,
hvarst större Granit Block upptagas, och min-
dre arbeten förättas af Handlande från
St. Petersburg, dit de och tillverkningen till
då måttas föledeas afföra. Alla dessa be-
räkningar lemna Allmogent till faller till
mer eller mindre fortjenst, så väl genom
arbete i stället, som och genom foror
och transport af Kål och ved m. m.

Utaf de många Säg Qvarnar, som till-
hörene funnits i detta län, besunnas nu mera
endast de i Norra Nesholms Herad belög-
ne och Grefvinnans Orloff Juheminskij
tillhörige i gång, sedan de öfrige, genom
då bekanta förbudet, år 1798, instäldes,
dock hafva flere Sagar, så väl i berörde,
som Europa, Jaskis, Kranda, Lappwesi och

94.
Kymmenen Herader, till återupptagande blifvit
annatle, efter samma förbuds upphäfvande år
1817,; men någon skatteläggning ä berörde Sagar
har ännu icke funnit för sig gå, ehuru till-
ståndes utslag till deras i handfaldande blifvit
Sägagarene meddelte. Förfrämde i gång
varande Sagar äro treunne i Tulemajoki och
tvenne i Muijoki, hvardera af fyra Ramar,
juntle Laskela af två Ramar i Nesholms
Norra Herad. De förre försom anlagge ä do-
nerad jord och med egne Stock tillgångar, äro
enligt de i landet förut gällande försädnin-
gar, icke skattelagde, och äfven genom en sär-
skild af Dirigerande Senaten utspädd Utkas,
befriade från Sägeräntas erläggande, hvarfore
tillverkningens belopp så väl derstades, som de
nysnämnde Sagar i öfrige Heraderna af Lä-
net ej heller kan bestännas. Laskela Qvarn
är deremot skattelagd för en årlig tillverkning
af 2227. Følster helrena Bräder. Några an-
dra Säg Qvarnar funnas väl äfven under de
donerade Godsen anlagde och af älder beskab-
tade, hvaribland tvenne i Mohla och en i
Nivinebbi Soken; Men tillverkningen ä dessa
Sagar äro mindre betydlig och sträcker sig i all-
mänhet föga utöfver husbehof. Ö öfrige
Sagar landet en mycket liten och husbehofs

Mjöl quarnar, afven som ett Kalkbrott i Lapp-
vici socken, hvaraf dock ganska ringa till ut-
sockneboer förylltra. Andra fördelar, som
kanna fortjena ad anmärkas, äger näm-
icke.

Om Handelns och Varingarne i Staden
angår, så är förhållandet dermed i allmänhet
goda tillfredstillande. Så länge Sägverken
här i länet voro i gång och af Regeringen
uppmentrades, drefs så väl i Wiborg, som Fre-
drichshamn, en betydande Exporthandel med Vä-
der och plankor; Men all sedan upprättade
de förbud utfärdades, har Handelns och väl-
magan i dessa Städer, snart sagdt med hvarje
år aftagit, i synnerhet i Fredrichshamn, som
till råga på all olycka, nyligen med allone
afbrunn. Dess förfall härleder sig likväl
från något längre tid tillbaka, eller sedan
1788 års krig, då ett af Stadens fartyg, af
trehundra Latters dragt, med dess last,
blef ett offer för krigs oroligheterna och
utrikes handeln aftannade, hvilket sederme-
na föranledde till de öfrigas föryllande,
så att Staden, som före kriget besörjde sin
export och import med egne fartyg, nu mera
icke äger något enda deraf, hvilket också,

i anseende till Handelns nu varande beskaf-
senhet i allmänhet, voro nästan ofruktlösa. Vid
samma tid anlades afven Rindögenfallens
fästning, hvars byggnad så medtog Säg-
Stogarne, att den förnamta Säg Quarn, Högsforb i
Nygmene Socken, redan innan Säg förbudet
utkom, nödgades upphöra med all fästning.
Efter detta förbud, har följden deraf för Wi-
borg och Fredrichshamn, de enda Städer
i länet, varit gemensam, men ännu mer tryc-
kande för förnamnde Stad, i anseende der-
till, att afven den Transito Handel, emellan
Rysland och Sverige, som intill år 1808, ut-
gjorde den enda återstående utväg till Stadens
vinst och förkofran, upphörde genom nya
finlands förning med Ryska Kejsardömet,
då deremot Wiborg, som förut icke dragit
fördel af denna handel, ej heller lidit af
nyssnämnde förning. Den större krigs-
Wiborgs Stad deputom ännu äger till Vä-
der och plankor från de vid gränzen af
nya Finland belagne Sägverk, har, i förning
med de inom länet erhållne handlagade
Väder, härstades underhållit exporthandeln
med dessa varor, så att den, de näst föregående
åren, varit nägorlunda liflig, och löfvar
med tiden, sedan Sägverken åter hunnit kom-

ma i gång, en ökad vinst för Staden. Der-
emot hafva Vexholm och Wilmansstrand, de
fjölförflutne ären, förmärat sin handel på
St. Petersburg och närmaste Rimen i Finland,
under det Nordavala i sin handel och rörelse
aflyttat. —

Folkmängden i Wiborg bestiger sig, för
det närvarande, Militairen oberäknad, till
3182. personer, hvaraf 897. Borgare och Hand-
verkare, 465. Stånds personer, 1773. af den ar-
betande Classen och 47. Handlande, som haf-
va 27. öppna Saluboder. Stadens export,
förnämmligast af Bräder och tjära, utgjorde
fjölfledit är i värde 377,463. Rubel, och Bin-
porten bestående hufvudsakligen i Salt, hvar-
af 36200. Tunnor infördes, 244,298. Rubel
Banco Assignationer. Balansen af exporte-
rade waror skulle således bestiga sig till im-
porten ligger de waror, förnämmligast Mjöl
och ärliga förräder, hvarmed denne Stad för-
ser hela Orten, som Landvägen inkomma
från St. Petersburg och en del finska Stä-
der, som här sedan försäljas i ofruannam-
de antal Bodar, hvaraf dock icke alla
äro egenteliga Krambodar, utan de flesta
Mutualité Bodar, så kan med skal antagas,
att importen icke allena uppgår till li-

ka värde med exporten utan och i någon mån
öfverskjuter densamma. Med undantag af
ett Repslageri, som dock är anlagt utom
Stadens område, ä en egendom tillhörig aflid-
ne Consulen Hackmans, Enka, och hvarst
ärligen, öfver hufvudtaget, lita verkas och för-
säljes fåg värke för omkring tre tusende
Rubel, finnes här inga Manufacturer;
men deremot handverkare af alla slag
utom Wagnmakare, Gelbjutare och Mesings-
slagare, af hvilka förnämnde de flesta
hafva sin goda utkomst, ehuru de till en
del, i sitt handverk, lida intrång af här
förlaggade betydliga Soldatesqven och Brwa-
lider, som här, i likhet med öfriga Ryssland,
begagnar rättigheten att försyltra hvar den
sjelf försärdigar. —

Exporten i Fredrikshamn för fjölfledit är,
uppgifven i värde till 340,751. Rubel, hvaraf
Fisk, Salt, Spanmal, tjära, Bräder m.m. till
Öster inom Finland, för 15,977. Rubel. De öf-
rige warorn, hvaraf förnämmligast Bräder,
Glankor, tjära, Hudar, Fisk, wäd, och Tigger
af ullänst tillverkning, hafva affgått till
St. Petersburg och Öster utom Finland. Bin-
porten deremot har utgjort 353881. Rubel för
utländska waror, bestående hufvudsakligen i

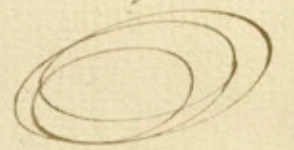

Salt, Spannmål, tyger, Bomull, färger, Dukar,
Glas, oberedda Hudar, Järnfäker, Kirguller, Örnja
och Gryper, samt 40,498. Rindlar för varor i
från Finland, Quaribland med råmalm, Jern, Sill,
Kack, Spannmål, Toback, Trävirke och Wein,
samt till sammans 294,271. Rindlar, allt Banco
designationer. Vårer feller i denne Stad,
hvar Jernmanufaktur utgår 1348. Personer, Garnisonen
och Skolans, finnes några Manufacturer, dock
skall privilegium på anläggning af en Klä-
des Fabrik besträdes, nyligen beviljad i Vä-
der utskrifadt. Men deremot äger Staden
ett tillräckligt antal Handverkare, af
Sjickas tillverkningar i Jernverket Gullsmed,
Skos- och Saddelmakare - köppar - Snickare
och Svartsware arbeten skola utmärka. Sig
genom deras godhet, ja' att beställningar deraf
göras äfven utom Staden till aflägsnare
Orter både inom och utom Län.

Af de öfriga Staderna är Moxholms,
med 1205. Inwånare, den enda hvars handel
i Jernare tider tilltagit. Karlss har väl
den omfattighetens mycket bidragit, att ett
stort antal Militair, med undantag af för-
lidit är, derstades varit förlagdt och dib-
na återwantas; Men Jussva Stadens för-
delaktiga läge, som i genom Ladoga

Sjö befordrar communicationen med St. Pe-
tersburg, och Juurigenom de Handlande, i
ansende till transportens lätt het denna väg,
kunna försälja sina importerade varor, nästan
till samma pris som i Gussvad Staden, dit
lockas en stor mängd köpare från kring-
liggande och äfven aflägsne landsorter,
för att derstades försä sig med sina behofver
af Spannmål, Salt, färger och kramvaror.
Skulle Staden i Väder erhålla tillstånd att
med begagnance af sin forna Skapel. råd,
reppköpa och införa Saltet från forsta
hand, ja' att det till lindrigare pris kan
de föruttraas, blöfve denna handel annu mer
betydande. Allmoget försäljer deremot till
Stadens Borgerskap, vid bark, pålsverk,
råa Hudar, Smör och Salt dock ike till
fårdeles myckenhet. I Staden finnes blott
19. egenteliga Handeltjänare och 66. Handlar-
de Borgare, de öfrige äro antingen Arbeta-
re, eller Handverkare, som utgöres af Sku-
dare, Skomakare, Snickare, Svartsware,
Gull- och Silen- Smeder, Köpparflagare,
Urmakare, färgare, Baldmakare, Garfware,
Kabelugnsmakare och Linwafware. Sta-
dens forna ansefliga lax och Sil fisker

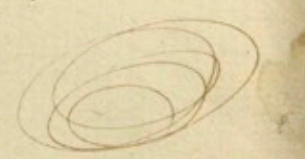
är donerad under Alexander Newsky Klöster; man
genom Fiske i Ladoga öppna Sjö finna flere
af det mindre Borgerskapet sin näring; af-
vensom deras utkomst befordras genom fisk-
reor i Ladoga Sjö; hvarjante några få sy-
felfatta sig med Åkerbruket, samt költ och
fiska handel inom Staden.

Hela folkmängden i Willmanstrand upp-
går endast till 480. personer, och handeln
derstades är i samma förhållande; Äkwal
finnas der många formogne Handlande,
som förståd att draga fördel af det tillfäl-
le Staden, Säge erbjuder för en vidsträckt
hvar handel med Allmogen i öfra delen af
Kandis norrom Saima Sjö. De huf-
vudsakeligaste produkter, som derifrån till
Staden importerad, äro Spannemål, Boskar,
fogel, Smör, Tåg, Balsverk, Kärl, watten
och andre Ylle tyger, Gottiska, Hartz, och
kimrot; hwaremot Allmogen tillhandlar
sig Salt, Hvete och Råg mjöl, Gryner,
Kjus, Kampan, äin, Stål, Jern, kläden
tyger m. m. i Utom Skräddare, Sko-
makare, Svartsare och Snickare finnas
i Staden af Handövertare en skickelig
Smed och färgare. De Handlandes geme

Jamma rörelse Capital för 1821. är uppskild
till 200,000. Rubel hvario assignationer, som
afwärfjuter något de föregående åren, och för
de härrora af de flerre löfverantjer en del
Handlande följelid är gjort till Krono Spinn-
hus inrättningen derstades.

Finansiarenes antal i Sordawala uppgår
väl till 507, och således nära dubbelt emot det
i Willmanstrand; men Handeln i förnämnde
Stad är dock ingalunda af formontigare be-
skaffenhet, utan tvärtom i sådant förfall,
att denne stad, om några oförutsedda lyck-
liga omständigheter mellankomma, förmoder-
ligen juard upphör att så kunna kallas.
Detta härror hufvudsakligast af Nya Fin-
lands forening med detta län, ty desforinnan,
eller så länge Sordawala utgjorde en gränse
stad emot då warande Svenska Karelen, och
denne länds orts Allmoge ikke ägde frihet
att besöka de inre Staderna här i Län, var
Handels conjuncturen för Sordawala sär-
deles formontig. Emot införel af Smör,
Skinnwaror, fisk och fogel, tillhandlade sig
Allmogen då i Sordawala, mjöl, Tobacks
Pölad, Kampan, Tåg, Remyg, salt och Jern
med så mycket större vinst för Staden Hand-
lande, som desse, utan concurence med andre

Majestät i Nader tackad Lemna Staden
någon jord till Betesmark och plantager,
hvaraf den nu helt och hållet är i jakt-
nad, samt derjemte förlägga någon be-
tydligare Militärr flykta derstädes och
å Landets deromkring, wore detta twisvel
utan ett bidragande medel till Stadens
uppkomst. Buvänarene ønska till en-
quartering i högsta måtto, och erinna sig
ännu med saknad den tid, då ett Rege-
mente wänligen hade sitt Stansquartier
i och utom Staden, hvars förpackning
summa då uppgick till emellan 2 å 3000
Rubel årligen, i stället att den fortidit
är utgjorde endast 405. Rubel Banco
Abfignationer. —

Åf denna min underdåniga Berät-
telse, som grundar sig på officiella upp-
gifter och egen kännedom, tacktes eders
Kejsersliga Majestät, vid jämförande
af de föregående ärens Berättelser, i
Nader inhämta, uti hwad skick detta Land
för närvarande, sig befinner, hwilka bri-
gder delsumma åtfölja, samt uti hwilka
delar Buvänarene i cellur och walmaga

[Decorative flourish]

Jedaw Landets förning med öfriga Finland,
tilltagit. Et öfrigt bifogad häskot under
däniqst en Tabell, som i ett sammanhang
utvisar Landets folkmanng, hemman och
Mantal tal, Bruka, Fabriquer, Lagar, Spar-
nar, Skyene Magazine m. m. i Wiborg,
å Landt Cancelliet, den 16. Julii 1822.
W. Winkorstrom.

N:o 1272.

Jos. Lonnblad.

vidi
Jos. Lonnblad

[Large decorative flourish]

verte
[Decorative flourish]

